

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Společenský život na venkově

Alena Daňková

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Daňková Alena

Veřejná správa a regionální rozvoj Sezimovo Ústí - Tábor

Název práce

Společenský život na venkově

Anglický název

Social life in the rural areas

Cíle práce

Cílem práce bude zpracování analýzy společenského života na příkladu jihočeského města Jistebnice s akcentem na historický exkurs. Práce bude zaměřena na šetření o participaci občanské společnosti na utváření aktivního rozvoje města a jeho okolí. Dílčí cíle budou zaměřeny na šetření současné problematiky v rovině politické, sociální, kulturní a hospodářské. Téma bude naplněno syntézou zjištěných informací o společenském a kulturním rozvoji města a možnosti jeho budoucího vývoje.

Metodika

Na základě studia odborné literatury bude sestavena teoretická část, která bude vymezena základnímu pojmoslovím k tématu. Na základě získaných poznatků bude zpracována literární rešerše zaměřená na popis regionu s jeho historickými mezníky, společenských aktivit a působení významných osobností na utváření tamní občanské společnosti.

Empirická část bude věnována analýze šetření o společenských aktivitách ve vybraném regionu. Syntézou budou osvětleny vzájemné souvislosti mezi společenskými aktivitami, které vyústí do závěrečného návrhu opatření ke zlepšení zkoumaného jevu.

Harmonogram zpracování

- 07/2013 Studium pramenů a odborné literatury
- 09/2013 Konkretizace zkoumaného jevu
- 01/2014 Zadání práce
- 01/2014 Cíl, metodika, literární rešerše a teoretická východiska
- 02/2014 Empirický výzkum (praktická část)
- 02/2014 Analýza výsledků šetření a závěr
- 03/2014 Odevzdání práce

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

venkov, společenský život, občanská společnost, spolky, osobnosti

Doporučené zdroje informací

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
FALTOVÁ LEITMANOVÁ, Ivana et al. Regionální rozvoj - přístupy a nástroje. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. 198 s. Ekonomie studium. ISBN 978-80-87197-58-5.
GIDDENS, Anthony. Sociologie. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.
MAJEROVÁ, Věra a kol. Sociologie venkova a zemědělství. Vyd. 4., přeprac. V Praze: Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze ve vydavatelství Credit, 2000. 246 s. ISBN 80-213-0651-3
MAJEROVÁ, Věra, ed. Venkov je náš svět: sborník příspěvků z mezinárodní konference = Countryside - our world: collection of papers of international conference: Český Krumlov 1.-3.3.2006. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2006. 585 s. ISBN 80-213-1539-3.
MAJEROVÁ, Věra a HEROVÁ, Irena. Český venkov 2008: proměny venkova. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, ©2009. 187 s. ISBN 978-80-213-1911-0.
PIROŽÍK, Vladimír, ed. Participácia v samosprave (Nástroj protikorupčnej politiky). Bratislava : ADIN, 2005. 63 s. ISBN 80-89041-87-6.
WOKOUN, René a kol. Základy regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 474 s. Monografie. ISBN 978-80-7380-304-9.

Vedoucí práce

Majerová Věra, prof. Ing. PhDr., CSc.

Konzultant práce

Ing. Irena Herová

Termín odevzdání

březen 2014

Elektronicky schváleno dne 28.1.2014

prof. Ing. PhDr. Věra Majerová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3.3.2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan fakulty

V Praze dne 3.3.2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Společenský život na venkově“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní prof. Ing. PhDr. Věře Majerové, CSc. a paní Ing. Ireně Herové za poskytnuté cenné rady při zpracování diplomové práce.

Poděkování vyslovuji občanům města Jistebnice, panu PhDr. Václavu Ramešovi, řediteli Státního oblastního archivu v Třeboni, a kolegyním Státního okresního archivu Tábor za pomoc a spolupráci.

Projev díky přináleží i mé rodině a přátelům, kteří mi poskytovali zázemí a byli mi oporou v době studia.

Společenský život na venkově

Social life in the rural areas

Souhrn

Diplomová práce je tematicky zaměřena na zkoumání společenského života na venkově. Práce je zpracována formou případové studie zachycující společenské aktivity realizované místní společností v jihočeském městě Jistebnice v kontextu historických událostí a jejich návaznost na současné společenské dění.

Vedle analytického zpracování informací o spolkové činnosti je přiblížen její význam v rozvoji tamní společnosti. Práce si všímá participace občanů na kulturním rozvoji města s akcentem na uchování kulturního dědictví a tradic, posilování významu zdejších rodáků a osobností, které se zasloužily o všestranný rozvoj města a okolí. Výzkum se zaměřil na zjištění vazeb mezi aktivitami pěstujícími společenský život v minulosti a současnosti s přihlédnutím k vyzdvižení sportovní činnosti, veřejně prospěšných aktivit vedoucích k posilování místního povědomí, občanské soudržnosti podporující rozvoj místních zájmů. Syntetické zpracování podává obraz o navázání současné místní komunity na tradice pěstované v minulosti, na uchování historických mezníků a připomenutí významných osobností srostlých se zdejším krajem. Ke zpracování analýz spolkových aktivit se výzkum zaměřil na studium historických a současných pramenů, odborné literatury a regionálních tiskovin včetně soudobé dokumentace věnující se tématu, které byly doplněny o rozhovory s místními aktéry.

Summary

This thesis focuses on the social life of rural communities and, more specifically, the social activities of the South Bohemian municipality Jistebnice. It illustrates, in the form of case study, the social activities of the local population in historical context with connection to present time.

Except of data analysis of social activities, their role is explained in the context of local rural population. This thesis describes the role and importance of various town figures within the local community and focuses on their participation in local activities. It demonstrates the rich cultural, social and economic activities of the local population portrayed in archived sources and literature, with particular focus on sport activities and community services. This thesis attempts to make a comparison between the past and the current situation and distinguish the remaining traditions and elements. For this purpose, another valuable source of information was a questionnaire survey and conducted interviews with locals.

Klíčová slova: venkov, společenský život, spolky, občanská společnost, komunita, kultura

Keywords: countryside, social life, interest groups, societies, cultural activities

OBSAH

1	Úvod	5
2	Cíl práce a metodika	6
2.1	<i>Cíl práce.....</i>	6
2.2	<i>Metodika práce.....</i>	6
3	Teoretické vymezení pojmů	8
3.1	<i>Pojmy.....</i>	8
3.1.1	Společnost, společenský život, volný čas, spolková činnost.....	8
3.1.2	Venkov, venkovský prostor, sídlo – venkovské a městské, obec.....	12
3.1.3	Aktéři regionálního rozvoje	14
3.2	<i>Kultura na venkově.....</i>	16
3.2.1	Odras kultury a tradic ve společenském životě venkova	17
3.3	<i>Historické mezníky rozvoje venkova</i>	18
3.3.1	Změny ve vlastnických vztazích k půdě	18
3.3.2	Právní zakotvení obecního zřízení a spolků	19
3.3.3	Utváření venkovské společnosti na pozadí společenských změn.....	20
4	Případová studie – Jistebnice	23
4.1	<i>Základní údaje o městě Jistebnice</i>	23
4.1.1	Stavby občanské vybavenosti podporující společenské aktivity.....	25
4.1.2	Kulturní a písemné památky	29
4.1.3	Jistebnický zpravodaj.....	31
4.1.4	Partnerství města Jistebnice, členství města v regionálních a nadregionálních organizacích. .	31
4.1.5	Historické mezníky města Jistebnice	34
4.2	<i>Participace občanů na veřejném a společenském životě města Jistebnice</i>	37
4.2.1	Místní referendum a volební účast občanů jako projev participace	37
4.2.2	Společenský život města Jistebnice na příkladu vybraných spolků	40
4.3	<i>Podpora společenských aktivit v obci</i>	64
5	Empirické šetření.....	71
5.1	<i>Rozhovory</i>	71
5.2	<i>Vyhodnocení</i>	78
5.2.1	Co bylo výzkumem sledováno?	78
5.2.2	Jaká data (informace) byla pro výzkum relevantní?	79
5.2.3	Jakým způsobem byla data (informace) získávána?	80
5.2.4	Jak byla data (informace) vyhodnocena?.....	80
6	Závěr	87
7	Seznam použitých zdrojů	89
8	Seznam tabulek	94
9	Seznam zkratk	96
10	Příloha.....	98

10.1	<i>Otázky k vedení nestandardizovaného rozhovoru</i>	98
10.2	<i>Kulturní kalendář společenských a sportovních akcí v roce 2013.....</i>	99

1 Úvod

Šedesátá léta 19. století přinesla obyvatelstvu obcí a měst, které se rovněž v této době nově ustanovily, právo sdružovat se ve spolcích majících různé zaměření a poslání. Rozvoj spolkové činnosti bezprostředně ovlivnil i rozvoj společenského života obcí. Společenský život byl ovlivněn vlasteneckými náladami, které byly silně vnímány i na venkově. Spolky položily základ k mnoha tradičním aktivitám, z nichž některé přetrvávají až do současnosti. Spolková činnost byla otevřená široké veřejnosti. V čele spolků se vyskytovali zástupci inteligence, zejména učitelé, duchovní a úředníci. Později se přidávali i studenti středních nebo vysokých škol, kteří o prázdninách přinášeli novinky z velkých center. I spolky v duchu vlastenectví kladly důraz na úctu k české historii a tradicím. Podpora vzdělanosti, láska k vlasti, pěstování ducha i těla, úcta ke stáří, úcta k majetku nabytému poctivou prací byly tehdejšími životními krédem.

Současnost promlouvá k občanům obcí a měst podobnou řečí. Občané se mohou svobodně setkávat, zakládat spolky či jiné formy uskupení a mohou rozvíjet rozličné aktivity. Diplomová práce se zaměřila na společenský život na venkově na příkladu města Jistebnice. Život v této části vnitřní periferie nebyl nikdy lehký. Proto místní obyvatelstvo velmi rychle přijímalo technické novinky, které s sebou přinášely i nové způsoby hospodaření, řízení obcí a měst, včetně změn ve společenském životě.

Autorka práce využila svého pracovního působení v okresním archivu, kde jsou uloženy vzácné písemné dokumenty pocházející jak z činnosti spolků, tak i z úřední činnosti Města Jistebnice. Kromě archivních dokumentů bylo využito bohaté nabídky regionální literatury a tiskovin.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem diplomové práce je Společenský život na venkově, zkoumaný na příkladu společenských aktivit místních spolků v obci Jistebnice, která zaujímá okraj severozápadní části okresu Tábor.

Cílem práce je zkoumat aktivity prvních spolků, založených v druhé polovině 19. století, jejich současných pokračovatelů a spolků nově založených, a jejich význam pro rozvoj současného společenského života na venkově, včetně posouzení významu místních osobností, jako aktérů spolkového života.

Současně se práce, ve vymezeném rozsahu, zaměří i na zkoumání participace občanů na veřejném a spolkovém životě a zapojení dětí a mládeže ve spolkových aktivitách, včetně aktivit školní mládeže na společenském životě. Při výzkumu bude věnována pozornost i dokumentování podílu obce Jistebnice a ostatních subjektů na finančním zabezpečení činnosti jednotlivých spolků.

Při analýze shromážděných dat o spolkové činnosti bude posouzen stav a bohatost současného společenského života a aktivit občanů.

2.2 Metodika práce

Práce na zadané téma je strukturalizovaná do třech základních kapitol. Prvá kapitola na základě studia sekundárních zdrojů k problematice provádí rozbor základních pojmů, které souvisí s tématem diplomové práce, stručně vymezuje aktéry společenského života a charakterizuje význam kultury na venkově. V další části, která rovněž vychází ze studia sekundárních zdrojů, jsou uvedeny obecné historické mezníky rozvoje venkova.

Stěžejní část diplomové práce uvedená ve čtvrté a páté kapitole obsahuje výsledky případové studie a empirického šetření. Případová studie podává základní informace o obci Jistebnice. Podstatná část je zaměřena na rozbor participace občanů na veřejném, společenském a především na spolkovém životě v minulosti i současnosti včetně úlohy významných aktérů spolkového života. Součástí je i rozbor některých forem podpory společenských aktivit. Za výzkumnou techniku byla vybrána analýza sekundárních dat a analýza dokumentů. K získání dat bylo použito metody historické podpořené metodou získávání dat verbální komunikací s místními aktéry veřejného a společenského života, která byla doplněna o data z vlastního místního šetření.

Empirická část prezentovaná v páté kapitole zachycuje data z verbální komunikace se současnými místními aktéry veřejného, společenského a spolkového života obce Jistebnice. K získání dat bylo využito metody polostandardizovaného rozhovoru. Část dat a informací doplnila data od zástupců podnikatelských subjektů, žáků posledního ročníku zdejší školy a některých činovníků spolků, opatřená v rámci vlastního místního šetření. V důležité části této kapitoly nazvané prostě „Vyhodnocení“ jsou prezentovány závěry získané analýzou a vyhodnocením dat a informací získaných uvedenými metodami. V závěru této části je prezentováno vyhodnocení zpracované do tabulky obsahující „Matici vztahů a vazeb mezi aktéry a zájmovými skupinami“.

3 Teoretické vymezení pojmů

Společenský život na venkově je utvářen v kontextu s politickými, hospodářskými, sociálními a kulturními událostmi a vlivy. Společenské vztahy a vazby mezi lidmi jsou významnou měrou ovlivňovány i geografickým umístěním regionu, kde se společenské aktivity utváří, pěstují a uchovávají, a jeho demografickými ukazateli.

3.1 Pojmy

3.1.1 Společnost, společenský život, volný čas, spolková činnost

Společnost

Rozvoj regionů a jejich sídel je ovlivňován mnoha faktory, které úzce souvisí s celospolečenským, ekonomickým a sociálním rozvojem, s industrializací i urbanizačními procesy. Pro poznání společenské organizace vesnice (i města) přispívá znalost demografické skladby a struktury jejich obyvatel, která má přímou vazbu na ekonomickou, sociální i věkovou strukturu sídel, ovlivňuje jejich velikostní růst, společensko-správní a ekonomickou funkci. Urbanizační rozvoj sídel vede ke změně tradičního způsobu života a přispívá k rozvoji sociálního a kulturního prostředí a ke změně životního stylu. Lidská sídla vytvářejí prostor, kde se uskutečňují každodenní hospodářské i sociální procesy, které ovlivňují chování lidí, jejich vzájemné vztahy a způsob života. (Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 63–65)

Ekonomická, politická i kulturní emancipace sídel při rozvoji společenského života regionů oživuje roli společenství – komunit. „*Kultivací komunitních struktur, postupnou renesancí zájmového, spolkového a politického života komunit*“ je dán i rozvoj místní samosprávy. (Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 63–65). Význam komunit nastiňuje Musil (1967), který uvádí, že „*Minulost a současnost městských a venkovských sídel je provázena...soudy o způsobu života, hodnotových orientacích, sociální komunikaci i typy sociálních interakcí jejich obyvatel. Každý typ sídla vytváří ...společenství* –

komunity, jejichž charakter vytváří základ pro kvalitu života i participaci...členů na jejich podobě i tvářnosti.“ (In Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 65–66) Participace občanů probíhá v rámci společenských vazeb v komunitách, lokálních skupinách nebo jen v sousedské rovině.

Komunitu blíže specifikuje Parsons (1959) jako „...*společenství podílející se o ohraničenou územní oblast, ...pro uskutečňování...každodenních činností*“ (In Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 66) Musil (1967) pak popisuje komunitu jako „*lokální útvar osídlení, tvořený větší či menší sociální jednotkou obyvatelstva, které společně užívá určité území, ... na kterém ... se odehrává převážná část jeho hospodářského, sociálního a kulturního života*“ (In Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 67)

Lokální skupiny definuje Musil (1967) jako „...*skupiny, jejichž členové jsou ve vzájemných vztazích a mají určité společné zájmy..., které vyplývají ze...společného užívání prostor a zařízení občanského vybavení v okolí bydliště*“ (In Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 67)

Pojmosloví **sousedství** určuje sousedské vztahy mezi obyvateli sídel. Musil (1985) popisuje sousedství jako „...*vzájemné vztahy mezi jednotlivci nebo rodinami, které nespočívají ...na intenzivní sociální komunikaci, ale na vztazích ‚součinnosti‘ mezi obyvateli určité lokality, domu nebo čtvrti*“ (In Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 67) Chápe je jako vzájemnou pomoc v denním životě, sdružování sousedů k dosažení společných nebo obecných cílů, sociální kontrolu ve společenství založeném na převzatých normách apod. (In Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 67)

Pro aktivity komunit je často používán termín **občanská společnost**. Je to pojem abstraktní, který zahrnuje veškeré aktivity občanů, které nejsou spojeny se státními strukturami či komerčními organizacemi. V hierarchii veřejné správy se občanská společnost řadí do oblasti zájmové samosprávy. Hlavním úkolem je správa zájmových aktivit, do kterých státní správa nezasahuje ani je neovlivňuje; jejím prostřednictvím se občané svými aktivitami podílejí na politickém životě, který mohou i příslušnými prostředky ovlivnit. Občanská společnost je vymezována různými způsoby, např. Gellner (1994) ji vymezuje jako „... *soubor nevládních institucí, který je dost silný, aby mohl fungovat jako protiváha státu, a zatímco ponechává státu funkce garanta míru a arbitra*

zásadních zájmů, zabraňuje mu atomizovat zbytek společnosti a ovládnout ho“.
(In Petrusek, 2006, s. 229)

Společenský život

Společenský život na venkově je převážně utvářen a veden ve volném čase aktérů a účastníků komunit. Projevuje se v tradičních aktivitách místních spolků, které jsou otevřené široké veřejnosti a podporují vzájemnou sounáležitost s lokalitou a tradicemi, přátelství a spolupráci, za výrazné podpory paměťových dokumentů – obecních, školních a spolkových kronik. Dalším pramenem vypovídajícím o bohatosti společenského života na venkově jsou dochované svazky regionálních tiskovin, které přinášejí nejen poučení a zábavu, ale jsou i zdrojem vedoucím k rozvoji duchovních, sociálních a kulturních hodnot regionů.

Společenský život venkovských obcí je odvislý od objektivních a subjektivních podmínek. Objektivní podmínky rozvoje utváří sociální struktura obyvatelstva, návštěvníci, víkendoví nebo dočasně usídlení obyvatelé a obyvatelé zaměstnaní v obci a dojíždějící za prací. Subjektivní faktory souvisí s historickým vývojem obce, s rolí starousedlíků a pamětníků, kteří jsou nositeli místních tradic a dohlížiteli na jejich uchování, se vzdělaností úrovní obyvatelstva, již se zajišťuje kvalifikační potenciál pro řízení a která je přínosem pro ekonomický rozvoj a sociální chování. (Majerová, Herová, 2009, s. 175–180)

Volný čas ve společenském životě

Významnou roli ve společenském životě hraje **volný čas**. Lze jej volně interpretovat jako čas, který je v prostoru vyhrazen k odpočinku, vzdělávání, obnovování tělesných i duševních sil. Každá věková kategorie vnímá volný čas jinak. Je charakterizován jako doba, kdy člověk nevykonává činnosti vycházející ze závazků; jako doba, která mu přináší vnitřní blaho, tj. odpočinek a uspokojení. Volný čas vyplynul jako společenská kategorie v době vědecko-technické revoluce, kdy práce byla zintenzivněna a zefektivněna prací strojů. Projevil se v sociálních vztazích, kultuře i životním stylu.

Lidé v každé historické epoše trávili volný čas jiným způsobem. Lenderová říká, že „...každá historická epocha žila svůj vlastní čas...“. Dvacáté století přineslo změny, které

se projevily i v oblasti volného času. Zkrácením pracovní doby na pětidenní pracovní cyklus vyvstala otázka vhodného využití volného času, která byla záhy zodpovězena. Nejprve ve městech, později i v obcích, se rozvíjely spolkové, kulturní a sportovní, turistické a rekreační aktivity spolu s rozšiřováním vzdělanosti. (Lenderová, 2009, s. 269–271) Současné podmínky nabízejí od útlého mládí až do pozdního věku širokou paletu společenských aktivit, které podporují zdravý životní styl a mohou být limitovány finančními zdroji, dopravními možnostmi, nedostatečnou nabídkou ve vymezeném prostoru, nebo přírodními překážkami.

Spolková činnost

Spolek byl v minulosti a je i v současnosti chápán jako uskupení lidí scházející se za účelem společného zájmu, který upravují stanovy. Společný zájem sleduje uspokojování vnitřních potřeb a naplňování smyslu života, který vyúsťuje do nějaké myšlenky, díla nebo činnosti. Výjimečnost a originalita realizace zamýšleného záměru a jeho celospolečenský rozsah přináší užitek, ponaučení, potěšení, zábavu i rozšíření znalostí. Aktivní účast občanů na spolurozhodování umožňuje prosazovat jejich zájmy. Zapojování občanů do společenského dění podporuje reflexi a učení při nalézání společných zájmů.

Spolková činnost po roce 1991 byla upravena několika právními úpravami, které rozlišují občanská sdružení, nadace, společenské kluby. Lidé se začleňují do neziskových organizací, které jsou nástrojem k prosazení nejrůznějších zájmů. Byly rozděleny do deseti kategorií: 1. poskytování sociálních služeb; 2. ochrana a podpora zdraví včetně péče o zdravotně postižené; 3. ochrana životního prostředí, udržitelný rozvoj; 4. rozvoj kultury, záchrana kulturního dědictví; 5. příprava na vstup do EU, spoluúčast na programech EU; 6. rozvoj sportu a tělovýchovy; 7. podpora rovných příležitostí mužů a žen; 8. práva příslušníků národnostních a etnických menšin.; 9. péče o ohrožené a problémové skupiny obyvatel; 10. ochrana spotřebitele a ochrana nájemních vztahů. (Mansfeldová, 2005, s. 48–92)

3.1.2 Venkov, venkovský prostor, sídlo – venkovské a městské, obec

Venkov

Venkov je v odborné literatuře definován několika na pohled podobnými, přesto rozdílnými způsoby. Obecně je venkov vymezován jako řídko osídlený prostor, ve kterém má důležitou funkci zemědělství. Z hlediska demografického jej můžeme vymezit nízkým počtem a hustotou obyvatel, z hlediska urbanistického specifickým typem zástavby, z hlediska sociologického svébytným životním stylem. Maříková shrnuje pojetí vnímání venkova a charakterizuje venkov jako neměstský prostor, venkov jako krajinu, venkov jako prostor pro zemědělství, venkov jako životní styl, venkov jako prostor rekreace a odpočinku. (Maříková, 2009, s. 15) Odlišný názor prezentuje Linhart, který jej definuje jako „...obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství s menší hustotou obyvatel, ale i jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, a také s jinou sociální strukturou ve srovnání s městem...“. (Linhart, 1996, s. 1380)

Venkovský prostor

Od předchozí charakteristiky venkova se pak odvíjela i charakteristika **venkovského prostoru**. Je charakterizován z několika pohledů: jako pojmenování venkovského osídlení (vesnice) a krajiny v jejím okolí nebo jako souhrn katastrů venkovských obcí nebo jako souhrn ploch zemědělské půdy, lesů, vodních ploch, intravilánů, venkovských sídel, polních cest a místních komunikací. Za venkovský prostor lze označit i území mimo plochy měst.

Sídlo – venkovské a městské

Základní jednotkou osídlení je **sídlo**. Za něj je považováno každé obydlené místo včetně příslušných ploch, které jsou jeho obyvatelstvem bezprostředně využívány. Zde se koncentruje obyvatelstvo, které vykonává ekonomickou i další činnosti a je místem reprodukce života společnosti. Dle různorodosti způsobu života lze rozdělit sídla na:

- **venkovská sídla**, která se rozvíjí zejména v oblastech zemědělské výroby;

- **městská sídla**, která tvoří skupinu sídel s nezemědělským charakterem.

Podoba sídel je ovlivněna podmínkami přírodními, které tvoří konkrétně klima, reliéf krajiny, vegetační kryt, půda a hydrologické poměry. Dále pak socioekonomickými podmínkami, zejména strukturou výroby, dopravy, služeb, obyvatelstva, technickou a kulturní vyspělostí obyvatelstva a stupněm organizace společnosti nebo administrativním a politickým uspořádáním. (Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 29–31)

Soustavu venkovských sídel (2 000–5000 obyvatel) včetně jejich hierarchizované velikostní a funkční struktury a vzájemných vztahů mezi nimi označujeme **jako venkovské osídlení**. Mezi venkovská sídla řadíme **samotu** tvořenou izolovaným obydlím, **vísku** se čtyřmi až pěti chalupami a **vesnici**, kde vedle většího počtu zemědělských usedlostí je i několik domů nezemědělského charakteru, např. škola, kostel, hospoda a řemeslnické domy. (Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 31)

Město je vymezováno mnoha hledisky a kritérii. Mezi tradiční je přijímáno kritérium historicko-právní, které zohledňuje historické udělení městských práv např. panovníkem sídlu k výkonu uděleného práva (užívání znaku, pečeti, výkonu trestů, konání trhů, vybírání mýta, vaření piva apod. (Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 41). Dalšími hledisky je např. hledisko podle administrativního uspořádání, statistické hledisko, právně-ekonomické hledisko. Dle Musila (1967) „... je složitým sociálním systémem, který se vyznačuje rozvinutou dělbou práce a velkou hustotou obyvatelstva, jež je sociálně velmi různorodé, nezabývá se zemědělstvím a vytvořilo si soustavu interakcí, charakterizovanou určitou distancí v meziosobních vztazích, partikulárností sociálních rolí a nepřímými způsoby sociální kontroly“. (In Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 41)

Současná právní úprava, zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), vymezuje město jako obec, která má alespoň 3 000 obyvatel a byla na návrh obce předsedou Poslanecké sněmovny za město stanovena. Obdobný mechanismus platí i pro **městys**. Obec se stává městysem, pokud tak na návrh obce po vyjádření vlády stanoví předseda Poslanecké sněmovny.¹ Zákon mimo měst a městysů rozlišuje a vyjmenovává

¹ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) z 12. dubna 2000 zveřejněný ve Sbírce zákonů, roč. 2000, částka 38, s. 1737–1764. Dostupný z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=128/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy. [cit. 2014-11-01]

tzv. **statutární města**. Samostatný zákon č. 121/2000 Sb. o **hlavním městě Praze** upravuje statut tohoto města.

Obec

Pojem **obec** vymezuje zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), v § 1 tak, že: „*Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.*“ Dále pak v § 3 odst. 1 uvádí, že „*Obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem...*“. Z výkladu zákona lze vyvodit závěr, že obec s počtem menším než 3 000 obyvatel, pokud nebyla uznána za město nebo městys, se považuje za obec venkovskou.

3.1.3 Aktéři regionálního rozvoje

V základní rovině mezi hlavní aktéry regionálního rozvoje v České republice patří: zákonodárné složky státu, výkonné složky státu, regionální rady, orgány samosprávy na krajské úrovni, orgány samosprávy na úrovni obce, poradní a koordinační orgány, rozvojové agentury, hospodářské a agrární komory, instituce veřejného sektoru a subjekty soukromého sektoru. (Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 147–149)

Programy rozvoje

Tradiční zemědělská výroba spolu s řemesly a společenským životem na venkově tvoří vysoký potenciál využitelný pro rozvoj venkovských regionů. Hospodářský, společenský a kulturní rozvoj venkova je podporován prostřednictvím několika programů.

Program pro rozvoj venkova (dále PRV), který je organizačně zajišťován Státním zemědělským intervenčním fondem (dále SZIF), poskytuje zemědělcům, podnikatelům v lesnictví a dřevozpracovatelském odvětví, ostatním nezemědělským podnikatelům v menších obcích a obcích do 2 000 obyvatel dotace k podpoře rozvoje ekonomických aktivit, tvorbě nových pracovních míst, ke snížení nezaměstnanosti a posílení soudržnosti obyvatel na venkově. Na Program pro rozvoj venkova navazuje **Program obnovy venkova** (dále POV), který koordinuje Ministerstvo pro místní rozvoj. POV předpokládá zapojení obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení do obnovy obce s akcentem na zachování místních tradic a sledující hospodářský rozvoj v obci. V rámci **Programu ochrany a rozvoje kulturního dědictví venkova a památek** si klade za cíl

mj. podporovat údržbu a další využití kulturních památek, památkově významných území, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny, historických parků, alejí apod. (Holátová, Krninská, 2012, s. 27)

Role obcí a participační aktivity občanů

Obce ve své samostatné působnosti spolupracují s kraji při přípravě a realizaci programu územního rozvoje kraje, pořizují program rozvoje obce jako dokument střednědobé i dlouhodobé koordinace na území obce, podporují rozvoj podnikatelských aktivit potřebných pro rozvoj regionu, sdružují své prostředky se sousedními obcemi a dalšími právníckými osobami při zajišťování rozvojových programů společných více obcím a podporují rozvoj kulturní a spolkové činnosti.

Reforma územní veřejné správy občanům zajišťuje možnost **participace** na veřejné správě a na veřejném životě obcí. Smrčinová ji definuje jako „...*účast veřejnosti při rozhodováních v obcích ... je procesem, při kterém jsou občané pravidelně seznamováni s děním v obci, sami se podílí na určování rozvojových možností ... a přebírají spoluzodpovědnost za své životní prostředí*“. Zapojování veřejnosti slouží jako prostředek pro zlepšení komunikace v obci, občané mají přehled o svém sídle, seznamují se s problémy obce a mohou se sami zapojit do tvorby životního prostředí. (Smrčinová, 2006, s. 526–527)

Právo účastnit se na veřejném životě obce je občanům zaručeno zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Politickou participací na veřejném životě lze chápat jako účast a aktivity jednotlivců a skupin, které se snaží ovlivnit nebo podpořit vládní, ale i komunální politiku. Základním způsobem participace občana na politice je účast ve volbách, referendech, občanských iniciativách, podpora petic a demonstrací. Význam participace občanů na veřejném životě shrnul Pirošík (2005) v konstatování, že „...*participaci se přisuzuje široký společenský, politický a občanský rozměr*...“, který je uplatňován účastí občanů na spolkovém životě, na společenských setkáních, účastí občanů na veřejném rozhodování se všemi důsledky. Veřejné rozhodování chápe nejen jako rozhodování za účasti veřejnosti, ale také rozhodování s veřejnými důsledky stejně jako rozhodování o veřejných zdrojích. Participace, která je umožněna na různých úrovních, vede přímo i nepřímo k tomu, že rozhodovací procesy se stávají transparentnější a efektivnější. Lidé do rozhodování vidí a podílejí se na něm, kontrolují ho, a tím jsou

přímo „spolumajiteli“ rozhodnutí ovlivňujícího jejich život. (In Moravčíková, 2010, s. 3–4).

Stěžejní význam pro rozvoj společenského života na venkově má participace mládeže. Problematiku studoval slovenský tým sociologů pod vedením Danky Moravčíkové,² který se zaměřil na výzkum účasti mládeže ve veřejném životě. Moravčíková uvádí, že „*Participace mladých lidí je podle Bílé knihy o mládeži jednou z hlavních priorit evropské otevřené metody koordinace. Členské státy EU identifikovaly v souvislosti s potřebou zvyšování participace mladých lidí její dvě základní oblasti: participaci na komunitním životě a participaci v reprezentativní demokracii.*“ Mládež se do veřejného života zapojuje nejdříve v sociální rovině členstvím a aktivitami vyvíjenými ve společenských organizacích nebo ve škole a do politické sféry vstupuje na lokální úrovni aktivitami zaměřenými na změny v osobním životě. Současně tak modifikuje i některé aspekty života příslušné komunity. V politické formě participace pak autorka uvádí, že „*...Participace mládeže je proces, prostřednictvím kterého mladí lidé ovlivňují, podílejí se na kontrole, resp. přebírají spoluzodpovědnost za jednotlivé rozhodnutí, plány a možnosti, které je obklopují a ovlivňují...*“ Mnohé vyslovené názory byly reflektovány v zákoně o podpoře práce s mládeží.³ (Moravčíková a kol., 2010, s. 3–6)

3.2 Kultura na venkově

„**Kultura** představuje hodnoty, normy a hmotné statky typické pro určitou skupinu. ...Kultura je jedním z nejcharakterističtějších projevů sociálního sdružování lidí.“ (Giddens, 1999, s. 550) Studium kultury se zabývá nejen kulturologie, ale i kulturní antropologie, kulturní historie, etnografie, sociologie, politologie a v neposlední řadě i kulturní geografie. Kultura je složitý celek zahrnující vědění, víru, umění, právo, morálku, zvyky a všechny další schopnosti a obyčeje vedle historie, ideí, vzorů a hodnot, lze se jí učit, je založena na symbolech a získávána z chování a produktů chování.

² Do výzkumného projektu VIDIEK–MLÁDEŽ–PARTICIPÁCIA se zapojili výzkumníci z Fakulty ekonomiky a manažmentu SPU v Nitre pod vedením Mgr. Ing. Danky Moravčíkové. Výzkum byl realizovaný za podpory Ministerstva školství Slovenské republiky a IUVENTY, Slovenského institutu mládeže. Dostupné z: http://www.iuventy.sk/files/documents/7_vyskummladeze/spravy/davm028/zaverecna_sprava_sopvm.pdf. [cit. 2014-11-1]

³ Predpis č. 282/2008 Z. z. Zákon o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, čiastka 110, s. 2258–2265.

Kulturou lze označit vše, co bylo vytvořeno lidstvem v průběhu svého vývoje. Duchovní – nehmotnou kulturu tvoří souhrn výsledků lidské činnosti v umění, vědě, lidových tradicích a zvycích apod. prováděných ve společenském životě. (Heřmanová a kol., 2009, s. 13–18)

Mezi zajímavé a vyhledávané společenské aktivity se řadí tzv. **živá kultura**, tj. vystoupení jednotlivců nebo souborů v hudební, taneční nebo divadelní oblasti, výstavy, recitály, přehlídky a soutěže. Živá kultura je nenahraditelná, neboť přináší hodnoty rozvíjející sociální a kulturní rozměr jedince a zároveň podporující vnitřní uspokojení. V oblasti dramatického umění se v živé kultuře vyvíjejí aktivity neprofesionálních uměleckých souborů. Divadelní představení jsou řazena mezi nejvyhledávanější obnovované tradice vedoucí k posilování vztahů v komunitě. (Heřmanová a kol., 2009, s. 275–277) Kulturněhistorické tradice podporující vztah k území, tj. lokální a regionální identitu, zahrnují folklorní obřady, např. pálení Morany, dožínky, posvícení, Vánoce, Velikonoce, ale také pálení ohňů známých spíše jako pálení čarodějnic, stavění máje nebo obchůzka Mikuláše s andělem a čerty. Místní komunity jsou ve venkovských regionech nositeli kultury.

3.2.1 Odraz kultury a tradic ve společenském životě venkova

Příležitostí pro rozvoj českého venkova je využití potenciálu kulturních tradic venkova a přírodního dědictví ve spojení s rozvojem cestovního ruchu. Všeobecně je přijímán názor, že kultura, resp. její hmotné a nehmotné složky, kulturní krajina, kulturní jevy a procesy, jejich nositelé či realizátoři (jednotlivci, skupiny, sdružení, instituce a organizace) představují významný potenciál pro rozvoj obcí, měst a regionů. Kultura přispívá k rozvoji intelektuální, morální a emocionální úrovně obyvatel jako jedinců, ale také napomáhá integraci a rozvoji společnosti. Vedle sociálních funkcí má kultura významnou funkci pro rozvoj regionů, a to prostřednictvím kulturního průmyslu a kulturně-poznávacího cestovního ruchu. Podílí se na vzniku pozitivních ekonomických externalit, např. dodávkou služeb a zboží z jiných oborů národního hospodářství, rozvíjí malé a střední podnikání, vyšší koupěschopnost obyvatelstva apod. (Heřmanová a kol., 2009, s. 181)

Svědectví o zašlém venkovském životě je podáváno v mnoha literárních dílech českých spisovatelů. Nejen obrozenečtí spisovatelé vkládali do svých děl vedle příběhové

linie i popis života na venkově včetně společenských vztahů. Některých příkladů ze „starých časů“ je možno využívat i v současné době. Zvyky a lidové tradice v původním podání jsou nejvíce sledovány a pěstovány právě ve venkovském prostředí, kde se předávají z generace na generaci. Zřící se těchto tradic „... *není jen tak, není to krok, který si může ‚společnost‘ dovolit bez rizika, že něco podstatného ztratí, že se o něco podstatného připraví*“. (Petrušek, 2007, s. 317)

Kultura je oblastí, kde se setkávají zájmy jednotlivců nebo skupin při naplňování různorodých činností a aktivit, kterými se rozvíjejí jejich osobnosti a utužují se sociální vazby. Klima ve společnosti je ovlivňováno hodnotami, které vypovídají o její kulturní úrovni. Benediktová (2012) chápe kulturu jako „...*produkt lidského společenství, je historická, zahrnuje ideje, vzory a hodnoty a je založena na symbolech, je selektivní, lze se jí učit, je abstrahovaná ze vzorů a produktů chování*“. (In Holátová, Krninská a kol., 2012, s. 92)

Místní kultura čerpající z historických reálií je vnímána „...*jako poznávací, osvětové, zájmové a vzdělávací aktivity muzeí, galerií a knihoven, veřejně přístupné památkové objekty; stejně tak i spolková činnost, tradice a zvyky, dokonce i přírodní a urbanizované prostředí individuálního života*“. (Gregoriniová, Schollarová, 2006, s. 333) Historicko-kulturní hodnoty čerpané z paměťových institucí pomáhají posilovat místní uvědomění svébytnosti místních komunit.

3.3 Historické mezníky rozvoje venkova

3.3.1 Změny ve vlastnických vztazích k půdě

V období feudalismu půda byla především v držení šlechty (včetně panovníka), církve nebo měst a ten, kdo na ní pracoval, ji ve většině měl pouze svěřenou na základě právního aktu k užívání.⁴

Za vlády Marie Terezie (1740–1780) bylo provedeno první sčítání lidu, od r. 1770 bylo v obcích zavedeno číslování domů. Rozsáhlými pokrokovými reformami přinesla změny v oblasti hospodářské, školské, správní i náboženské. V reformách pokračoval i její

⁴ Bližší rozbor poskytuje např. Josef Pekař (1932), který přibližuje problematiku evidence půdy v tzv. berních rulách (1654–1789).

syn Josef II. (1780–1790), který v reformních snahách pokračoval ještě radikálněji a důsledněji. Nejvýznamnějším právním aktem byl patent o zrušení nevolnictví (1781), kterým poddaní nabyli některých svobod. Za obou panovníků a jejich následovníků, pro daňové potřeby, došlo k vyměřování půdy a upřesnění vlastnických vztahů k ní v tzv. katastrech (tereziánské katastry, josefinský katastr, tereziánsko-josefinský katastr a v neposlední řadě stabilní katastr). Revoluční rok 1848 přinesl řadu politických, hospodářských a sociálních změn do života tehdejší venkovské společnosti. Patentem o zrušení roboty a poddanství (28. března 1848) byl odstraněn rozdíl mezi vrchnostenskou a poddanskou půdou, kdy „nejdéle do roka“ a „za přiměřenou náhradu“ měly být narovnány vztahy k půdě.

3.3.2 Právní zakotvení obecního zřízení a spolků

Stadionovou ústavou ze dne 4. března 1849⁵ byl položen právní základ pro vymezení obcí. **Císařským patentem č. 170 ř. z. ze dne 17. března 1849** byl vydán **Prozatímní obecní zákon**. Hlavačka uvádí, že zrušení dosavadní pravomoci vrchnostenských úřadů ve správě venkovských obcí nebylo zcela naplněno, neboť velkostatek se většinou stal zcela samostatným, na obci nezávislým samosprávným celkem. Velkostatky částečně zastupovali venkovští rychtáři a konšelé. Omezené obecní pravomoci zaručily obcím základní práva v podobě svobodné volby zástupců, řízení vlastní agendy ap. Majitelé panství si postupně vydobyli, že velkostatky zůstaly na obci nezávislým správním celkem a jejich majitelé měli velký vliv na vedení komunální politiky. (Hlavačka, 2006, s. 11–13)

Zakládání spolků bylo upraveno **císařským patentem č. 253 ř. z. z 26. listopadu 1852**, kterým se vydává spolkový zákon.⁶ Další právní normou rozvíjející a posilující občanské svobody byl **zákon č. 134 ř. z. ze dne 15. listopadu 1867 o právě spolčovacím**, podle něhož se založení spolku státním úřadům pouze oznamovalo a státní úřady mohly založení spolku zakázat jen v případech, kdy stanovy spolku odporovaly zákonu. Základní

⁵ Stadionova ústava v § 7 uvádí, že každý občan má právo se shromažďovat a tvořit spolky, pokud účel a prostředek nebo způsob a druh shromažďování nebo spolčení není protiprávní nebo státu nebezpečný.

⁶ Spolky byly rozděleny na politické a nepolitické. Spolky byly povoleny k veřejným a obecně prospěšným účelům: k zvelebení věd a umění, k povzbuzení a oživení polního hospodářství a lesnictví, průmyslu, obchodu nebo jiných odvětví produkce, k udržování pravidelného dopravního spojení mezi dvěma nebo několika místy po zemi nebo po vodě a k podnikům paroplavebním, k podnikům hornickým, ke kolonizacím, ke kreditním ústavům, k pojišťovacím ústavům, k obecním ústavům poskytujícím zaopatření a důchod, ke spořitelnám, k zastavárnám, k rozšíření s povolením již zřízeného spolku prostřednictvím filiálek.

zákon o všeobecných právech státních občanů č. 142 ř. z. ze dne 31. prosince 1867 uznal právo občanů vstoupit do spolků a odkazoval k dalším zvláštním zákonům, které budou v té věci mít platnost. Spolek je v těchto právních normách definován jako „...dobrovolné, trvalé spojení se několika osob v organismus, reprezentující samostatnou osobnost, k dosažení životního účelu.“ „Rozlišoval mezi spolkem a společností, neboť společností rozuměl kterékoliv společenství, ve které vcházejí jednotlivci, zejména v ohledu majetkového práva. Rozdíl podle něho spočíval v tom, že společnost nepojila své účastníky v samostatný organismus, kdežto spolek reprezentoval vždy jednotu existující samostatně a nezávisle od osobností jednotlivých účastníků.“⁷ (Janák, 1992, s. 59–93)

3.3.3 Utváření venkovské společnosti na pozadí společenských změn

Občanská společnost druhé poloviny 19. století a počátku 20. století se utvářela v závislosti na podmínkách nového společenského řádu, hospodářského růstu, tempa urbanizace lokality, na úrovni politické participace obyvatelstva, na rozdělení voličů do volebních kurií na základě daňového censu, volební účasti, složení obecních výborů apod. Volební právo rozděluje společnost na honorace, majitele domů, majitele pozemků a živnostníky. Novou občanskou společností tvořila vrstva měšťansko-intelektuální, zastoupená z úředníků a příslušníků svobodných povolání, a řemeslnicko-obchodnická sestavená z řemeslníků, kteří si doplňovali vzdělání na státních školách v oboru účetnictví a obchodu nebo na zemských školách hospodářských v oboru zemědělství. (Kladiwa, 2004, s. 13–33), (Hlavačka, 2006, s. 174)

Vlastnické vztahy k půdě byly určující pro složení sociální struktury venkova. Sociální skupina vlastníků půdy je od konce 19. století až do počátků kolektivizace v druhé polovině 20. století tvořena vrstvou malých, středních a velkých rolníků a vrstvou statkářů a velkostatkářů. Mezi „nevlastníky“ půdy s nejnižším sociálním statutem jsou řazeni zemědělní dělníci, čeledí a deputátníci. Wokoun uvádí, že zhoršující se ekonomické podmínky ve svém důsledku přinesly vlnu vystěhovalectví, především z jižních Čech. Specifickým jevem na venkově bylo tzv. kovozezemědělství nebo stavozezemědělství. V období po vzniku Československé republiky se radikalizovalo městské a venkovské

⁷ V závěru svého příspěvku se autor zmiňuje, že oba zákony (spolčovací a shromažďovací č. 134/1867 ř. z. a č. 135/1867 ř. z.) byly zrušeny až zákonem č. 68/1951 Sb. o dobrovolných organizacích a shromážděních, čímž došlo k likvidaci dosavadních spolků a vytvoření dobrovolných organizací.

obyvatelstvo. První pozemková reforma ovlivnila držbu půdy, hospodaření bylo poznamenáno novými metodami zemědělské výroby, které podporoval strojní průmysl. Pozemková reforma ovlivnila sociální strukturu obyvatelstva a posílila status některých sociálních skupin a stabilizovala politické poměry. Vliv agrární strany upevnil pozici zemědělců v politickém životě. Zemědělské školství se významně podílelo na posílení schopnosti rolníků využívat moderní stroje a používat nové metody ve výrobě a přispělo k jejich společenskému růstu. (Wokoun, Mates, Kadeřábková a kol., 2011, s. 33–34)

Po druhé světové válce byl český venkov poznamenán odsunem obyvatel z pohraničí za současné konfiskace veškerého jejich majetku dle Benešových dekretů. Problémy s dosídlováním uvolněného území se na dlouhou dobu vryly do tamního prostředí. Rozdělování konfiskované půdy v pohraničí bylo pod dohledem KSČ. Pernes uvádí, že KSČ se profilovala jen jako dělnická strana, ale protože se ucházela o celonárodní podporu, snažila se pro své cíle získat také rolníky. Její záměr by se nezdařil, kdyby prezentovala ve svém programu zestátnění právě přidělené půdy a založení kolchozů po vzoru Sovětského svazu. Komunisté formulovali v usneseních VIII. sjezdu KSČ, který se konal v březnu roku 1946, mj. i požadavek zaknihovat a předat půdu do majetku osídlenců, scelovat roztráštěné pozemky drobných a středních rolníků, snížit pachtovné a záměr podpořit mechanizaci a také zemědělské družstevnictví. (Pernes, 2008, s. 80)

Politické změny v únorových dnech roku 1948 se projeví v následujících letech v celé společnosti. Ústavním zákonem č. 150 z 9. května 1948 Ústava Československé republiky byly následně provedeny radikální zásahy do života části venkovského obyvatelstva, když bylo stanoveno „...*sdužení pracujících ke společné činnosti, jejímž účelem je zvýšit životní úroveň členů i ostatního pracujícího lidu, nikoliv však dosáhnout největšího zisku z vloženého kapitálu. Stát podporuje lidové družstevnictví v zájmu rozvoje národního hospodářství a obecného blahobytu.*“ Vlastnictví k půdě bylo vymezeno tak, že „...*nejvyšší možnou výměru půdy, která smí být v soukromém vlastnictví jednotlivce nebo společně hospodařící rodiny, je 50 hektarů. Soukromé vlastnictví půdy je u zemědělců, kteří na ní sami pracují, do výměry 50 hektarů zaručeno.*“⁸ Netrvalo dlouho a politika vedoucí strany státu se vůči venkovským zemědělcům obrátila. Jak uvádí Pernes, „*Ještě*

⁸ Blíže viz § 157 až § 159 zákona č. 150 ze dne 9. června 1948 Ústava Československé republiky.

v létě 1948 řekl Gottwald rolnické delegaci: *Dosud jsme nedělali nic bez vás a ani do budoucna neuděláme nic, co nebylo s vaším souhlasem.*“ Avšak již na podzim 1948 na zasedání ústředního výboru KSČ vystoupil ministr zemědělství Július Ďuriš, který v duchu „boje proti vesnickým boháčům“ ve svém projevu nastínil jako hlavní úkoly – omezovat kapitalistické živly na vesnici, rozšířit a vybudovat zemědělské družstevnictví a vybudovat velkovýrobu na zemědělských statcích. (Pernes, 2008, s. 85)

Kolektivizace byla jednou z klíčových událostí v dějinách českého venkova, která zcela změnila jeho majetkovou a sociální strukturu. Kolektivizace probíhala od února 1949.⁹ Jednalo se především o administrativní a nátlakové akce, organizované z vládnoucích míst. Vomela uvádí, že v duchu realizace kolektivizace byla vyřešena otázka pojmenování třídního nepřítele, když na sedláky bylo nahlíženo jako na „vesnické boháče“ nebo také na „kulaky“. Pejorativní výrazy měly podněcovat závist a nenávist vůči větším a zámožnějším hospodářům. Otázka výměry obdělávané půdy byla stěžejní, neboť vesnickým boháčem nebo kulakem byli zemědělci s výměrou nad 20 ha, ale i 15 ha v případě, že se nacházelo hospodářství v pícninářské oblasti, v obilnářské 10 ha a v řepářské dokonce 8 ha. Opomenuti nezůstali ani osídlenci, kteří přišli do zdevastovaných a opuštěných sídel, které uvedli do pořádku. Když se jim dařilo, bylo jim to k tíži, neboť zabrali nejlepší usedlosti, půdu a výrobní prostředky, kterými vykořisťují ostatní rolníky a brzdí rozvoj JZD. (Vomela, 2008, s. 119–123) Juněcová, Pšeničková, (1951) uvádí, že dle *„teorie KSČ se vesnický boháč projevoval rafinovaně, vykořisťoval okolí nenápadně, kdy půjčoval ostatním stroje, potahy, krmiva, osivo, pronajímal půdu a požadoval za to práci“*. (In Vomela, 2008, s. 123) V období kolektivizace bylo represivním způsobem násilně přesídleno mnoho set rolnických rodin, kterým byla odebrána střecha nad hlavou, příslušníci rodin byli vytrženi ze svého rodového prostředí. Nátlak vyvíjený proti „vesnickým boháčům“ zstrašoval ostatní rolníky. (Vomela, 2008, s. 125–126)

Všechny společenské změny bezprostředně ovlivňovaly utváření venkovské společnosti. Společenské vztahy postupně budované od února 1949 přetrvaly až do roku 1989, kdy byla započata nová etapa společenského vývoje.

⁹ Přijat zákon č. 69/1949 Sb. o jednotných zemědělských družstvech.

4 Případová studie – Jistebnice

4.1 Základní údaje o městě Jistebnice

Jihočeské Město Jistebnice, IČ 002252425, se nachází asi 15 km severozápadně od Tábora. Samotné město Jistebnice tvoří přirozené administrativně-správní, kulturní a společenské centrum oblasti. Výkon místní správy je zabezpečován nad 27 místními částmi, které se nachází na 13 katastrálních územích (dále též i Jistebnicko). Celková rozloha spravovaného území je 57,93 km². Přehled katastrálních částí, jejich rozlohy a místních částí podává následující tabulka č. 1.

Tabulka č. 1 – Katastrální území Města Jistebnice, rozloha a místní části

Katastrální území Město Jistebnice	Rozloha v km ²	Místní části Města Jistebnice
Jistebnice:	12,45 km ²	Jistebnice,
Cunkov:	3,45 km ²	Alenina Lhota, Cunkov, Javoří, Ounuz
Pohoří u Jistebnice	0,52 km ²	Pohoří
Chlum u Jistebnice	1,75 km ²	Chlum
Zvěstonín	3,05 km ²	Hodkov, Zbelítov, Zvěstonín
Plechov	0,81 km ²	Plechov
Orlov u Jistebnice	10,59 km ²	Křivošín, Nehonín, Orlov, Ostrý, Podol, Smrkov, Stružinec
Božejovice	5,99 km ²	Božejovice, Jezviny
Drahnětice	4,31 km ²	Drahnětice
Makov u Jistebnice	5,75 km ²	Hůrka, Makov, Třemešná
Padařov	3,82 km ²	Padařov
Svoříž	2,32 km ²	Svoříž
Vlásenice u Makova	3,12 km ²	Vlásenice

Zdroj: Město Jistebnice

Vedle místní správy je Město oprávněno vykonávat státní správu ve stavebních a matričních záležitostech. Výkon státní správy v rozšířené působnosti na Jistebnicku je zabezpečován Městem Tábor. Krajskou správu vykonává Jihočeský kraj, regionálně je město Jistebnice začleněno do Regionu soudržnosti Jihozápad.

Jistebnice v historické době několikrát užívala statutu města. V současnosti obnoveného statutu města užívá od roku 2011, kdy jí byl na žádost obce navrácen dekretem Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Při této příležitosti bylo městu schváleno užívání znaku, který nese na stříbrném štítě rožmberskou červenou pětilistou růží se zlatým semeníkem a zelenými kališními lístky.

Místní části města Jistebnice jsou rozloženy ve výrazně modelované krajině na jižní straně Cunkovského hřbetu, kterým se oddělují jižní a střední Čechy, v oblasti tzv. vnitřní periferie, na území Jistebnické vrchoviny prohlášené přírodním parkem. Chráněné území bylo zřízeno na ochranu zdejší kopcovité krajiny a rozkládá se na území Jihočeského kraje o rozloze 107,7 km²¹⁰ a na území Středočeského kraje v Sedlecko-prčické kotlině nazývané „Český Merán“ o rozloze 45 km². Nejvyšším vrcholem je Javorová skála (722,6 m n. m), která je druhým nejvyšším místem na Táborsku. Přírodní park Jistebnická vrchovina se snaží o zachování krajinného rázu s přírodními a kulturními hodnotami. Kopcovitý terén Jistebnicka s rybníky, potoky a lesy vybízí k rozvoji a pěstování cestovního ruchu v každé roční době. Klimatické poměry jsou pro toto malé území velmi specifické. Podnebí je ovlivněno výškovými rozdíly, které jsou podobné pro česká hraniční pohoří. Nadmořská výška ovlivňuje také množství srážek. (Čadilová, Tesaříková, 2012, s. 5–18)

Obyvatelstvo

Charakteristickým rysem demografického vývoje města Jistebnice je úbytek obyvatelstva. Klesající tendence spolu s vysokým věkovým průměrem obyvatel představuje výrazné ohrožení budoucího rozvoje Jistebnicka. Pokles stavu obyvatelstva zobrazuje tabulka č. 2.

Tabulka č. 2 – Retrospektivní vývoj stavu obyvatelstva – výběr

Sčítání obyvatelstva v letech	1869	1900	1920	1930	1950	1991	2011	2014
Počet obyvatel	4961	4487	4105	3672	2790	2193	2009	2001

Zdroj: ČSÚ a Město Jistebnice – vlastní úprava

¹⁰ Nařízení Jihočeského kraje č. 14/2004 ze dne 19. 10. 2004 o přírodním parku Jistebnická vrchovina.

Aby se zabránilo vyliďňování atraktivní krajiny neporušené hospodářskou činností, město se snaží vytvářet podmínky pro udržení stávající mladé populace v regionu zkvalitněním technické infrastruktury a služeb občanské vybavenosti, podporou sportovních a kulturních aktivit. Všestranný zájem města je zaměřen na pěstování spolkových činností, které velkou měrou přispívají i k celkovému ekonomickému oživení regionu. O vlastní spolkové činnosti viz kapitola 4.2.2.

4.1.1 Stavby občanské vybavenosti podporující společenské aktivity¹¹

Společenský život města vedený ve všech jeho rovinách by nemohl růst a vzkvétat bez potřebného zázemí, které bylo vybudováno dřívějšími generacemi občanů města. Mezi důležité objekty sloužící svému účelu lze řadit budovu městského úřadu, školní budovy, sokolovnu, kulturní dům, dům hasičů, městské sady.

Radnice

Stará radnice vyhořela při požáru v roce 1886. O dva roky později byla předána nová budova, která od té doby slouží účelům samosprávy. V současné době je budova využívána i ke slavnostním občanským obřadům, uzavírání sňatků a vítání občánků. Vybrané prostory radnice slouží též pro účely veřejných voleb. V neposlední řadě poskytuje zázemí k činnosti občanského sdružení Zachovalý kraj.

Kulturní domy, osadní domky, výstavní sítě

V místních částech města Jistebnice jsou k podporování a pěstování dobrých sousedských vztahů při společných zájmových aktivitách nebo k poskytování zázemí pro sportovní činnosti městem Jistebnice provozovány kulturní domy (Jistebnice, Božejovice, Orlov, Padařov) a osadní domky (Hůrka, Chlum, Makov, Nehonín, Smrkov, Svoříž, Vlášence), které slouží i jako úřední místnosti využívané ke schůzím osadních výborů nebo konání volebního aktu. V neposlední řadě se zde lidé scházejí i při plesech, zábavách, společných oslavách, oblíbených srazech rodáků, soutěžích sborů dobrovolných hasičů anebo pořádání svatebních hostin. V kulturních domech našli zázemí pro spolkovou činnost i místní ochotníci, hasiči a sportovci. Na zajištění jejich provozu je pamatováno

¹¹ Čadilová, Tesáříková, 2012.

v rozpočtu města. Město Jistebnice provozuje dvě výstavní síně. Galerie U kostela, původně zamýšlená jako smuteční síň pro akty rozloučení se zesnulými, měla být veřejnosti předána k využívání již v roce 1990. Svému původnímu poslání však nikdy nesloužila. Prostory jsou po úpravě využívány pro galerijní účely, pořádání tematických výstav nebo k prezentaci spolkových činností (část prostor slouží jako klubovna místního svazu myslivců). Pamětní síň Richarda Laudy, zdejšího rodáka a malíře Jistebnicka, je trvale využívána i ke kulturním programům a pořádání výstav.

Školní budovy

Školství v Jistebnici má hluboké kořeny. S demografickým nárůstem obyvatelstva v poslední čtvrtině 19. století vyvstaly požadavky na zbudování školy, která by již odpovídala tehdejším technickým požadavkům. Stará polodřevěná budova byla odstraněna a na jejím místě byla postavena škola, kterou od roku 1888 mohla školní mládež plně využívat k výuce. Postupem času byla i tato budova nedostačující, a proto obec přistavěla za finanční podpory majitele panství nové křídlo, které bylo otevřeno v roce 1898. K dalšímu rozšíření školy došlo v roce 1982, současně byla vybudována nová školní jídelna. Její technické vybavení bylo pořízeno za přispění sponzorů GS Technic Orlov, spol. s r. o., a Golfového klubu Čertovo břemeno.

Sportovní objekty

V roce 1933 byla cvičencům a ostatní veřejnosti předána novostavba sokolovny, která vedle tělocvičného sálu umožňovala provozovat i filmovou projekci a loutkové divadlo pro děti, které bylo svého času velmi oblíbené. Postupem doby objekt sokolovny technicky zastaral. V roce 2014 se podařilo městu Jistebnice získat objekt do svého vlastnictví. Než bude z důvodu celkové rekonstrukce uzavřen, poskytuje prostory pro vybrané sportovní aktivity – fitness, florbal nebo míčové hry.

Tělocvična postavená při školním objektu poskytuje prostor pro sportovní vyžití nejen školní mládeži, ale také dospělým. Pronájem tělocvičny se zázemím je za mírný poplatek. Ve městě Jistebnice je provozován fotbalový areál, v jehož sousedství byl vybudován tenisový kurt a volejbalové hřiště. Sportovci mohou využívat ještě další dvě

hřiště k pořádání tréninků, fotbalových utkání a sportovních požárních soutěží, a to v Božejovicích a Makově.

Dům hasičů – objekt Sboru dobrovolných hasičů

Původní objekt pro uložení hasičské techniky v průběhu let zastaral, proto si jistebničtí hasiči postavili novou víceúčelovou budovu, která byla slavnostně předána veřejnosti v roce 1999. Budova byla postavena během dvou let členy hasičského spolku za přispění obětavých občanů a členů samosprávy a kolegů dobrovolných hasičů spádových obcí. Zastupitelé města a spolkoví činovníci využívají budovu ke konání schůzí městského zastupitelstva nebo spolkové činnosti sboru.¹²

Městské sady a Naučná stezka Jistebnickými sady

Sady byly prvotně založeny v roce 1905 z podnětu okrašlovacího spolku. Se změnami společenských poměrů původní sady postupně zarůstaly a zplaněly. K jejich obnovení došlo z podnětu pokračovatelů téhož spolku v roce 2011. Při té příležitosti zde byla zřízena naučná stezka. K obnově lesoparku a zřízení *Naučné stezky Jistebnickými sady* se čerpaly finanční prostředky z fondu Programu rozvoje venkova za finančního přispění místních občanů a podnikatelů. Lesopark slouží nejen k odpočinku, ale i ke konání kulturních a sportovních akcí, zejména pro děti (Symposium strašidel, Človíčekov). Každoročně dotváří kulisu při konání cyklistických závodů.

Knihovny

Četba knih má v Jistebnici a okolí dlouholetou tradici. Sledované spolky založené v poslední třetině 19. století a v první třetině 20. století si zřizovaly vlastní knihovnu ke vzdělávání svých členů. První zmínky o veřejné čítárně lze vysledovat již od roku 1893, kdy byla součástí čtenářsko-pěvecko-hudebního spolku ochotnického. Od roku 1908 byla knihovna vedena jako Veřejná čítárna a disponovala 90 časopisy. V roce 1921 byla ze spolkové knihovny vyčleněna část beletristická a tiskoviny, čímž byl položen základ městské knihovny. Knihovna se stala trvalým a významným kulturním stánkem, který poskytoval ponaučení a zábavu obyvatelům města. (Hubáčková, 1997, s. 1–4)¹³ Rokem

¹² Jistebnický zpravodaj: čtvrtletník obecního úřadu, 2000, roč. 9, č. 4, s. 5.

¹³ Srov. též SOKA Tábor, fond Čtenářsko-ochotnický spolek Jistebnice 1886–1935, inv. č. 167, karton č. 5.

1973 byla zařazena mezi profesionální knihovny pod vedením knihovnice. O dva roky později bylo otevřeno dětské oddělení.

Knížní fond byl několikrát přemístěn, naposledy se v roce 1995 nastěhoval do nově zřízených prostor Domu s pečovatelskou službou. Knihovna nabízí vedle beletrie a odborné literatury i na 20 titulů časopisů. Provozní doba je upravena na 20 hodin týdně.

S nástupem nových komunikačních technologií byly obecní knihovny obohaceny o služby dálkového přístupu dat z internetu, který se stal každodenní součástí života nejen pro místní občany, ale i pro návštěvníky města. Údaje o využívání služeb jistebnické knihovny podává níže tabulka č. 3 informující i o počtu čtenářů do 15 let, který je uveden v závorkách. Tabulka č. 4 uvádí data o akvizicích a jejich finančních nákladech ve sledovaném období.

Tabulka č. 3 – Statistické údaje veřejné knihovny z let 2009–2013

Veřejná knihovna Jistebnice	2009	2010	2011	2012	2013
Počet čtenářů	204 (68)	205 (66)	208 (71)	219 (84)	228 (83)
Počet výpůjček	10 511	10 421	10 588	10 499	10 483
Počet uživatelů internetu	57	53	26	55	50

Zdroj: Veřejná knihovna Jistebnice

Tabulka č. 4 – Výdaje na akvizice v letech 2009–2013 (v Kč)

Veřejná knihovna Jistebnice	2009	2010	2011	2012	2013
Akvizice – počet svazků	327	323	307	292	349
Σ Kč	51 000	51 000	52 000	51 000	60 000

Zdroj: Veřejná knihovna Jistebnice

Veřejné knihovny byly zřízeny i v místních částech města Jistebnice, kde o ně pečují dobrovolní knihovníci. Božejovická knihovna půjčuje knihy o nedělích, ale i kdykoliv po domluvě s knihovnicí. Knihovna nabízí vedle knih i služby internetu, který mohou místní občané využívat zdarma. Další veřejnou knihovnou ve správě města je knihovna v Makově provozovaná dvě hodiny v týdnu. Občané zde mohou rovněž využívat přístupu ke službám internetu zdarma. Poslední venkovskou knihovnu na Jistebnicku lze

nalézt v Padařově v Domě Alfonse Šťastného. Knihovník poskytuje tamním občanům nabídku beletrie spolu s bezplatnou službou veřejného internetu.

4.1.2 Kulturní a písemné památky¹⁴

Ke společenskému životu v kulturní rovině přispívají i místní stavby. I když jejich prvotní účel již mnohdy odvál čas, některé z nich poskytují i dnes duchovní rozměr a napomáhají k vnitřnímu rozjímání a očistě myšlenek, k rozvoji a upevňování přátelských pout mezi místními občany.

Kaple sv. Máří Magdalény

Původní dřevěná kaple sv. Máří Magdalény byla postavena v roce 1347 Petrem z Rožmberka. Z podnětu majitele panství Jana Nádherného z Borutína byla v roce 1858 zbourána a nahrazena novou stavbou, dokončenou jeho synem Ludvíkem. Kaple se využívá jako koncertní síň a každoročně je zde sloužena mše svatá u příležitosti letní slavnosti (poutě). Místo bylo i v minulosti vyhledávaným vycházkovým cílem. Občané města oživilo tradici lampiónových průvodů, které i v minulosti směřovaly ke kapli a byly velmi oblíbené mezi dětmi a mládeží.

Kostel sv. Archanděla Michaela a drobné sakrální památky

První zmínka o kostele sv. Archanděla Michaela pochází z roku 1350, kdy byl vystavěn v románském slohu. Jeho současná podoba po stavebních úpravách pochází z let 1380 až 1385. Sakrální stavba se využívá k pravidelným bohoslužebným úkonům a dále je využívána jak v letním období, tak i v adventním čase ke koncertům vážné hudby. Novou společenskou a duchovní aktivitou jsou Noci kostelů, při nichž zaznívá vedle proslovu i vážná hudba za doprovodu zpěvu sboru učitelek nebo školní mládeže. V sousedství kostela se nachází pietní místo posledního odpočinku. Trvalou dominantou jistebnického náměstí se stal kamenný kříž. Kapličky a Boží muka rozesté v intravilánu města Jistebnice jsou svědectvím o bohatosti a intimnosti duchovního života občanů kraje. Křížová cesta vedoucí ke kapli sv. Máří Magdalény byla s pomocí členů okrašlovacího spolku uvedena do své původní podoby.

¹⁴ Blíže uvádí Čadilová, Tesaříková, 2012.

Tvrz, Vlašský dvůr – Starý zámek, zámek

Tvrziště bylo zbudováno za vlády rodu Rožmberků a sloužilo jako správní sídlo, postupem doby bylo přeměněno na hospodářské centrum panství. V době činnosti místního jednotného zemědělského družstva byly prostory využívány jako sklady.

Objekt Vlašského dvora – Starého zámku byl postaven v 16. století na náměstí a sloužil jako panské sídlo. V roce 1882 po přestěhování majitelů do nového zámeckého sídla byl opuštěn. Po druhé světové válce byla v hospodářském traktu budovy zřízena družstevní prádelna a mandl. V současné době, po provedení nutných stavebních úprav, jsou prostory bývalé hospodářské budovy využívány koedukovaným skautským oddílem. V přední části budovy je zřízena pamětní síň zdejšího rodáka, malíře Jistebnicka, Richarda Laudy. Objekt je trvale využíván pro kulturní pořady a pořádání výstav.

Zámecký areál postavený rodinou Nádherných z Borutína v letech 1872–1882 v neogotickém slohu spolu s přilehlým anglickým parkem tvořily novou dominantu města. Po emigraci posledních majitelů (Scholle) byl zámek zabrán státem. Dále jej užívala až do roku 1993 Československá lidová armáda. V restitučním řízení byl zámek navrácen posledním majitelům, v současné době je zámecký areál opuštěn a pustne.

Písemné památky

Místní občané již v minulosti dbali na uchování písemných záznamů dokumentujících rozvoj města a jeho obyvatel. Obdobně i každý spolek pečlivě dbal na vedení své písemné agendy. Spolková agenda byla pečlivě zakládána a dochovala se do současnosti, je uložena v několika fondech Státního okresního archivu Tábor. V dnešní době tyto archiválie slouží k čerpání informací, především pokračovatelům těchto spolků.¹⁵ V roce 2012 čerpal přípravný výbor u příležitosti oslavy 750. výročí první zmínky o Jistebnici z archivních pramenů historické údaje, které byly posléze zpracovány ve výroční publikaci *Jistebnice město husitského kancionálu*.¹⁶

¹⁵ Nejvýznamnější zdroje, které posloužily k sepsání diplomové práce, pocházejí z vybraných archivních fondů uložených v SOKA Tábor, zejména Archiv města Jistebnice 1388–1945(1938), Místní národní výbor Jistebnice (1939) 1945–1990, Včelařský spolek Jistebnice 1896–1942, Klub rodáků města Jistebnice v Praze 1925–1953, Čtenářsko-ochotnický spolek Jistebnice 1886–1935, Okrašlovací spolek Jistebnice 1887–1952, Sbor dobrovolných hasičů Jistebnice (1878)1880–1948, Muzejní spolek a Městské muzeum Jistebnice 1938–1967(1973).

¹⁶ Čadilová, Tesaříková, 2012.

4.1.3 Jistebnický zpravodaj¹⁷

K informování občanů o současném dění Městský úřad Jistebnice vydává čtvrtletník s názvem *Jistebnický zpravodaj*.¹⁸ Pravidelný úvodní článek starosty obce shrnuje činnost obce za uplynulé čtvrtletí, následuje zpráva o činnosti rady, plnění rozpočtu, informace o různých oblastech veřejného života obce, příspěvky jednotlivých spolků, stanoviska občanů k aktuálním problémům a kulturní kalendář. Ve zpravodaji se otiskují podrobné zprávy i o úspěších školní mládeže. Mnohdy se objevují i kritická slova směřovaná k vedení radnice nebo jiným aktérům. Zpravodaj je svou cenou dostupný místním občanům, kteří si jej mohou zakoupit v místních prodejnách, kromě prodeje je k dispozici ve veřejných knihovnách spravovaných Městem Jistebnice. Vynaložené finanční prostředky na vydávání tohoto periodika v období let 2009 až 2013 uvádí následující tabulka č. 5.

Tabulka č. 5 – Financování Jistebnického zpravodaje v letech 2009–2013 (v Kč)

Jistebnický zpravodaj	2009	2010	2011	2012	2013
Náklady - § 3349 rozp.	34 474	45 089	40 634	52 870	57 120

Zdroj: Město Jistebnice – vlastní zpracování

4.1.4 Partnerství města Jistebnice, členství města v regionálních a nadregionálních organizacích.

Společenské vztahy, které vznikají při spolupráci v rámci partnerství měst a členství města Jistebnice v regionálních a nadregionálních organizacích, se příznivě promítaly nebo promítají i do společenského života města.

Partnerství s městem Erlach

Jistebničtí, jako jedni z prvních v okrese Tábor, navázali přátelské vztahy se zástupci švýcarského města Erlach z kantonu Bern. Zpočátku se jednalo o přátelská setkávání představitelů a zástupců obou stran, v následujících letech došlo k uskutečnění

¹⁷ Od roku 1992 byl vydáván obecní zpravodaj s názvem Občasník obecního úřadu Jistebnice, který od následujícího roku vychází pod ustáleným názvem Jistebnický zpravodaj.

¹⁸ SOKA Tábor, Sběrka soudobé dokumentace, nezpracovaná část. Současný Jistebnický zpravodaj navázal na ročníky vydávané v 60. a 80. letech minulého století.

výměnných pobytů žáků základních škol obou měst. Z partnerské spolupráce se těšili i členové hasičských sborů, kteří několikrát měli možnost navštívit partnerské město a mohli se zúčastnit i místních hasičských soutěží. Materiálními dary byla doplněna výzbroj mužstva a z finančních darů byly zakoupeny prvky hasičské techniky. V současné době spolupráce mezi městy poněkud ustrnula.

Obce a města s využitím § 46 až 49 zákona č. 128/2004 Sb. o obcích (obecní zřízení) mohou spolupracovat při výkonu samostatné působnosti na základě smlouvy uzavřené k ochraně a k prosazení svých společných zájmů a mohou být členem svazku obcí. Město Jistebnice je členem několika společenství, ve kterých se rozvíjí mnohostranná spolupráce vedoucí k posílení rozvoje zdejšího území.

Společenství obcí Čertovo břemeno, svazek obcí, se sídlem v Borotíně

Členskou základnu mikroregionu tvoří 5 obcí severní části Jihočeského kraje a 7 obcí jižní části Středočeského kraje. Společenství obcí se snaží iniciovat pozitivní rozvoj venkovského mikroregionu v oblastech technické infrastruktury, občanské vybavenosti, cestovního ruchu, zaměstnanosti, propagace regionu a ochrany životního prostředí za účelem zachování kulturního a přírodního dědictví regionu. V rámci partnerství se pravidelně občané obcí setkávají při konání *Her bez hranic*.¹⁹

Dobrovolný svazek měst a obcí – Mikroregion Venkov, se sídlem v Chotovinách

Rokem 1999 započala spolupráce mezi 22 obcemi severovýchodní části okresu Tábor v tzv. Mikroregionu Venkov. V roce 2002 se do svazku obcí včlenilo dalších 8 obcí a název byl změněn na Dobrovolný svazek měst a obcí – Mikroregion Venkov. Spojující myšlenkou byla vůle členských obcí spojit se k přípravě a realizaci společných projektů v rámci *Programu obnovy venkova* v gesci Ministerstva pro místní rozvoj České republiky. Obce připravily *Strategický plán rozvoje Mikroregionu Venkov*, který byl v dalších letech aktualizován se zachováním čtyř stěžejních strategických cílů, které jsou zaměřeny na rozvoj podnikání, cestovní ruch, infrastrukturu a kvalitu života.²⁰

¹⁹ <http://www.certovo-bremeno.cz/section.php?id=24>. [cit. 2014-11-02]

²⁰ <http://www.mikrovenkov.eu/>. [cit. 2014-11-02]

Občanské sdružení MAS KRAJINA SRDCE, se sídlem v Mladé Vožici

Spolek sdružuje od roku 2004 laickou i odbornou veřejnost a podporuje rozvoj venkovského území, které zahrnuje 46 obcí z Jihočeského a Středočeského kraje o celkové rozloze 623,75 km². V roce 2007 byl zpracován Strategický plán LEADER pro programové období 2007–2013 pod názvem *Společně krajinu „Uklidit“, „Zpřístupnit“ a „Rozpohybovat“*, který patřil mezi nejlepší ze všech podaných strategických plánů LEADER. Otevřely se tak dveře k čerpání finančních prostředků z fondů EU, které bude MAS na místní úrovni rozdělovat mezi místní zemědělce, podnikatele, neziskové organizace včetně církví, obce a jejich svazky.²¹

Svaz měst a obcí České republiky

Svaz měst a obcí České republiky je dobrovolnou, nepolitickou a nevládní organizací založenou v roce 2005 jako zájmové sdružení právnických osob, jehož členy jsou obce a města na straně jedné a vláda České republiky na straně druhé. Svaz se podílí na přípravě a tvorbě návrhů legislativních i nelegislativních opatření v oblastech spadajících do kompetencí obcí. Činnost je založena na aktivitě starostů, primátorů a členů zastupitelstev obcí a měst.²²

Partnerské vztahy a členství města v regionálních a nadregionálních organizacích měly v uplynulém období dopad i do oblasti společenského života obce. Z finančních prostředků získaných z těchto zdrojů byly např. obnoveny osadní domky v osadách Hůrka, Svoříž, Vlásenice, Zvěstonín a Makov, nebo obměněno či doplněno technické vybavení SDH Jistebnice. Tímto způsobem bylo vytvořeno zázemí pro činnost místních spolků a rozvoj společenského života především v místních částech města Jistebnice. Část finančních prostředků byla využita i při pořádání místních společenských akcí, např. při pořádání *Her bez hranic* nebo cyklistického závodu *Jistebnický maratón*.

²¹ <http://www.maskrajinasrdce.cz/cs/mas-krajina-srdce/zakladni-udaje-mas>. [cit. 2014-11-02]

²² <http://www.smocr.cz/>. [cit. 2014-11-02]

4.1.5 Historické mezníky města Jistebnice²³

První zmínka o Jistebnici se připomíná již roku 1262, kdy náležela pánům z Rožmberka. Románské jádro zdejšího kostela sv. Michaela dokládá ještě starší původ města, které bylo založeno na rozcestí cest vedoucích k jednotlivým správním centrům, k Prčici, Miličínu a Chýnovu, anebo opačným směrem k Milevsku a Bechyni. Jistebnické panství bylo v držení rodu Rožmberků, a to ještě roku 1457. Na počátku 15. století, v době husitských bouří, došlo k částečnému vylidnění města, kdy někteří tehdejší obyvatelé odešli z Jistebnice do Tábora se svým vůdcem Petrem Hromádkou z Jistebnice, který se stal jedním z husitských hejtmanů a spoluzakladatelů města Tábora.

V 16. století dokládají prosperitu města renesanční měšťanské domy. Až do roku 1537 sloužila jistebnická tvrz jako vrchnostenské sídlo, později zde sídlil i krajský hejtman. Mezi nejvýznamnější vlastníky Jistebnice lze uvést vedle Hradiště hory Tábor (1537–1547) rod Lobkoviců na Vysokém Chlumci, který město vlastnil od roku 1549.

Po roce 1628 došlo v Jistebnici k násilné rekatolizaci a za třicetileté války, zejména po bitvě u Jankova, utrpělo město velké škody. Během doby se zde vystřídalo několik majitelů, aby se opět město vrátilo do držení rodu Lobkoviců, kteří panství drželi do roku 1829, kdy je prodali Janu Nádhernému. Příchodem rodiny Nádherných, která zde vystavěla zámecké sídlo, dochází k rozvoji společenského života v Jistebnici. Jistebnice byla i významným duchovním centrem. Již před rokem 1786 zde byl zřízen vikariátní úřad. V roce 1906 byla fara povýšena na děkanství. Roku 1880 vypukl silný požár, který zničil skoro polovinu města včetně budovy radnice.

Přiblížení železniční dráhy jako významné dopravní spojnice nebylo naplněno a od roku 1889 se nejbližší stanicí stala stanice v Božejovicích.

Jistebnické školství po roce 1870 navazovalo na stávající školní výuku dosud v péči duchovních. Vedle obecné školy (1878) byla zřízena i měšťanská (1893). Nová budova měšťanské školy byla předána dětem a jejich učitelům v roce 1893. Odborné školství bylo zajištěno nejprve živnostenskou školou pokračovací (1889–1939), později byly vyučovány zemědělské obory v lidové škole zemědělské (1920–1960). Město Jistebnice

²³ SOkA Tábor, fond Archiv města Jistebnice 1388–1945 (1958), inv. č. 32, sign. B II 1; Pravda (1910), Cikhart (1925), Čadilová, Tesaříková (2012).

v následujících letech vybudovalo nové prostory pro mateřskou školu, školní jídelnu a školní tělocvičnu.

Zástupci obecní samosprávy byli vzdělaní lidé, kteří využívali svých znalostí a dovedností ku prospěchu města, svých živností a spolkového snažení. Zákon o spolčování umožnil rozvoj spolků, v nichž se pěstovaly aktivity zaměřené na hospodářský, kulturní a sociální rozvoj zdejší společnosti. Občanská společnost se formovala v duchu pěstování vlastenectví a vzájemné spolupráce. Zdejší představitelé městské správy, učitelé, duchovní správci, ale i mistři odborných řemesel osobním aktivním přístupem šířili a pěstovali osvětovou a spolkovou činnost. Došlo ke vzniku prvních spolků – ochotnického spolku, včelařského spolku, sboru dobrovolných hasičů.

Město před vypuknutím světové války podporovalo stavebnětechnický rozvoj. První roky byly kromě správy města věnovány i jeho údržbě, včetně úprav životního prostředí. Město bylo v roce 1919 plně elektrifikováno Jihočeskými elektrárnami v Českých Budějovicích.

Kulturní památky byly rozšířeny o pomník a muzeum věnované Alfonsi Šťastnému v Padařově, o pomník regionálního sochaře Jana Vítězslava Duška v jeho rodné obci Makov, o pamětní desku na domě Petra Hromádky v Jistebnici a pomník padlým na světových bojištích v letech 1914 až 1918. Vznikly další spolky – Tělovýchovná jednota Sokol a Tělovýchovná jednota katolické mládeže Orel.

Společenské aktivity na počátku čtyřicátých let 20. století byly silně ovlivněny zatčením oblíbeného starosty P. Gotharda Felixe jednotkou táborského Gestapa za vyslovený občanský postoj. Židovská část obyvatelstva byla v roce 1942 transportována do Terezína. V době nesvobody byla spolková činnost udržována v povolených aktivitách hasičského sboru a ochotnického spolku, na který dohlížela místní osvětová komise.

Květnové události roku 1945 povzbudily jistebnické obyvatele k obnově spolkového života. Opětovně pomohli členové pražského Klubu rodáků.

Rok 1948 přinesl do vzkvétající Jistebnice postupný útlum v hospodářských aktivitách obyvatel. První poválečné volby přinesly změny v terminologii obecní samosprávy a také ve správě agendy. Vzdělaní úředníci ve vedení správy města byli

nahrazení zástupci dělnické třídy. Jako reakce na společenské změny vznikly v roce 1953 Sbory pro občanské záležitosti, zaměřené na odstranění vlivu církví na společenský život občanů. Uvolněné prostory zámeckého areálu obsadila armáda, která se aktivně zapojila do veřejného života obce včetně společenských aktivit. I zde počaly působit některé oddíly organizace Svazarmu. Podpora, rozvoj a vznik nových sportovních činností byly nejdříve a nejvíce v oblibě u mládeže.

V polovině 50. let 20. století bylo na Jistebnicku neobděláno na 180 ha zemědělské půdy. Hospodářství ve dvorech velkostatku Tisová a Ludvíkov spravovaly státní statky. Následkem pozdějšího společenského vývoje a lokálních politických zásahů bylo na konci 50. let 20. století na Jistebnicku založeno několik jednotných zemědělských družstev, později scelených do JZD *Horál* Jistebnice.

K zabránění vyliďňování Jistebnicka byly vybudovány kulturní domy v Jistebnici, Orlově, Padařově a Božejovicích, na jejichž výstavbě se podílela i místní zemědělská družstva. Poskytovaly zázemí pro konání veřejných pracovních setkání zemědělců a společenských akcí politického a kulturního charakteru. Přestože to byla velice těžká doba pro místní společnost, zůstaly zachovány původní vazby na dřívější spolkové aktivity ochotnického souboru, spolku včelařů, sboru dobrovolných hasičů a tělovýchovné jednoty Sokol. Kulturní a společenský rámeček se udržoval v konání plesů, tanečních zábav a v různých sportovních aktivitách. Místo příprav na sokolské slety se cvičenci připravovali na spartakiády. Rozšířila se obliba fotbalu, tenisu a odbíjené. Kolektivní duch pro pěstování dobrých vztahů nevyumizel.

Nejvýznamnější a zásadní událostí pro město bylo dobrovolné rozpuštění pražského Klubu rodáků v roce 1953, neboť členové se nechtěli zapojit do nové soustavy společenských organizací pod záštitou Národní fronty.

Spolky v těchto těžkých letech ještě rozvíjely aktivity v původní míře. Postupně však byly umlčovány a byly nahrazovány kulturními pořady cizích souborů v duchu nové politické reprezentace. Původní, tradiční zvyky byly stále udržovány v povědomí místních občanů. Masopustní veselí, velikonoční zvyklosti, pálení ohňů, stavení májek a návštěvy dětí Mikulášem spolu s čerty provázely místní společnost každým rokem. Rozvojem sportovních činností byly vytlačeny některé zvyklosti duchovního života. Zdejší pobočku

Svazu pro spolupráci s armádou vedli příslušníci vojenské posádky, aby vyplnili volný čas dětí a mládeže, kterou současně v duchu nových tradic vedli k branné připravenosti.

Společenské změny po roce 1989 se bezprostředně promítly i do veřejného a společenského života Jistebnicka. Jistebnice, původně středisková obec, nebyla postižena rozpadem na jednotlivé samosprávné obce.

4.2 Participace občanů na veřejném a společenském životě města Jistebnice

4.2.1 Místní referendum a volební účast občanů jako projev participace

Jedním z projevů participace občanů Jistebnicka na veřejném životě je i jejich poměrně vysoká účast při konání místního referenda k vybudování úložiště pro atomový odpad v lokalitě „Božejovice-Vlksice“, jehož plocha zabírá 25 km² Jistebnicka, a při jednotlivých veřejných volebních aktech. K úvahám o vybudování podzemního jaderného úložiště vyhořelého paliva na části území spravovaného městem Jistebnice mimo jiné vedla i ta skutečnost, že hustota zalidnění je zde velmi nízká, pouhých 34 obyvatel na km². Přesto, že občané byli pravidelně informováni na veřejných schůzích nebo prostřednictvím místního zpravodaje a informačních tabulí o stavu jednání, vyvolaly tyto úvahy mnoho diskuzí, které vedly k vyhlášení **místního referenda**. Iniciátory místního referenda byla obec Jistebnice spolu se zástupci obce Nadějkov a občanského sdružení Zachovalý kraj. Místní referendum vyhlášené na 17. dubna 2004 přineslo většinové odmítnutí plánovaného záměru. Výsledky místního referenda o zamýšleném umístění úložiště jaderného odpadu v lokalitě „Božejovice–Vlksice“ přináší následující tabulka č. 6.

Tabulka č. 6 – Výsledky místního referenda o zřízení úložiště jaderného odpadu

Počet oprávněných voličů	Účast občanů v místním referendu v %	Souhlas s umístěním úložiště v %	Nesouhlas s umístěním úložiště v %	Neplatné hlasy v %
1606	51,25	1,8	97,25	0,7

Zdroj: Město Jistebnice, vlastní zpracování

Z údajů poskytnutých Úřadem práce v Táboře vyplývá, že míra nezaměstnanosti v tábořském okrese k 31. lednu 2014 dosahovala hodnoty 7,7 %. Na jedno pracovní místo se hlásilo 23 uchazečů. Místních pracovních příležitostí na Jistebnicku po roce 1990 s odchodem vojenské posádky a zánikem zemědělského družstva výrazně ubylo. V roce 2013 se ve spolupráci s Úřadem práce Tábor podařilo vytvořit pouze 15 pracovních míst pro veřejně prospěšné práce. Jistebničtí jsou v rozhodování silně ovlivněni i tímto ukazatelem, neboť ve vybudování úložiště vidí zlepšení svých příležitostí.

Z následných jednání vyplynulo, že výsledky místního referenda mohou být potlačeny z důvodů veřejného zájmu. Nemalou roli sehrává i nabídka finančních kompenzací, které může obec získat již v průběhu výzkumu podloží do obecního rozpočtu a možnost zvýšení zaměstnanosti. Zejména nabízené každoroční kompenzace mohou občany, dosud názorově jednotné, rozdělit. Záměr zřídit jaderné úložiště je velice úzkostlivě občany monitorován a vybízí je k osobní účasti na veřejném životě.

O participaci obyvatel města Jistebnice na veřejném životě vypovídají i údaje o účasti občanů ve volbách – parlamentních, krajských i komunálních, anebo volbě prezidenta republiky. Po roce 1989 lze zaznamenat vysokou volební účast občanů, která podává obraz o jejich velkém zájmu o veřejné dění. Tabulka č. 7 uvádí údaje z jednotlivých typů voleb v rámci volebního obvodu.

Tabulka č. 7 – Volební účast v letech 1990–2014 (v %) – srovnání kraj (okres) a obec

Volby – typ/ rok	Volební obvod – kraj/obvod	Volební obvod – obec
1. Prezident republiky	Jihočeský kraj	Jistebnice
2013 – 1. kolo	63,63	67,75
2013 – 2. kolo	60,85	64,23
2. Česká národní rada	Jihočeský kraj	Jistebnice
1990	97,58	97,62
1992	88,12	87,12
3. Sněmovna národů FS	Jihočeský kraj	Jistebnice
1990	97,58	97,62
1992	88,12	87,14
4. Sněmovna lidu FS	Jihočeský kraj	Jistebnice
1990	97,58	97,62
1992	88,12	87,15
5. Poslanecká sněmovna	Jihočeský kraj	Jistebnice

parlamentu ČR		
1996	77,67	80,31
1998	75,24	77,12
2002	58,11	57,04
2006	65,36	66,91
2010	63,58	65,67
2013	60,55	63,92
6. Senát	Tábor	Jistebnice
1996 – 1. kolo	36,73	32,99
1996 – 2. kolo	35,99	29,99
1998 – 1. kolo	45,96	44,48
1998 – 2. kolo	20,17	12,35
2004 – 1. kolo	29,89	25,67
2004 – 2. kolo	20,29	13,91
2010 – 1. kolo	46,95	52,65
2010 – 2. kolo	28,14	23,52
7. Zastupitelstvo kraje	Jihočeský kraj	Jistebnice
2000	34,13	26,38
2004	30,45	26,42
2008	40,78	37,89
2012	38,59	40,33
8. Zastupitelstvo obce	Jihočeský kraj	Jistebnice
1994	67,14	76,06
1998	49,79	61,81
2002	49,97	65,03
2006	49,15	59,58
2010	51,43	67,89
2014	48,22	59,91

Zdroj: ČSÚ: <http://www.volby.cz/> – vlastní úprava

Obecní zastupitelstvo Města Jistebnice je tvořeno 15 členy. Tabulka č. 8 uvádí informace o zastoupení kandidátů jednotlivých volebních stran a počtu získaných mandátů (od roku 1994 po současnost).²⁴ Počínaje rokem 2010 ožívuje místní politickou scénu mladá generace nezávislých kandidátů s názvem 5J, která je složena z mladých lidí převážně do 35 let. V porovnání s volební účastí obyvatel Jihočeského kraje lze konstatovat, že jistebničtí občané poměrně vysokou účastí ve volbách podporují demokratický přístup ke správě věcí veřejných.

²⁴ Čerpáno ze zdrojů Českého statistického úřadu. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv22111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=6&xdz=2&xnumnuts=3107&xobec=552534&xstrana=902>. [cit. 2014-11-2]

Tabulka č. 8 – Zastoupení vítězných stran (v %) a počet mandátů (v závorce)

Volební rok	Vítězové	Zastoupení v % (počet mandátů)
1994	Sdružení nezávislých kandidátů	54,91 (8)
	KDU – ČSL	25,13 (4)
	KSČM	19,96 (3)
1998	SNK – Místní sdružení firem	43,64 (7)
	KDU – ČSL	23,29 (3)
	Sdružení ČSSD, NK	18,66 (3)
	KSČM	14,41 (2)
2002	Sdružení nezávislých	38,73 (6)
	SNK – Sdružení občanů za rozvoj Jistebnicka	22,08 (3)
	KDU – ČSL	17,51 (3)
	ČSSD	11,18 (2)
	KSČM	10,50 (1)
2006	Sdružení nezávislých kandidátů	28,50 (4)
	SNK – Sdružení občanů za rozvoj Jistebnicka	22,83 (4)
	ČSSD	20,26 (3)
	KDU – ČSL	17,89 (3)
	KSČM	10,52 (1)
2010	ČSSD	32,37 (6)
	Sdružení nezávislých kandidátů	24,50 (4)
	KDU – ČSL	13,34 (2)
	Strana občanů za rozvoj Jistebnicka	10,07 (1)
	KSČM	9,99 (1)
	5J	9,72 (1)
2014	ČSSD	32,67 (5)
	Sdružení nezávislých kandidátů	25,44 (4)
	KDU – ČSL	16,85 (3)
	SNK – 5J	14,05 (2)
	KSČM	10,98 (1)

Zdroj: ČSÚ: <http://www.volby.cz/> – vlastní zpracování

4.2.2 Společenský život města Jistebnice na příkladu vybraných spolků

Jak uvedl Pravda, počátky spolkové činnosti v českých zemích byly formovány heslem Riegrovým: „*Nedejme se!*“ a Sladkovského „*Společujme se!*“. (Pravda, 1910, s. 36) Participace obyvatel venkovského prostoru na uchování a rozvíjení kulturního dědictví je nezbytnou složkou zdravě se rozvíjející společnosti, která napomáhá jejich identifikaci s místem, kde žijí, budují si domovy a pěstují vzájemné vztahy.

Spolkové činnosti napomáhají k rozvoji kulturního a sociálního kapitálu obyvatel venkovského města. Na venkově jsou stále v oblibě prvky lokální kultury, mezi které lze

řadit: plesy, bály, taneční zábavy, tradiční slavnosti, koncerty místního nebo hudebního nebo zpěváckého souboru, akce pro děti a seniory, výstavy, sportovní utkání a soutěže, setkání rodáků a oslavy historických výročních událostí a zvláště pak i ochotnická představení. Aktivity podporující ochranu přírody jsou v náplni včelařských, mysliveckých a okrašlovacích spolků včetně spolku drobných chovatelů a pěstitelů-zahrádkářů.

Kulturní a společenský život v Jistebnici a jejím okolí byl již od poloviny 19. století podporován majiteli velkostatku, starostou, radními, učiteli, duchovním a úřednictvem zaměstnaným na velkostatku, ale i elitní skupinou rodáků působících v Praze na významných profesních pozicích. V době budování republiky tato skupina intelektuálů výrazně ovlivnila společenský život města.

Na Jistebnicku v současnosti vedle níže uvedených spolků působí mnoho dalších sportovních klubů, např. Tenisový klub Vlásenice, Volejbalový klub Makov, Sportovní klub – lyžování Hůrka, Hockey Club Jistebnice, fotbalové kluby v Jistebnici, Božejovicích, Makově–Hůrce, TJ Sportovní klub hasičů Padařov–Vlásenice, Školní sportovní klub ZŠ Jistebnice, TJ Sokol Jistebnice, sbory dobrovolných hasičů v Hůrce, Pohoří, Svoříži, Makově, Jistebnici, Božejovicích, Smrkově a Orlově, Český červený kříž – místní organizace Jistebnice, Klub Naděje Jistebnice, Svaz tělesně postižených Jistebnice, Junák Jistebnice, Český rybářský svaz – místní organizace Jistebnice a Myslivecké sdružení Vinice Jistebnice.

4.2.2.1 Klub rodáků města Jistebnice a okolí v Praze (1923–1953)²⁵

Krédo tohoto spolku a důvody jeho založení shrnul JUDr. Viktor Katz²⁶ ve svém vystoupení u příležitosti slavnostního aktu odhalení pomníku Národního osvobození a rodákům z Jistebnice a okolí, padlým za světové války v letech 1914–1918, konaného dne 27. června 1926 takto „...*jako před 50 léty pěstováno bylo vlastenectví ...*, tak

²⁵ SOKA Tábor, fond Klub rodáků města Jistebnice v Praze 1925–1953, nezpracováno.

²⁶ JUDr. Viktor Katz (*1880 Jistebnice, †1940 Praha), právník, numismatik, vrchní poštovní rada. (Němec, 1934, s. 454).

po 50 letech je nám přáno pěstovati zahradnickou takřka kulturu vlasteneckou, péči krajevou, čili jak se říká regionalistickou ...“ Současně vyzval krajan, kteří žijí v rodišti, aby opatrovali „*rodnou hroudu a pečovali ... o stálé zvelebení města...*“, za výrazné podpory členů klubu. Vyslovil důvody vedoucí k založení klubu rodáků: „*...kdo opustí... rodnou vísku, aby jinde hledal výživu..., rád se vrací ... do svého rodiště, aby shlédl... místa, kde trávil mládí... A každý při tom vzpomíná, kde a jak hrál si s kamarády, jak chodil do školy, jakou kde zažil příhodu a šťastnou chvíli dětství ... o nepříjemných okamžicích rozpovídáme se s humorem, a mnohá epizoda, kdy stihl nás ... trest za dětskou bujnost, je nám milou reminiscencí.*“

Láska k rodné půdě přivedla po delších přípravách Františka Menšíka k založení sdružení rodáků města Jistebnice a okolí. Na první schůzku konanou v lednu roku 1925 na Střeleckém ostrově se dostavilo na šedesát rodáků, aby založili spolek s názvem „*Klub rodáků města Jistebnice a okolí v Praze*“. Prvním předsedou spolku byl Eugen Parisek, krajan, jenž přesídlil do Chicaga, ale společenský život nadále finančně podporoval. Předsedou byl zvolen JUDr. Leopold Katz,²⁷ známý nálezce husitského kancionálu na jistebnické faře.

Rozrůstající se členská základna se zaměřila na pěstování blaha rodného města. Spolek si ve svých stanovách vytkl zejména udržovat přátelství mezi jistebnickými rodáky; pečovat o další vlastenecké, společenské i mravní vzdělání; podporovat chudé spolurodáky; podporovat chudou školní mládež a studující; starat se o rozmnožení knihovny a učebních pomůcek na školách v Jistebnici; pracovat ve všech směrech pro povznesení a okrášlení města Jistebnice a okolí; podporovat jistebnické spolky mající podobný vlastenecký účel; chránit památky, které předkové zachovali. Prvním úkolem členů bylo uctít památku rodáků, kteří položili životy za svobodu, postavením pomníku ze sochařské dílny mistra J. V. Duška,²⁸ rodáka z nedalekého Makova. Druhým počinem bylo navrácení zvonů do kaple sv. Máří Magdalény, které byly sejmuty v době světové války.

Členové klubu se scházeli v Praze pravidelně každý měsíc, aby projednávali nebo plánovali další městské prospěšné aktivity. K posílení sociální situace v době krize

²⁷ JUDr. Leopold Katz (*1854 Jistebnice, †1927 Praha), právník, sběratel a mecenáš umění. (Horová, 2006, s. 361).

²⁸ Jan Vítězslav Dušek (*1891 Makov, †1966 Tábor) sochař, medailér. (Cikhart, 1925).

ve třicátých letech 20. století se klub zasloužil o adaptaci budovy zakoupené z *Fondu pro blaho Jistebnice* pro účely chudobince, která byla předána na tiché slavnosti v roce 1935. Z tohoto aktu byl pořízen stavitelem Vostřákem filmový záznam. Členové podporovali aktivity členů okrašlovacího spolku finančními příspěvky, za které byly nakupovány stromky k výsadbě. Ani ostatní spolky nezůstaly bez jejich podpory. Každoročně v předvánočním čase byli obdarováni knihou nejlepší žáci zdejší školy. Místní hasiči či sokolové za jejich podpory vydali pohlednice s motivy města nebo obrazy Richarda Laudy k prodeji a následné prezentaci města a k posílení turistického ruchu. Pražská setkávání členů byla doplňována přednáškami na odborná témata.

V březnu roku 1939 odstoupil z funkce předsedy klubu a následně pak zrušil i členství dr. Katz následován dalšími svými židovskými souvěrci, aby neuškodili klubu a nepůsobili obtíže. Klubová činnost v době válečné byla zachována v tradičním setkávání, kdy byl sledován společenský život v Jistebnici. Tradiční finanční dary byly rozdělovány k zachování jimi započatého díla – v občanech pěstovat místní patriotismus, lásku k rodnému městu, sounáležitost mezi občany a pěstování jejich ducha v kolektivní práci.

Donátoři podporující materiálně a mnohdy i metodicky společenský život ve městě a jeho okolí postupně umírali nebo se jejich sociální situace z politických důvodů změnila natolik, že nebyli schopni finančně podporovat vybrané společenské aktivity, a ani společenské klima takovým činům nepřálo. V únoru roku 1953 se členové klubu rozhodli činnost ukončit, neboť začlenění do nově utvořené osvětové besedy se neslučovalo s jejich ideály a přesvědčením. V závěrečné zprávě jednatel Kozlovský uvedl: „...*Za uplynulých 28 roků náš klub splnil své poslání a čestně obstál; že se tak stalo, Vám všem patří ten nejsrdečnější dík za veškerou práci a oběti, kterou jste ... pro Jistebnicko vykonali. Věčná paměť oněm 78 obětavým krajanům – kteří již nejsou mezi námi. Buďte všichni zdraví!*“²⁹

4.2.2.2 Čtenářsko-pěvecko-hudební spolek divadelní (divadelní spolek FORBÍNA)³⁰

Jako počátek spolkových aktivit Pravda (1910, s. 9) v *Památníku* uvádí rok 1857, kdy se měšťané začali scházet a ve svých rozpravách sledovali vedle zábavy i současné

²⁹ SOKA Tábor, fond Klub rodáků a přátel Jistebnice v Praze.

³⁰ SOKA Tábor, fond Čtenářsko-ochotnický spolek Jistebnice 1886–1935, inv. č. 1. Dále viz <http://www.forbina.cz/>. [cit. 2014-11-01]

společenské změny. Mezi sebou sbírali finanční prostředky k nákupu literatury a časopisů *Lumír*, *Hvězda* a *Čas*. V době formování občanské společnosti na venkově se pečlivě sledovaly názorové proudy českých novinářů a spisovatelů v dostupných literárních dílech nebo časopisech. Z podnětu Františka Řezáče, učitele na jistebnické škole, byl založen v roce 1860 řádný čtenářský spolek, jehož posláním bylo „...*ušlechtění mysli a mravů čtením užitečných knih a časopisů*“. Na sestavení stanov spolku se měl patrně podílet již v roce 1859 Prokop Chocholoušek,³¹ který byl internován v Sedlci nedaleko Jistebnice. Stanovy, a tím i činnost spolku, byly schváleny v roce 1860, ale spolek se rozpadl již následující rok. Na výzvu Alfonse Šťastného³² byly v roce 1862 vypracovány nové stanovy, proti kterým se postavil okresní úřad a pražské místodržitelství, které zrušily i povolení z roku 1860. Důvodem byly politické aktivity Šťastného. Přestože spolek nebyl povolen, spolková činnost se rozvíjela dále.

V roce 1863 bylo založeno ochotnické divadelní družstvo, jehož stanovy však byly schváleny až roku 1865. Do roku 1868 se hrála představení v hostincích. Rozmach spolek zaznamenal v době předsednictví Alfonse Šťastného. Spolek měl šedesát pět členů, kteří mohli využívat ke čtyřem stovkám knih uložených v čítárně v hostinci „U Černických.“ V roce 1882, za opětovného předsednictví Alfonse Šťastného, nesl spolek název Čtenářsko-pěvecko-hudební spolek divadelní v Jistebnici. Spolek podporoval chudé žáky, pořádal plesy, koncerty anebo slavnostní večery věnované např. Čechovi, Jungmannovi, Palackému, Komenskému a Nerudovi. V roce 1886 se projevil věhlas jistebnických ochotníků v uspořádání sjezdu okolních ochotnických spolků, jehož se zúčastnili ochotníci z Chotovin, Milevska, Nadějkova a dalších obcí.

Spolek mohl v roce 1910 bilancovat. Za padesát let trvání spolku byly odehrány více než dvě stovky představení vedle přednášek, koncertů a dalších veřejných produkcí. Spolek vlastním nákladem vydal *Památník čtenářsko-ochotnického spolku v Jistebnici*, uspořádaný Emanuelem Pravdou, jednatelem spolku., který vedle slavnostních proslovů uvedl v jednatelské zprávě i stručné shrnutí činnosti spolku od roku 1860 až do roku 1910.

³¹ Prokop Chocholoušek (*1819 Sedlec, †1864 Nadějkov), český novinář a spisovatel. (Janka, 2002, s. 33–47).

³² Alfons Šťastný (*1831 Štýčeň, †1913 Padařov), myslitel, publicista, spisovatel a politik. (Zita, 2003, s. 3–22).

V době světové války byla činnost utlumena. Po vyhlášení samostatné Československé republiky se obnovila dřívější aktivita sboru. Ve spolupráci s *Klubem rodáků* byla uspořádána sbírka na postavení pomníku padlým občanům ve světové válce. Členové spolku se zúčastnili sjezdu jihočeského ochotnictva u příležitosti Jihočeské výstavy konané v roce 1929 v Táboře. Expozice věnovaná divadelním ochotníkům byla obohacena jistebnickou prezentací dlouholeté činnosti sboru. K 75. výročí trvání spolku soubor vydal vlastním nákladem publikaci *Památník Spolku divadelních ochotníků v Jistebnici*, kterou si ochotníci připomněli historii spolku od roku 1911 do roku 1935. Spolek vykazoval dobré hospodářské výsledky, proto si mohl dovolit podporovat i jiné kulturní instituce a osvětové spolky.

Spolková činnost nebyla umlčena ani v období druhé republiky a Protektorátu Čechy a Morava (1938–1945), kdy byly nacvičeny a odehrány hry. Do roku 1943 bylo celkem odehráno na 345 představení.³³ V roce 1945 si ochotníci připomněli 85. výročí trvání spolku. Spolek se v té době stal součástí osvětové besedy. V letech 1965–1968 byl soubor veden jako kulturní klub Jednotného zemědělského družstva v Jistebnici.

Počátek 60. let přinesl menší zvolnění v divadelních aktivitách. V roce 1960 byl u příležitosti 100. výročí ochotnického divadla uspořádán festival, na který byl pozván profesionální soubor Jihočeského divadla v Českých Budějovicích. Kritické období počátku sedmdesátých let bylo poznamenáno zbouráním hostince U Modré hvězdy (1972), kde soubor dosud zkoušel a hrál svá představení. To však neubralo na invenci členů, kteří svou pozornost zaměřili na literární večery, besedy a estrády. Ochotníci vyhledávali po okolí možnosti ke hraní divadelních představení. Dočasné útočiště jim poskytlo pohostinství v nedalekém Orlově. Ochotníci se zaměřili na malé formy a komponované pořady, s nimiž vystupovali na výročních schůzích nebo březnových oslavách Mezinárodního dne žen. V roce 1979 byl otevřen nový kulturní dům, jenž ve svých prostorách umožňoval nejen zkoušet, ale i odehrát nacvičenou hru dychtivým a vděčným divákům.

Soubor, který přinášel zábavu i poučení a stmeloval členy ve společné práci ve dvou stoletích, plynule vstoupil do 3. tisíciletí. Se změnou společenských poměrů se

³³ Blíže viz *Ve službách Thalie*. České divadlo ochotnické. Soubor dokladových statí, s. 215.

změnily nejen stanovy, ale i právní postavení včetně názvu spolku. Dnes vystupují členové divadelního souboru pod názvem Ochotnický soubor FORBÍNA Jistebnice. Početně se oproti svému prapůvodci soubor zmenšil na 45 členů, což ale neubralo na kvalitě nacvičených představení. V souboru se etablovala skupina mladých ochotníků, kteří prezentují veřejnosti vlastní vystoupení. Spolek každoročně překvapuje diváky vybraným repertoárem a choreografií. Jistebnický divadelní soubor se svou nepřetržitou činností stal v jižních Čechách významným kulturním tělesem podporujícím rozvoj kulturního povědomí a natrvalo se zapsal do historie zdejšího regionu.

Na zavedenou tradici vydávání výročních publikací navázal i současný soubor ochotnického spolku vydáním brožury u příležitosti 150. výročí ochotnické činnosti v Jistebnici.³⁴ (Bláhová, 2010)

V roce 2013 členové spolku uspořádali první ročník přehlídky ochotnických divadel pod názvem *Jistebnický divadelní GULÁŠ*, kterého se zúčastnily 4 divadelní soubory a odehrály 3 hry a 1 pohádku. V následujícím roce se přehlídky zúčastnilo 5 souborů, které odehrály 8 her. Přehled o počtu nastudovaných her v celém období trvání spolku podává tabulka č. 9.

³⁴ Pravda, Emanuel. *Památník čtenářsko-ochotnického spolku v Jistebnici na paměť padesátého jubilea v roce 1910*. Tábor: nákl. vl., 1910. 67 s. Sibrť, František. *Památník Spolku divadelních ochotníků v Jistebnici. Na paměť sedmdesátipětiletého jubilea 1860–1935*. Tábor: nákl. vl., 1935, 35 s. Bláhová, Václava et al. *Historie ochotnického divadla v Jistebnici: sepsáno u příležitosti oslav 150 let od jeho vzniku: [1860–2010]*. Jistebnice: Ochotnický soubor Forbína, 2010. 17 s.

Tabulka č. 9 – Přehled počtu nastudovaných her v letech 1863–2013 (desetiletí)

Činnost divadelního souboru v letech	1863-1872	1873-1882	1883-1892	1893-1902	1903-1912	1913-1922	1923-1932	1933-1942
Počet nastudovaných her	45	22	50	42	42	27	63	44
Činnost divadelního souboru v letech	1943-1952	1953-1962	1963-1967, 1970	1979-1980	1983-1992	1993-2002	2004-2013	Σ her
Počet nastudovaných her	12	6	6	2	8	10	12	460

Zdroj: Bláhová, 2010, s. 11–16; Jistebnický zpravodaj, roč. 14–17 – vlastní úprava

4.2.2.3 Hasičský spolek (Sbor dobrovolných hasičů)³⁵

Mezi prvními spolky, které byly zakládány v obcích a městech, byly hasičské sbory k ochraně majetku před požárem. „Vzhledem k zákonu ze dne 25. května 1876 z povinnosti vlastenecké a z lásky k dobrým skutkům zvláště kvůli lepší bezpečnosti veřejné našeho města, jest povinností naší, aby se po příkladu míst jiných i u nás zařídil dobrovolných hasičů sbor. Ujišťuji vás přátelským svým smýšlením, vzhledem k obyvatelstvu našeho města, doufám draží spoluobčané, že dokážete, že jste s to nastavití své síly za život a majetek lidstva a že tuto dole stvrdíte vlastnoručně svými podpisy, že přistupujete k tomu, aby se zařídil sbor dobrovolných hasičů v Jistebnici, který bude mít účelem hájiti a chrániti život i veškerý majetek člověka.“ Tímto prohlášením starosta města Jistebnice Augustin Lauda vyzval spoluobčany ke zřízení sboru.³⁶

V roce 1879 byl sbor úředně schválen a za finanční a materiální podpory majitele panství JUDr. Otmara Nádherného z Borutína bylo postaveno cvičné ležiště. Podpora od panovníka byla pak využita k nákupu hasičského vybavení.

³⁵ SOkA Tábor, fond Sbor dobrovolných hasičů Jistebnice (1878) 1880–1848, inv. č. 1, kniha č. 1.

³⁶ Tamtéž, s. 1.

Činnost sboru byla nejprve soustředěna na odborné přednášky, praktické cvičební ukázky a velice oblíbená veřejná cvičení. Město bylo v roce 1880 postiženo velkým požárem s těžkými následky. Náročnost organizace likvidace požáru se projevila i v činnosti sboru. Docházelo ke každoroční výměně předsedů sboru. V roce 1887 se starosta města Augustin Marek stal zároveň i posledním předsedou sboru, neboť od roku 1890 jej již vedli velitelé. Nové stanovy se služebním řádem vešly v platnost v roce 1888. V duchu nových stanov byl založen takzvaný ochranný sbor, kde starší členové plnili funkci jakéhosi dozoru při likvidaci ohně.

Sbor postupně nabýval na společenském uznání a vážnosti. Pravidelně pořádal plesy, účastnil se na kostelních slavnostech a slavnostech sv. Floriána, patrona hasičů a na pohřbech zemřelých členů. Členové se vzdělávali pomocí přednášek na různá témata. K doplnění dovedností a znalostí byly odebírány odborné časopisy „*Hasičské rozhledy*“, „*Hasičská hlídka*“ nebo „*Malý samaritán*“, ale také regionální časopis „*Český jih*“ vydávaný v Táboře. K utužování dovednosti a fyzické schopnosti se sbor připravoval na cvičeních a sjezdech na úrovni okrskové nebo župní, kde zároveň docházelo k posilování a rozvoji vztahů mezi jednotlivými sbory.

Jak dokládá spolková kronika v záznamech roku 1916, v době válečných útrap „...*Ustal veškerý život doma, ze spolkové povinnosti konáno co nejnnutnější bylo třeba, ježto nebylo pracovníků, ale nebylo ani vnitřní síly, když život neznamenal ničeho...*“ K oživení činnosti sboru došlo až v nové republice. V roce 1922 byla ustavena samaritní stráž a byl zřízen ženský odbor. Rokem 1923 se členové sboru začali veřejně angažovat i v ochotničení. Při slavnostním pietním aktu odhalení pomníku „*Národního osvobození*“ se sbor připojil k uctění památky padlých ve světové válce. Sbor do svých činností zařadil pravidelná školení v Župní škole v Táboře a zřídil žňové požární hlídky. Přípravy na oslavu 50. výročí spolku a 10. výročí Československé republiky se nesly v duchu opravy hasičské zbrojnice.

V době okupace byla činnost spolku zaměřena pouze na prevenci a likvidaci požárů. Poúnorové společenské změny v roce 1948 se projevily i ve sboru. V roce 1953 byl spolek zařazen mezi složky Národní fronty a jeho název se změnil na Československý svaz požární ochrany. Soutěže „*požárníků*“ byly zaměřeny k získání odznaku „*Vzorný požárník*“. Činnost sboru se soustředila na preventivní protipožární opatření, navázalo se

na výchovu mládeže a ženskými družstvy byla doplněna „jednotka“. Členové se zaměřili na údržbu zbrojnice a požárního zařízení a na brigádnické akce zaměřené na úpravu veřejného prostranství. Připravovali se na soutěže, pořádali školení a zimní sezónu si zpestřovali pořádáním tradičních hasičských plesů.

V šedesátých letech nebyla věnována pozornost výchově mladých členů. V roce 1978 si sbor připomněl slavnostní schůzí sté výročí založení. Při té příležitosti převzali vybraní členové plakety a vyznamenání. Slavnost byla doprovázena námětovým cvičením, výstavou historické i současné výstroje a výzbroje včetně výstavy fotografií dokumentující činnost sboru v uplynulém čase.

Rokem 1983 se obnovila práce se školní mládeží v sestavení družstev „*mladých požárníků*“ pod vedením zkušených instruktorů. Mladí požárníci byli úspěšní na soutěžích, kde obdrželi různá ocenění. Odměnou jim bylo umožněno účastnit se letních požárnických táborů. Čas plynul a blížilo se stodesáté výročí založení sboru, které bylo slavnostně vzpomenuo v tradičním duchu oslav včetně předávání medailí „*Za zásluhy*“ za dlouholetou práci v oblasti svazové i společenské.

Společenské změny po roce 1989 se projeví i v názvu sboru, který se od roku 1990 změnil na „*Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska*“. Činnost členů se zaměřila na pokračování v tradicích svých předků hasičů, jen s jinými prostředky a možnostmi. Největším problémem a rizikem pro požární techniku bylo její špatné uložení, proto se členové sboru za pomoci obce rozhodli postavit novou zbrojnici s dalším zázemím. Obec stavbu finančně zajišťovala a členové sboru se podíleli na veškerých pracích formou dobrovolné pomoci. Stavba zbrojnice byla dokončena partou obětavých členů v roce 1999. Na realizaci díla se vedle jistebnických hasičů a mladých hasičů podíleli zaměstnanci obce, členové spřáteleného hasičského sboru ze Smrkova, členové mysliveckého sdružení Orlov a členové místního rybářského svazu.

Slavnostní otevření „*Domu hasičů*“ v roce 1999 bylo doprovázeno výstavou dochované hasební techniky a výstavou fotografií dokumentující práci sboru, uspořádanou v nové klubovně. Utvořený kroužek hasičský, zdravotní a sportovní se zaměřil na práci s dětmi a mládeží. Každým rokem se dovednosti a znalosti mladých hasičů ověřují

na soutěžích, na které se pečlivě připravují. Za vynikající výsledky byl kroužek oceněn v bechyňském sedmiboji v roce 2002.

Tradiční výroční oslavy u příležitosti 125. výročí založení spolku dobrovolných hasičů byly zpestřeny slavnostním aktem vysvěcení praporu sboru v chrámu sv. Michaela, po němž následovala mše svatá za zemřelé členy sboru. Oslavy byly završeny slavnostním vysvěcením požární zbrojnice a prohlídkou techniky.

Sbor dobrovolných hasičů se nejvíce zapsal veřejnosti do paměti při povodních, které místní region včetně města Jistebnice zasáhly od roku 2002 několikrát, nejvíce v roce 2013. V roce 2002 byl jistebnický sbor oceněn diplomem a poděkováním ministra vnitra České republiky. Letní přivalové deště v roce 2013 byly nejničivější pro město a část jeho obyvatel, kdy bylo postiženo 62 domů. Při odstraňování následků škod napáchaných přírodním živlem se projevila vysoká odbornost dobrovolných hasičů. Jejich profesionální zásah spolu s obětavostí byl veřejností vysoce ceněn a odměnou získali nadšení a píli mladých hasičů. Mládeži je věnována velká pozornost od nejútlejšího věku. Počátek stojí u rodičů, členů sboru, kteří od nejútlejšího mládí vedou své ratolesti k požárnímu sportu. V kategorii předškolního věku je utvořeno malé družstvo, které postupně přechází do dalších kategorií mladších a starších žáků základní školy. Mladí hasiči jsou úspěšní v okresních soutěžích. Stalo se již tradicí, že každoročně je pro děti organizován v blízkosti Jistebnice prázdninový tábor, na kterém si osvojují a prohlubují dovednosti a znalosti v oblasti požární problematiky. Péče o mládež, která je podporována městskou samosprávou, dosahuje vysoké úrovně. Přehled o ustálených, každoročně se opakujících spolkových aktivitách sboru dobrovolných hasičů poskytuje tabulka č. 10.

Tabulka č. 10 – Spolkové aktivity sboru dobrovolných hasičů v letech 2009–2013

Sledované aktivity spolku v letech 2009–2013
<ul style="list-style-type: none">- práce s dětmi a mladými hasiči- účast na soutěžích požárního sportu <i>Bechyňský sedmiboj a Plamen</i>- pořádání plesů- pořádání a provozování dětského letního tábora u rybníka <i>Kaplice</i>- přednášková činnost- spoluúčast na organizaci akce <i>Pálení vatry</i>- uspořádání výstavy <i>Požární ochrana očima dětí</i>- výroční slavnost spolku – uspořádání výstavy fotografií a přehlídky zbrojní techniky- drakyáda – soutěž rodinných týmů

Zdroj: Jistebnický zpravodaj, roč. 13–17 – vlastní zpracování

4.2.2.4 Spolek pro okrašlení města Jistebnice a okolí, zejména sadařstvím a pro ochranu ptactva (Okrašlovací spolek)³⁷

Od osmdesátých let 19. století lze spatřovat zájem obcí a jejich obyvatel o zkulturnění prostředí svých sídel. Obyvatelé venkovských obcí a měst vložili úsilí do zvelebování veřejných prostranství, kašen, komunikací, vysazovali aleje k poutním nebo kulturně zajímavým místům, uliční zeleň nebo zakládali veřejné parky. Majitelé panství začali stavět nová sídla a vedle nich zakládali parky podle projektů zahradních architektů a zahradníků.

Okrašlovací spolek v Jistebnici byl dalším z řady spolků, který se zasloužil o rozvoj a rozkvět města. Starosta města Augustin Marek spolu s radním Adolfem Katzem, poštmistrem, vystoupili v roce 1887 na schůzi obecního zastupitelstva s návrhem upravit veřejná prostranství, s důrazem na vysazování stromů. Myšlenka vyústila do založení spolku, jenž měl víc jak sedmdesát členů. Protektorem spolku byl JUDr. Otomar Nádherný.

³⁷ SOKA Tábor, fond Okrašlovací spolek Jistebnice 1887–1852, inv. č. 1, sign. I/1, kniha č. 1.

O tom, jaké úsilí museli členové spolku vyvinout, aby se město vyčistilo, hovoří Pravda (1908, s. 48). *„Tu vybízením, onde zase živým slovem, tam zase příkladem docíleno čistoty v městě, která je ... základní podmínkou vši sociální, ... prstonárodní estetiky.“* Upravovaly se ulice města, na náměstích byly vysazeny akáty kolem obou obecních kašen a kolem kříže, v místě zvaném „Na Pankráci“ byl zřízen nový taras a opravena zdejší kaplička. Později svou pozornost zaměřili členové spolku na prostor pod mlýnským rybníkem, kde vysázeli olše a na stráň nad ním modřiny. Kolem rybníka *Chadimáku* a *Obecního* byly vysázeny sazenice vrby, a tím byla založena tzv. vrbovka. Okolní cesty byly osázeny lipami (od kapličky k Nehonínu), javory (křížová cesta), jasany (cesta do Drahnětic) a topoly (od rybníka *Nový* k rybníku *Kaplice*). Pod dozorem členů spolku byly dále vysázeny na různých místech olše, modřiny, břízy a smrky.

Bylo vynaloženo mnoho úsilí v přesvědčování místních občanů o správnosti výsadby stromů ke zkrášlení městského prostoru a jeho okolí. Dlouhodobým výchovným působením učitelů, kteří vedli mládež k péči a k uchovávání přírodního bohatství, již nedocházelo k poškozování stromů. Jistebničtí členové spolku pokračovali ve své prospěšné práci, když za použití vlastních prostředků založili *„Městské sady“*. V době otevření parku bylo možno procházet se po upravených cestičkách, přecházet potok po můstcích, usednout na lavičkách, přijít ke studánce s výbornou vodou, nalézt soukromí v náručí různých dřevin, z nichž některé druhy byly umně tvarovány. Roku 1907 byl postaven pavilon na vrcholu kopce nad městem, odkud je krásný výhled na město se zámekem.

Vedle výsadby stromů a zkrášlování veřejného prostranství se členové starali i o zpěvné ptactvo, když upevnili na stromy v parku ptačí budky. Soustavnou a cíleně řízenou prací výboru spolku byla sledována přitažlivost města pro hosty, kteří by vyhledávali pobyt v letních bytech v době letních prázdnin. Členové spolku, kteří většinou žili mimo Jistebnici, oslovili budoucnost provoláním *„Proto přece hledme všichni přispívat ku okrášení milého města a v lidu našem a hlavně v mládeži probudme smysl pro půvab rostlinstva a krásu krajinnou, k čemuž stromové slavnosti a dětské zahradnictví jsou výbornými prostředky; tím pak přispějeme nejen ke kráse města, ale i ku kráse celku, milé naší vlasti.“*

Spolková činnost utichla s nástupem společenských změn po roce 1948. Od té doby se úklid a krášlení města organizovalo v rámci brigádnických akcí pořádaných složkami sdruženými v Národní frontě.

Okrašlovací spolek – obnovený³⁸

Činnost spolku byla znovu obnovena v roce 2005, kdy byl registrován u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod IČ 2 7012841. Tehdy dvacítká členů založila spolek k obnově a ochraně přírody v Jistebnici a okolí. Jeho cílem je náprava životního prostředí a vztahu člověka k němu. Členové spolku navázali na dlouhotrvající a prospěšnou tradici, kterou založili jejich předchůdci. Lídrem spolku byl Petr Svoboda, který se v dubnu roku 2013 rozhodl vedoucí funkci předat nástupkyni Vandě Pincové. Aktivity spolku blíže uvádí tabulka č. 11.

Tabulka č. 11 – Aktivity okrašlovacího spolku v letech 2009–2013

Aktivity okrašlovacího spolku v letech 2009–2013
<ul style="list-style-type: none">- výsadba stromů, keřů, květin- terénní úpravy, kultivace zelených ploch- údržba městské zeleně- obnovení městských sadů a zřízení Naučné stezky a její zařazení do turistických známkových míst- zprůchodnění cyklostezek – pravidelná údržba stezek- obnova křížové cesty- vedení kroniky spolku- příspěvky do jistebnického zpravodaje

Zdroj: vlastní zpracování

Ve městě se vytváří soutěživé klima mezi okrašlovacím spolkem a místní stavební skupinou, která má na starosti jiné úpravy veřejného prostranství. Spolková činnost se zaměřila na kontrolu zdravotního stavu stromů v lesoparku, aby nebyla návštěvníkům způsobena újma na zdraví. Původní místa byla opětovně osázena výsadbou doporučenou odborníky. Dotace od města slouží k pokrytí nákladů na administrativní činnost. Mezi dalšími sponzory figuruje firma GS Technik Orlov, spol. s r. o. Z finančních darů je

³⁸ Informace získány vlastním šetřením.

hrazena sadba, náklady na provoz bagru a nákup náradí a nátěrových barev. Členové spolku se scházejí dvakrát do roka v místní restauraci nebo na radnici.

Spolkové aktivity jsou zaměřené na udržování městské zeleně, kterou se město zkrášluje a otevírá se cestovnímu ruchu. Zvelebování města je práce náročná na čas, finance a energii, zvláště pak tehdy, když každoročně se opakující přívalové deště poničí vytvořené dílo.

4.2.2.5 Včelařsko-ovocnický spolek (Český svaz včelařů – místní organizace)³⁹

Na Jistebnicku nebylo mnoho včelařů, a tak k podpoře rozšíření jejich počtu bylo otištěno v týdeníku Český jih v březnu roku 1896 svolání učitelů Leopolda Kamberského z Božejovic a Karla Vacka z Jistebnice k přistoupení do spolku. Zakrátko nato byly schváleny pražským místodržitelstvím stanovy a činnost spolku byla povolena. Záznam v pamětní knize Včelařského spolku Roj pro Jistebnici a okolí z 3. srpna 1896 uvádí:⁴⁰

„Založen spolek, který na svůj štít vepsal včelu, – pravzor vytrvalosti a pile, jejíž život jest vtělením významných slov: ‚Spojenými silami!‘

Za úkol položil si spolek rozšířiti včelaření, tuto ‚poesii hospodářství‘, kterou se mysl osvěžuje, povaha zjemňuje, ušlechťuje a povznáší. Historii o tom, jak spolek plniti bude toto své poslání – vésti ‚úsilím k dobru‘ – věnována jest tato kniha pamětní.

A aby ten, kdo psáti bude sem slovo poslední, napsati mohl, že snaha naše korunována byla zdarem, tomu platíž vděčné: ‚Nazdar!‘“

Na počátku měl spolek na osmdesátku členů, jejichž zájem o chov včelstev je svedl k dlouholeté spolupráci. Členové získávali první znalosti z péče o včelstva četbou odborné literatury, kterou dostali darem od Ústředního spolku včelařského v Praze, kam se spolek nechal zapsat jako řádný člen. Spolek soustředil svůj zájem na posílení znalostí, které uplatňoval v praxi. Přednášky vedené činovníky nebo jinými včelaři byli velice oblíbené mezi veřejností. I v tomto spolku se jako jinde v regionu potvrdilo příkladné působení učitelů, Jana Boháče z Plané nad Lužnicí a Karla Saluse z Chotovin nebo duchovního Antonína Lega z Jesenice.

³⁹ SOkA Tábor, fond Včelařský spolek Jistebnice 1896–1942.

⁴⁰ Tamtéž, inv. č. 1, sign. I/1.

Přestavitele spolku se zúčastnili s dalšími členy tábořského a soběslavského spolku protivínského sjezdu včelařů konaného v roce 1896. Následujícího roku zaslali členové na včelařskou výstavu v České Skalici úl a jiné včelařské přístroje. V roce 1902 se konala Jihočeská hospodářská, průmyslová a národopisná výstava v Táboře, na níž byl spolek vyznamenán čestným diplomem s právem držení zlaté medaile.

V roce 1900 město předalo do správy spolku obecní ovocnou školku. Tím se spolku rozšířila oblast podnikání a zanedlouho si upravil název na *Včelařsko-ovocnický spolek Roj v Jistebnici*. V letech 1914–1918 byla polovina členů odvedena na válečná bojiště. Dalším neštěstím byl úhyn včelstev v důsledku nedostatku cukru. Po ukončení válečných konfliktů se spolková činnost rozvíjela v ustálených aktivitách. Osvětová činnost byla doplňována přednáškami profesora Václava Kutína z tábořské zemědělské školy nebo Václava Jakše, vynikajícího včelařského odborníka a dlouholetého pracovníka Výzkumného ústavu včelařského v Dole u Libčic. Spolková knihovna byla hojně využívána a byla doplňována časopisy a novými tituly odborných prací.

Zajímavou akcí uspořádanou v roce 1932, byť s finančním nezdarem, byl kurs medového pečiva. Upečené a nazdobené medové cukroví se prodalo se ztrátou na výdělků. V první polovině třicátých let byla získána další plocha na založení druhé ovocné školky. O spolupráci byl požádán chotovinský zahradník, který se věnoval roubování stromků a ve městě sázel stromky spolu se členy okrašlovacího spolku.

V době Protektorátu byla činnost přísně sledována, neboť med se stal velice žádanou komoditou. Po roce 1948 byl spolek začleněn do složek Národní fronty a působil pod názvem Český svaz včelařů. Následně byla oddělena pěstební činnost a spolek se zaměřil ryze na včelařství. Společenské vztahy mezi jednotlivými organizacemi včelařů byly navazovány na různých výstavách pořádaných společně s tehdejšími svazem zahrádkářů. Činnost členské základny byla oživována dílčími tematicky zaměřenými zájezdy ve spolupráci s místním jednotným zemědělským družstvem.

Dnes je spolek veden pod názvem Český svaz včelařů, o. s., základní organizace Jistebnice s právní formou pobočný spolek Českého svazu včelařů o. s. Praha. Současná činnost je zaměřena pouze na hospodářské aktivity, tj. péči o včelstva, výrobu a prodej medu ze dvora. Členové spolku se zaměřili na prezentaci spolku vkládáním příspěvků

o činnosti spolku do městského zpravodaje a zřízením webové stránky, na které uvádějí aktuální zprávy.

4.2.2.6 Muzejní spolek a městské muzeum – Pamětní síň Richarda Laudy⁴¹

Městské muzeum bylo založeno v roce 1938 z podnětu členů *Klubu rodáků města Jistebnice v Praze*. Členové spolku vedli o svých jednáních záznamy do *Knihy zápisů valných hromad a výborových schůzí „Muzejního spolku města Jistebnice a okolí“*.⁴² Muzeum bylo postupně doplňováno dary místních občanů a byla utvořena expozice o životě zdejšího lidu. Městské muzeum soustředilo i několik zajímavých rukopisů z pera významných regionálních historiků, např. Františka Dušana Zenkla, Romana Cikharta nebo Emanuela Pravdy. Muzeum bylo v pohnuté době kolektivizace a následného budování družstevnictví silnou připomínkou zašlých časů, proto byla jeho činnost postupně tlumena. V roce 1973 bylo muzeum zrušeno. Sbírkové předměty byly odvezeny do Soběslavi do národopisného oddělení tehdejšího Muzea husitského revolučního hnutí v Táboře a archiválie byly zařazeny do Okresního archivu v Táboře.

Po roce 1989 se prosadily snahy několika nadšenců o zřízení památníku jistebnického rodáka Richarda Laudy. Současně s vystavenými obrazy známého malíře a grafika byly vystaveny i exponáty z výstavy 750. výročí první zmínky o Jistebnici. Město vyvíjí snahy k možnému rozšíření expozice o další exponáty dokumentující život na venkově.

4.2.2.7 Tělovýchovná jednota Sokol⁴³

Dalším spolkem, který se podílel na rozvoji společenských aktivit, byla Tělovýchovná jednota Sokol. První impuls k jejímu utavení vzešel na počátku 20. století od malíře Richarda Laudy⁴⁴ a učitele Františka Lískovce. Spolek se věnoval pěstování tělesné výchovy v duchu Tyršových myšlenek. Spolkové aktivity se soustředily na skupinová cvičení v zapůjčené školní tělocvičně. První letní cvičení se realizovalo na soukromém pozemku, aby v následujících letech již bylo podniknuto na vlastním pozemku darovaném městem. Nová sokolovna byla slavnostně jednotě předána v roce

⁴¹ SOkA Tábor, fond Muzejní spolek a Městské muzeum v Jistebnici 1938–1967 (1973).

⁴² Tamtéž, inv. č. 1, s. 1.

⁴³ SOkA Tábor, fond AM Jistebnice 1388—1945 (1958).

⁴⁴ Richard Lauda (*1873 Jistebnice, †1929 Tábor) malíř a grafik (Horová, 1995, s. 453).

1933, poskytovala zázemí i pro sehrání divadelních představení, loutkových her pro děti, promítání filmů a pořádání přednášek.

S prosazováním celospolečenských změn po roce 1948 byla činnost tělovýchovné jednoty soustředěna na fotbalová utkání, sportovní soutěže, štafetové běhy a nácvik cvičenců spartakiádního vystoupení. S příchodem vojenské posádky se obnovil tenis, který se hrál na třech kurtech. Sportovní aktivity se rozšířily v oddílech odbíjené a jazz gymnastiky, které se staly doménou místních žen. Před rokem 1990 byl založen oddíl kuželek a karate.

V době budování nové společnosti po roce 1990 se sportovní aktivity ustálily nejvíce ve fotbalovém družstvu. Sportovní duch byl omezován stárnoucím sportovním nářadím a rovněž tak stavebnětechnický stav budovy si již řadu let žádá oprav. Od roku 2013 byla vedena jednání s Českou obcí sokolskou v Praze o převodu majetku Sokola na město, která byla v létě 2014 završena bezplatným převodem sokolovny na město Jistebnici. Po nutných rekonstrukcích objektu se nabízejí další možnosti k využívání volného času ve sportovních či jiných prospěšných aktivitách.

4.2.2.8 Spolek emancipovaných kluků sympat'áků Jistebnice⁴⁵

Spolek byl založen v roce 2006 k prosazování společných zájmů pánů v nejlepších letech a na ochranu mužů před týráním a diskriminací. Je registrován Krajským soudem v Českých Budějovicích pod IČ 27022609. Členové spolku se zaměřili na volnočasové aktivity občanů v duchu kamarádské recese, přesto spolek dbá na zachování některých tradičních zvyklostí, kam řadí i vedení pamětních záznamů do spolkové kroniky. Svou činností spolek přispívá k organizování společenských a kulturních akcí pořádaných z vlastní iniciativy nebo ve spolupráci s městem. Přehled nejčastějších každoročních aktivit poskytuje tabulka č. 12.

⁴⁵ Využito zdroje <http://www.seks-jistebnice.cz/2013.html>. [cit. 2014-11-02]

Tabulka č. 12 – Aktivity SEKS Jistebnice v letech 2009–2013

Sledované aktivity v letech 2009–2013	
-	výroční schůze
-	výjezdní zasedání
-	masopustní průvod masek
-	pálení čarodějnic
-	stavění májky
-	slavnost dne dětí
-	lampionový průvod
-	pálení vatry
-	<i>súžasná</i> olympiáda – pořádá <i>Spolek úžasných žen</i>
-	mikulášská obchůzka s čerty a andělem
-	stavby a rozsvěcení vánočního stromu, stavba betlému
-	pochod Tří veteránů

Zdroj: vlastní zpracování

Oblíbenou aktivitou je pochod *Tří veteránů*, který se jde v duchu tradic s holí a v kostýmech do nedaleké obce Brtec. V prosinci roku 1998 vyšli tři kamarádi na první vycházku, kterou zakončili v místním hostinci, kde byli pohoštěni chlebem se sádlem a cibulí. Na památku těchto kamarádů je každoročně pořádán 29. prosince pochod, jehož se účastní občané nejen z Jistebnice, ale i z blízkého okolí. Na organizaci pochodu se podílí i členové Spolku pro sport všeho druhu Jistebnice. Oblíbenost pochodu blíže dokládá tabulka č. 13.

Tabulka č. 13 – Pochod Tří veteránů – počet účastníků v letech 2009–2013

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Počet účastníků	222	264	292	219	236

Zdroj: <http://www.seks-jistebnice.cz/2013.html> – vlastní zpracování

4.2.2.9 Spolek pro sport všeho druhu Jistebnice⁴⁶

Spolek je evidován od roku 1994 pod IČ 60063793 u Krajského soudu v Českých Budějovicích. Jak napovídá název spolku, jeho cílem je provozování různých sportovních

⁴⁶ <https://sites.google.com/site/spsvdjistebnice/>. [cit. 2014-11-02]

aktivit. Spolek vznikl z podnětu Pavla a Ivana Rybaříka, Josefa Soukupa⁴⁷ a skupiny nadšenců věnujících se původně běhu, cyklistice, fotbalu nebo volejbalu, což se odrazilo i v názvu spolku. Činnost spolku se během let rozrostla do mnoha rozličných aktivit, jejichž částečný výčet v obecné rovině přináší tabulka č. 14, blíže jsou pak okomentovány v následujícím textu.

Tabulka č. 14 – Sledované aktivity spolku SPSVD v letech 2009–2013

Sledované aktivity spolku v letech 2009–2013
<ul style="list-style-type: none"> - práce s mládeží - <i>První huštění a Poslední huštění</i> (otevření a uzavření cyklistické sezony v Jistebnici za účasti členů <i>Klubu velocipedistů královského města Jistebnice</i> a dalších klubů historické cyklistiky) - <i>Letní cyklistické výlety po Čechách</i> - výjezdy <i>Klubu velocipedistů královského města Jistebnice</i> - organizace závodů a soutěží silniční cyklistiky a cyklistiky horských kol: (<i>silniční závody Jihočeské amatérské ligy, cyklistické závody série Galaxy, cyklistické závody Jistebnické Cross-country, cyklistický závod do vrchu Cunkov, cyklokros Hůrecký krpál,</i> - <i>KENDA – Jistebnický maraton – Mistrovství republiky v BikeGolfu – (závod odrážedel, závod malých kol – pro mládež)</i> - organizace závodů a soutěží, <i>Silvestrovský běh, Jistebnická koloběžka</i> - <i>Novoroční namáčení</i> - přednášková činnost – sportovní témata

Zdroj: vlastní zpracování

Do škály sportovních činností členové zahrnuli i další sporty, kde na amatérské úrovni dosahovali dobrých výsledků. Členové převzali tradici pořádání soutěže *Silvestrovský běh* založené v osmdesátých letech minulého století, kterou se uzavírají sportovní aktivity „starého roku“. K ní v následujících letech přibyla na Nový rok další soutěž *Jistebnická koloběžka* spolu s otužileckou disciplínou *Novoroční namáčení* v jistebnickém rybníku Smolík, kterým soutěžící a účastníci vítají nadcházející nový rok.

Přírodního terénu Jistebnicka využili členové ve spolupráci s partnerskými obcemi k udržování lyžařských tras a jsou-li sněhové podmínky příhodné, pořádají se zde lyžařské

⁴⁷ Ivan Rybařík (*1981, Tábor), sportovec, cyklista a mistr České republiky (2001, 2003), držitel mnoha sportovních trofejí získaných v národních, ale i mezinárodních soutěžích; Pavel Rybařík (*1957, Ostrava), amatérský a veteránský závodník na silničních i horských kolech, držitel mnoha sportovních trofejí, včetně titulu Mistra České republiky (1998); Josef Soukup (*1981, Tábor), sportovec a cyklista, reprezentant České republiky, vítěz časovky družstev Závodu míru a držitel několika trofejí.

závody. Jakmile počasí dovolí, spolek každoročně vyhlašuje *První huštění* a cyklistickou sezónu zakončuje *Posledním huštěním*. Ze začátku se huštění účastnilo pouze pár nadšenců, po čase se stalo oblíbenou akcí, která je vyhledávána každoročně více jak stovkou cyklistů z Jistebnice i dalších míst. Na těchto setkáních se pravidelně prezentuje skupina *Klubu velocipedistů královského města Jistebnice*, cyklisté na historických kolech, kteří jsou oblečeni v dobových kostýmech. Obě společenské akce přinášejí mnoho zábavy a radosti z pohybu na kostitřasech nebo o něco modernějších typech kol. Slavnostní rozjezd sleduje jistebnická veřejnost s velkým zájmem a stává se každoročním velkým lákadlem i pro „přespolní“ diváky. Může se zúčastnit každý s kolem vyrobeným do roku 1980. Počet účastníků postupně narůstal a v posledních letech se pohybuje pravidelně mezi 50 až 60 cyklisty.

Mezi prvními uspořádanými závody byl *Jistebnický maraton* a *Závod do vrchu Cunkov*, na které navázaly v pozdějších letech závody horských kol a další cyklistické závody, rozdělené podle jednotlivých sportovních disciplín. Velkou pomocí je pořadatelská služba, která je vybrána z řady jistebnických dobrovolníků. Pravidelně vyhlašovaná cyklistická soutěž *Galaxy* je rozdělena do třech týmů: *GS Cyklo Team Jistebnice*, *Apex-Bike Ladies Team Jistebnice* a *GS junior Team Jistebnice*. V průběhu roku jsou konány různé závody se spřátelenými kluby. Každoročně se pořádají dva velké závody: *APEX-BIKE FEST* a *Silniční závod do vrchu Cunkov*. V závěru roku jsou v příjemném prostředí jistebnického kulturního domu vyhlašováni vítězové s dobrými výsledky. Účast soutěžících na vybraných akcích poskytují následující tabulky č. 15 až 17.

Tabulka č. 15 – Silvestrovský běh (ročník XXVII.–XXXI.) – počet závodníků v kategoriích v letech 2009–2013

Silvestrovský běh	2009	2010	2011	2012	2013	Σ
Dospělí 15 km	71	78	79	72	67	367
Dospělí 6 km	34	21	33	35	44	167
Děti	0	0	0	0	33	33
Σ závodníků	105	99	112	107	144	567

Zdroj: <https://sites.google.com/site/spsvdjistebnice/> – vlastní zpracování

Tabulka č. 16 – Jistebnická koloběžka (15 km) – počet závodníků v letech 2009–2013

Jistebnická koloběžka	2009	2010	2011	2012	2013	Σ
Počet závodníků	9	10	9	11	10	49

Zdroj: <https://sites.google.com/site/spsvdjstebnice/> – vlastní zpracování

Tabulka č. 17 – Cyklistický závod Cunkovák (roč. 39.–43.) v letech 2009–2013

Cunkovák	2009	2010	2011	2012	2013	Σ
Počet závodníků	49	49	79	73	63	313

Zdroj: <https://sites.google.com/site/spsvdjstebnice/> – vlastní zpracování

Spolek pro sport všeho druhu pořádá ve spolupráci s městem ještě další závody, *GALAXY KENDA Jistebnický maraton*, *Mistrovský závod Galaxy série 2014*, *Mistrovství republiky v BikeGolfu – RaL LEGRAS Bike Golf Championship*, který byl v roce 2014 realizován za finančního přispění Jihočeského kraje, Společenství obcí Čertovo břemeno a sportovního areálu Monínec. Dalším závodem z řady XC je *Jistebnický cross-country*, který se řadí mezi finálové závody *Šumavského poháru*, ve kterém se utkávají závodníci zařazení do kategorií např. potěr, nábor, předžáci, kadeti až po muži – ženy, senioři. *Hůrecký krpál* je závod v sérii *TBC* (Táborsko – Budějovický cyklocros) pro širokou veřejnost, která je rozdělena do kategorií děti od 4 let, které soutěží na odrážedlech, na horských kolech pak soutěží žáci a dospělí rozdělení dle jednotlivých kategorií.

Spolková aktivita je pestrá a přátelé spolku spolu s aktivními členy „tahouny“ se zapojují do organizačních prací při konání tradičních cyklistických závodů s mezinárodní účastí.

4.2.2.10 Společenský život v místních částech města Jistebnice

V předešlé části bylo poukázáno na spolky v Jistebnici, jejichž tradice započala v 19. století a v mnoha případech jejich činnost trvá do dnešních dnů. Současně byly vyzdvíženy některé nově vzniklé spolky, které patří mezi hlavní aktéry společenského života v Jistebnici. Aktérem mnoha společenských akcí je též samo město Jistebnice.

Mnohé sportovně zaměřené kluby a sbor dobrovolných hasičů jsou nositeli společenského života i v jednotlivých místních částech obce. Přehled jejich společenských aktivit, mnohdy se každoročně opakujících, je uveden v tabulkách č. 18 až 24.

Tabulka č. 18 – Sledované aktivity v místní části Božejovice v letech 2009–2013

Sledované aktivity v místní části Božejovice v letech 2009–2013
<ul style="list-style-type: none"> - fotbalová utkání FC Dynamo Božejovice - divadelní představení souboru SDH Božejovice - maškarní průvod - velikonoční řehtání - pálení čarodějnic a stavění májky - oslavy dětského dne - pořádání tanečních zábav, pořádání plesů - drakyáda - hallouween - rozsvěcení vánočního stromu - oslava 750. výročí první zmínky obce

Zdroj: Jistebnický zpravodaj, roč. 13.–17. – vlastní zpracování.

Tabulka č. 19 – Sledované aktivity v místní části Drahnětice v letech 2009–2013

Sledované aktivity v místní části Drahnětice v letech 2009–2013
<ul style="list-style-type: none"> - pálení čarodějnic a stavění máje - posezení s hudbou a zpěvem

Zdroj: Jistebnický zpravodaj, roč. 13.–17. – vlastní zpracování

Tabulka č. 20 – Sledované aktivity v místní části Makov v letech 2009 – 2013

Sledované aktivity v místní části Makov v letech 2009–2013
<ul style="list-style-type: none"> - slavnostní odhalení pamětního kamene J. V. Duškovi - fotbalová utkání (FK Makov–Hůrka) - turnaje ve stolním tenisu (okresní soutěž)

Zdroj: Jistebnický zpravodaj, roč. 13.–17. – vlastní zpracování

Tabulka č. 21 – Sledované aktivity v místní části Orlov v letech 2009–2013

Sledované aktivity v místní části Orlov v letech 2009–2013
<ul style="list-style-type: none">- Velikonoční turnaj ve stolním tenise (2.–7. ročník)- pořádání plesů a tanečních zábav

Zdroj: Jistebnický zpravodaj, roč. 13.–17. – vlastní zpracování

Tabulka č. 22 – Sledované aktivity v místní části Padařov letech 2009–2013

Sledované aktivity v místní části Padařov v letech 2009–2013
<ul style="list-style-type: none">- setkání rodáků- pietní slavnosti k 100. výročí úmrtí Alfonse Šťastného- maškarní plesy a dětské karnevaly- divadelní představení ochotníků

Zdroj: Jistebnický zpravodaj, roč. 13.–17. – vlastní zpracování

Tabulka č. 23 – Sledované aktivity v místní části Smrkov v letech 2009–2013

Sledované aktivity v místní části Smrkov v letech 2009–2013
<ul style="list-style-type: none">- práce s mladými požárníky- <i>Hry bez hranic</i> – družstvo <i>Smrkovské království</i>- pořádání turnaje ve florbalu (5.–9. ročník)- požární sport – družstvo žen- pořádání hasičského plesu a plesu <i>Království smrkovského</i>- oslava dne žen – <i>Makovský den žen</i>- <i>Karetní turnaj v křížové sedmě</i>- střelecké soutěže

Zdroj: Jistebnický zpravodaj, roč. 13.–17. – vlastní zpracování

Tabulka č. 24 – Sledované aktivity v místní části Vlášence v letech 2009–2013

Sledované aktivity v místní části Vlášence v letech 2009–2013
<ul style="list-style-type: none">- fotbalové zápasy (TJ SDH Vlášence)- turnaje ve stolním tenisu (okresní soutěž)- oslava 120. výročí SDH Vlášence

Zdroj: Jistebnický zpravodaj, roč. 13.–17. – vlastní zpracování

4.3 Podpora společenských aktivit v obci

Jak již bylo uvedeno, město Jistebnice je centrem ve smyslu administrativně správním pro 27 místních částí. Podpora sociálních vazeb se promítá ve společné spolupráci při řešení obecních zájmů. Postupné úpravy a zvelebování kulturního prostředí osad jsou pak výsledkem spolupráce místních obyvatel, kteří se pyšní opravenými kapličkami, venkovním posezením, upraveným hřištěm zvoucím ke společným hrám jak dětí, tak i dospělých. Finančními příspěvky z městského rozpočtu jsou každoročně podporovány zájmové aktivity a plánované kulturní a společenské akce ve všech místních částech města.

Spolková činnost je soustředěna většinou do obecních domků a kulturních domů, ale též do kluboven nebo společenských místností k tomu určených, jejichž provoz je zcela hrazen z prostředků města. Tabulka č. 25 přibližuje množství finančních prostředků v letech 2009 až 2013 vyčleněných k zajištění provozu knihoven, spolkové činnosti, ale i aktivit spojených v oblasti spolupráce a partnerství města Jistebnice. V roce 2011 lze spatřit výrazné navýšení dotace, která byla přidělena místní organizaci Českého rybářského svazu na činnost. Finanční prostředky byly využity ke zmírnění povodňových škod na rybnících organizace, které se nacházejí v katastrálním území města.

Tabulka č. 25 – Finanční dotace na podporu knihovny, spolkové činnosti, spolupráce a partnerství v letech 2009–2013 (v Kč)

Finanční dotace Města Jistebnice- závěrečný účet	2009	2010	2011	2012	2013
§ 3314 – knihovny	413 898	405 807	405 756	416 956	445 647
§ 3319 – spolky	308 000	336 000	2 424 900	328 400	918000
spolupráce a partnerství	289 175	395 572	157 214	221 653	297 956
Σ v Kč	1 011 073	1 137 379	2 987 870	967 009	1 661603

Zdroj: Město Jistebnice – vlastní úprava

Finanční příspěvky poskytované městem všem spolkům a klubům jsou rozdělovány podle ustáleného principu. Město proplácí všem spolkům a klubům náklady spojené

s provozem kluboven, tj. osvětlení, otop a vodné a stočné. Vedle toho přiděluje příspěvek na administrativní provoz. Spolupodílí se na financování nákladů v případě „kulatých“ výročí spolků. Na ostatní výdaje spojené s činností spolku si musí spolek vydělat anebo je dotovat z vlastních prostředků či získat od sponzora.

Tabulka č. 26 uvádí informace o podílu přidělených dotací na spolkovou činnost na celkových skutečných výdajích, které město vyčleňuje na spolkovou a klubovou činnost. Vzhledem k nízkým hodnotám podílu je zřejmé, že spolková činnost vedle zisku z realizovaných podniků je ještě dotována sponzory.

Tabulka č. 26 – Procentuální podíl dotací na společenský život na celkových výdajích města v letech 2009–2013 (v Kč, %)

Rok	Závěrečný účet – Σ výdajů (v Kč)	Dotace na společenský život obce (v Kč)	Procentuální vyjádření k výdajům (v %)
2009	28 682 600	1 011 073	3,52 %
2010	30 466 953	1 137 379	3,73 %
2011	50 819 175	2 987 870	5,87 %
2012	46 073 982	967 009	2,09 %
2013	47 606 496	1 661 603	3,49 %
Σ v Kč	203 649 206	7 764 934	3,81 %

Zdroj: Město Jistebnice – vlastní úprava

Přehled přidělených finančních prostředků jednotlivým spolkům v letech 2009–2013, kterými je město Jistebnice podporovalo, uvádí tabulka č. 27. Přidělené částky věnované na sportovní činnost zahrnují údržbu trávníku hřiště a dopravu mladých sportovců na místa utkání. V přiděleném příspěvku na činnost spolku jsou zohledněny výročí jednotlivých spolků, hradí se z něho propagační materiál nebo výroční publikace.

Tabulka č. 27 – Příspěvky obce na podporu spolků v letech 2009–2013 (v Kč)

Spolky a sdružení	2009	2010	2011	2012	2013	Σ (Kč)
Tenisový klub Vlášence	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
Hockey Club Jistebnice	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
1. FC Jistebnice	50 000	50 000	40 000	60 000	150 000	350 000
TJ Sokol Jistebnice	50 000	50 000	50 000	55 000	55 000	260 000
Klub cyklistů Jistebnice (Ivan Rybařík)	25 000	25 000	20 000	10 000	10 000	90 000
SPSVD Jistebnice	72 000	50 000	50 000	60 000	75 000	307 000
Podpora cyklistiky (Soukup Josef)	25 000	25 000	20 000	10 000	10 000	90 000
TJ Dynamo Božejovice	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	50 000
Volejbalový klub Makov	2 000	2 000	2 000	3 000	3 000	12 000
FK Makov–Hůrka	10 000	20 000	12 000	0	12 000	54 000
O S Zachovalý kraj Jistebnice	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	15 000
Okrašlovací spolek Jistebnice	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	25 000
Karate klub Jistebnice	2 000	10 000	5 000	0	0	17 000
ČČK – MO Jistebnice	1 000	1 000	1 000	1 000	0	4 000
Klub naděje Tábor	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	25 000
Svaz tělesně postižených Jistebnice	4 000	4 000	5 000	5 000	5 000	23 000
SEKS Jistebnice	0	0	4 000	10 000	15 000	29 000
Junák Jistebnice	6 000	4 000	15 900	0	3 000	28 900
Římsko katolická farnost Jistebnice	6 000	6 000	6 000	39 400	8 000	65 400
SDH Pohoří – 105 let	0	5 000	0	0	0	5 000
Sportovní klub – Lyžování Hůrka	10 000	0	0	10 000	10 000	30 000
SDH Hůrka	0	10 000	0	0	0	10 000
SDH Svoříž	2 000	3 000	0	3 000	3 000	11 000
SDH Makov	0	5 000	0	8 000	5 000	18 000
SDH Jistebnice – 135 let	0	7 000	0	5 000	5 000	17 000
SDH Božejovice – 120 let	0	5 000	0	0	5 000	10 000
Český včelařský svaz – MO Jistebnice	0	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000

Český rybářský svaz – MO Jistebnice	0	0	2 150 000	0	490 000	2 640 000
TJ Sportovní klub hasičů Padařov Vlášenice	0	5 000	5 000	0	5 000	15 000
SDH Smrkov – 105 let	9 000	0	0	10 000	10 000	29 000
Školní sportovní klub ZŠ Jistebnice	0	0	0	5 000	5 000	10 000
SDH Orlov	5 000	0	5 000	0	0	10 000
Divadelní soubor FORBÍNA	0	15 000	0	0	0	15 000
Σ (v Kč)	308 000	336 000	2 424 900	328 400	918 000	4 315 300

Zdroj: Město Jistebnice – vlastní zpracování

Z uvedeného přehledu vyplývá, že nejvíce finančních prostředků bylo poskytováno do oblasti rozvoje sportovních aktivit, zejména fotbalistům, TJ Sokol a cyklistům, kteří jsou příjemci dvou dotací. Jedna je poskytována na činnost cyklistického oddílu, druhá dotace je poskytována na organizaci a zabezpečení cyklistických soutěží. Ve sledovaném pětiletí 2009–2013 byla nejvyšší částka vyplacena místní organizaci Českého svazu rybářů Jistebnice na zřízení protipovodňových opatření. Rámcový přehled o struktuře dotací a jejich příjemcích v letech 2009–2013 poskytuje následující tabulka č. 28.

Tabulka č. 28 – Struktura dotací a jejich příjemci v letech 2009–2013

Vydané příspěvky na spolkovou činnost	Příjemci - spolky
2 500 000 Kč a více	Český rybářský svaz – MO Jistebnice
300 000 Kč a více	1. FC Jistebnice, SPSVD Jistebnice
200 000 Kč a více	TJ Sokol Jistebnice
100 000 Kč a více	Klub cyklistů Jistebnice
50 000 Kč a více	TJ Dynamo Božejovice, FK Makov–Hůrka, Římskokatolická farnost Jistebnice
25 000 Kč a více	Okrašlovací spolek Jistebnice, Klub naděje Tábor, SEKS Jistebnice, Junák Jistebnice, Sportovní klub – Lyžování Hůrka, SDH Smrkov
10 000 Kč a více	Tenisový klub Vlášence, Hockey Club Jistebnice, Volejbalový klub Makov, OS Zachovalý kraj Jistebnice, Karate klub Jistebnice, Svaz tělesně postižených, Jistebnice, SDH Hůrka, SDH Svoříž, SDH Makov, SDH Jistebnice, SDH Božejovice, Český včelařský svaz – MO Jistebnice, TJ Sportovní klub hasičů Padařov–Vlášence, Školní sportovní klub ZŠ Jistebnice, SDH Orlov, Divadelní soubor FORBÍNA
5 000 Kč a více	SDH Pohoří
do 5 000 Kč	Český červený kříž – MO Jistebnice

Zdroj: Město Jistebnice – vlastní zpracování

Další, neméně významnou formou podpory rozvoje společenského života v obci jsou sponzorské dary místních soukromých nebo podnikatelských subjektů. Příkladem slouží firma Farmtec Tisová, a. s., která podpořila v letech 2009–2013 zejména 1. FC Jistebnice, ZŠ Jistebnice, TJ Hůrka, SPSVD Jistebnice, TJ Sokol Jistebnice, SDH Jistebnice, SDH Makov, SDH Píkov, SDH Smrkov, SEKS Jistebnice, ale i Město Jistebnice a Společenství obcí Čertovo břemeno. Dalším donátorem je GS Technik Orlov, s. r. o., který neméně přispěl na činnost zdejší školy, skautům, divadelním ochotníkům, fotbalistům a hasičům. Finanční příspěvky podnikatelských subjektů poskytnutých v letech 2009–2013 uvedeným subjektům blíže upřesňuje tabulka č. 29.

Tabulka č. 29 – Sponzorské příspěvky od podnikatelských subjektů (v Kč)

Sponzor	2009	2010	2011	2012	2013	Σ (Kč)
FARMTEC, a.s.	16 000	47 500	45 000	35 000	7 500	151 000
GS Technik, s.r.o.	326 000	150 000	180 000	323 000	257 000	1 236 000
Σ (Kč)	342 000	197 500	225 000	358 000	264 500	1 387 000

Zdroj: Město Jistebnice, vlastní úprava

Město Jistebnice, GS Technik, spol. s r.o. a FARMTEC a.s. se nejvíce podílely na rozvoji zájmových činností a udržování kulturních tradic. Vyskytují se i dobrovolní dárci podporující pravidelně finančně nebo materiálně některé spolky nebo oddíly, kteří si přáli zůstat v anonymitě. Většinou se jedná o bývalé členy skautského oddílu, bývalé občany města nebo přátele města.

Většina plesů pořádaných místními hasiči, myslivci nebo sportovci je obohacena zajímavou tombolou pro taneční páry, pořízenou z příspěvků sponzorů. Bez sponzorství by neprosplávaly ani sportovní kluby zdejšího regionu. Sponzoring je podmiňován účelem a kvalitou pořádané akce. Mezi účelovými aktivitami je preferována práce s mládeží, kterou dospělí členové spolků přivádějí do společenského života nejprve hrami, sportovními tábory a soutěžemi, aby se v dospělosti zařadili mezi členy hasičských sborů, sportovních klubů nebo jiných spolků, kterých na Jistebnicku není málo.

Rozpočtované výdaje města přidělené do kulturní oblasti zahrnují pravidelné finanční prostředky na spolkovou činnost ve všech místních částech města. Jejich čerpání je zaměřeno na nákup darů k životním jubileím občanů, narození dítěte, vítání občánků, rozloučení se žáky devátých ročníků základní školy, podporu dětských táborů, podporu soutěží požárního sportu mládeže a školních kroužků. Další příspěvky jsou určeny k financování kulturních pořadů, plesů, provozu internetu v obecních knihovnách a na spolufinancování soutěží požárních družstev dospělých. Na sportovně-zábavní soutěž *Hry bez hranic* pořádanou v rámci partnerství Společenství obcí **Čertovo břemeno**⁴⁸ je každoročně přispíváno pořádající obci. Město podporuje činnost oddílu skautů, farnosti,

⁴⁸ Blíže upřesněno v kap. 4.1.4.

okrašlovacího spolku, spolku pro sport všeho druhu (SPSVD), mysliveckého sdružení „Vinice“, klubu cyklistů, spolku emancipovaných kluků sympatáků (SEKS), TJ Sokol, Hockey clubu, základní organizace českého svazu včelařů, místní organizace českého rybářského svazu, školního sportovního klubu, sborů dobrovolných hasičů, místní organizace svazu tělesně postižených a v neposlední řadě také ochotnického spolku FORBÍNA. Město ve svém rozpočtu nezapomíná ani na podporu spolupráce a partnerství s ostatními subjekty.

Sponzorskými příspěvky dvou výše uvedených firem jsou podporovány požární sporty, sportovní a cyklistické soutěže, ale i kulturní činnost města nebo spolků. Zvláště cyklistika přivádí do Jistebnice každoročně mnoho set účastníků i ze zahraničí, aby změřili své síly na horských kolech v různých typech soutěží. Sponzor FARMTEC, a.s. Tisová uvedl mezi konečné příjemce např. 1. FC Jistebnice, TJ Hůrka, TJ Sokol Jistebnice, Město Jistebnice, Spolek pro sport všeho druhu (SPSVD) Jistebnice, Spolek emancipovaných kluků sympatáků (SEKS) Jistebnice, Sdružení rodičů a přátel školy Jistebnice, dále pak Sbory dobrovolných hasičů Jistebnice, Makov, Pikov a Smrkov.

5 Empirické šetření

Empirická část práce je zaměřena na šetření současného společenského života v obci Jistebnice. Vzhledem ke všeobecně špatné náladě občanů města po povodních bylo v rámci šetření přistoupeno pouze k technice polostandardizovaného rozhovoru se starostou města, ředitelem základní školy, administrátorkou farnosti, zástupci spolků a sponzory. Negativní přístup při šetření se potvrdil při rozhovoru, kterého se zúčastnil přední člen sboru dobrovolných hasičů, který zapochyboval o šetření společenského života v Jistebnici slovy: „Proč u nás chcete šetřit něco, co máte v archivu uloženo. Dostáváte po mnoho let zpravodaj, ve kterém to máte všechno napsáno. Myslíte, že se snažíme málo?“

5.1 Rozhovory

Rozhovory s respondentem **Mgr. Vladimírem Maškem**, starostou města Jistebnice, byly uskutečněny na základě předem domluveného termínu v jeho pracovně Městského úřadu Jistebnice. K rozhovoru byly připraveny otázky, které byly respondentovi předem předloženy, aby se s jejich obsahem mohl seznámit a mohl si připravit odpovědi. Starosta před veřejnou funkcí působil jako učitel na zdejší škole. Funkci starosty zastává již třetí volební období.⁴⁹

Město Jistebnici trápí mnoho problémů, které se snaží obec řešit za spolupráce s občany. Vysokou volební účast vnímá jako zájem občanů o dění v obci. Kvituje jejich otevřené vystupování k problémům obce na schůzích zastupitelstva. Jako spolkový činovník ví, že se problémy obce projednávají i ve spolcích. Jednou z dlouhodobě diskutovaných otázek veřejného života od roku 2000 je případný záměr zřízení úložiště jaderného odpadu. Z podnětu občanů obec provedla místní referendum. Reakci občanů vystihl starostova slovy: „...občané se nebrání rozvoji energetického zdroje, ale s úložištěm se nemohou vypořádat“.

K vysoké nezaměstnanosti v regionu starosta uvedl, že je to citlivá a velmi problémová záležitost. Občané dojíždí za prací do blízkých center (Tábor, Písek,

⁴⁹ Po komunálních volbách konaných ve dnech 10. – 11. října 2014 byl opětovně do vedení města zvolen Mgr. Vladimír Mašek.

Milevsko) nebo ještě vzdálenějších center (Praha a České Budějovice). „*Každodenní dojíždění za prací klade zvýšené nároky na dopravní infrastrukturu, která v našem prostředí není dokončena,*“ konstatoval starosta. Sama obec vytvořila 15 pracovních míst pro občany vedené v evidenci Úřadu práce v Táboře, kteří vykonávají veřejně prospěšné práce přidělené městem. Většinou se podílejí na zkrášlení a údržbě města a okolí.

Klesající demografická křivka je pro plánování v obecním měřítku velkým varovným signálem. Město se snaží předejít vylidňování oblasti přípravou stavebních pozemků k budování nové rodinné zástavby. Pro usazení mladých lidí na Jistebnicku a založení rodiny se obec snaží vytvářet vhodné zázemí, za spoluúčasti sponzorů modernizovala školu, mateřskou školkou a vybudovala školní hřiště. Aktivitu v této oblasti významně podpořil soukromý podnikatel JUDr. Petr Němec z Golf klubu Čertovo břemeno Alenina Lhota v roce 2012 finančním darem ve výši 400 tisíc Kč. Na rekonstrukce těchto zařízení město obdrželo v rámci dotačních titulů více jak 120 mil. Kč. Pro seniory, kteří potřebují částečnou pomoc, byl postaven Dům s pečovatelskou službou, kde je k dispozici 19 malometrážních bytů. Na výstavbu tohoto domu město obdrželo dotaci ve výši 7,5 mil. Kč.

Objekty občanské vybavenosti, kulturní domy v Jistebnici, Božejovicích, Padařově a Orlově spolu s osadními domky ve Smrkově, Chlumu, Nehoníně, Vlášenicích, Zvěstoníně, Svoříži, Hůrce a Makově, knihovny v Jistebnici, Padařově, Makově a Božejovicích, sokolovna, dvě výstavní síně, taneční sály, Dům hasičů vytváří prostor pro pořádání kulturních pořadů, divadelních představení, sportovních utkání, oslav i běžného spolkového života, k pěstování zájmových cílů a prohlubování vztahů. Klubovny jsou zajištěny pro ochotníky, myslivce, hasiče a skauty. Osadní domky a kulturní domy jsou otevřenými objekty pro všechny obyvatele, vytváří zázemí pro společenský život v Jistebnici a místních částech obce. Oblíbené a navštěvované jsou odborné přednášky a výstavy na rozličná témata.

Město podporuje některé volnočasové aktivity školní mládeže, které by vzhledem k vysoké nezaměstnanosti byly mnohým dětem odepřeny. Finančně kryje náklady spojené s činností školní družiny, kroužků, hradí dopravu školních sportovců na sportovní utkání a k výcviku plavání. Výhledově by město chtělo vybudovat přírodní koupaliště.

Do společenského života se v některých případech zapojují i místní chalupáři a chataři, často se podílejí na aktivitách Spolku emancipovaných kluků sympatáků. O příkladné spolupráci lze hovořit např. v místní části Ounuz, kde zajišťují meteorologické informace pro zimní lyžování nebo provádí zimní údržbu lyžařských stop a místních komunikací. Jiná situace je např. v místní části Nehonín, kde dochází ke sporům o účasti na úpravě veřejného prostranství mezi „víkendovým“ obyvatelstvem, které je početnější, a místními občany.

Starosta ocenil rozvoj zájmových aktivit v jednotlivých spolcích. Ve spolkové činnosti si lidé naplňují pocit sounáležitosti a uspokojení ze společného díla. Město přispívá na spolkovou činnost pravidelnými finančními příspěvky. V Jistebnici má silnou tradici ochotnický a hasičský spolek, které patří mezi základní pilíře kulturního a společenského života ve městě. Ochotníci připravují každoročně divadelní představení, z jehož výtěžku je hrazen provoz spolku. Do ochotničení se zapojuje i omladina, která si vytvořila svou scénu *Mladá krev*. Starosta ocenil i přístup farnosti, která poskytuje prostory chrámu ke konání koncertů vážné hudby a pěveckých vystoupení místního sboru učitelek a školní mládeže.

Město nezapomíná ani na vytváření podmínek pro sportovní aktivity všeho druhu, ať již na sportovištích, ve školní tělocvičně nebo sokolovně. Město dotuje cvičení maminek s malými dětmi v nové školní tělocvičně. Po roce 1990 si v obci vybudovali velkou prestiž cyklisti. Věnují se mládeži, kterou svým osobním příkladem vedou ke sportu a zdravému životnímu stylu. Vyzdvihl především činnost Pavla a Ivana Rybaříka spolu s Josefem Soukupem, kteří jsou velkými propagátory a podporovateli cyklistického sportu mezi mládeží. Cyklistika přitahuje nejen jistebnické občany, ale i návštěvníky ze širokého okolí.

V duchu dávných zkušeností občané pořádají besedy a diskuze na aktuální obecní nebo společenská témata. Velkou kulturní akcí byla slavnost u příležitosti 100. výročí úmrtí Alfonse Šťastného v Padařově, která byla doprovázena přednáškovým cyklem odborné veřejnosti s doprovodnou videoprojekcí.

„Vedle dětí, mládeže, mužských, seniorů, hasičů, ochotníků ap. jsou v Jistebnici nejdůležitější ženy, které umožňují, aby ‚jejich‘ chlapi dosahovali dobrých výsledků ve sportu a v hasičských soutěžích. Ženám patří poděkování, že se věnují skautům, malým

cyklistům, že konají charitativní akce, připravují pečivo na maškarní průvod a že se podílí na okrašlování města a okolí,“ řekl starosta. Ženy využívají zázemí knihovny pro setkávání při tzv. „večerech pro ženy“, kde si vytváří vlastní prostředí k řešení „ženských“ témat, obdobně se každou středu schází na tzv. „babinci“ v cukrárně.

Při bilancování svého působení starosta vyzdvihl uskutečnění rekonstrukce školní budovy, skautské klubovny, obnovy osadních domků, což považuje za zásluhu všech ochotných občanů. Má radost, že místní udržují zdejší kulturní tradice, které posilují místní patriotismus. Radost měl i z toho, že po dvaceti letech se podařilo prosadit v obci protipovodňová opatření. Závěrem starosta shrnul, že si váží všech společenských aktivit občanů, neboť je spojují při rozvoji Jistebnicka.

Další rozhovor byl uskutečněn s **Mgr. Dušanem Petrželem**, ředitelem školy. Po vysvětlení důvodu schůzky ředitel vyzdvihl spolupráci města se školou. V rámci školní výuky jsou žáci seznamováni s historií Jistebnicka, děti pravidelně navštěvují tábořské Husitské muzeum. Při oslavách 750. výročí města byla mládež seznámena s historií i bohatou spolkovou činností ve městě. Děti se připravují na vystoupení v kulturních programech pořádaných městem. Hudební kroužek spolu s pěveckým sborem učitelek vystupuje na koncertech v kostele a při kulturních vystoupeních pro seniory. Ředitel zdůraznil účast žáků 8. a 9. třídy na přípravě školního plesu, na kterém jsou žáci posledního ročníku slavnostně „vyřazeni“ ze školních „škamen“ a uvedeni do „světa dospělých“.

Využívání volného času dětí a školní mládeže je podpořeno velkou finanční dotací města, které hradí zájmovou činnost kroužků – sportovního, výtvarného, hudebního a paličkování. Na spolufinancování se podílela i místní firma GS Technic spol. s r. o., která vybavila školní dílnu novým náradím a stroji, dodala i mini kuchyňku, kde se rozvíjí dovednosti v rámci předmětu Rodinná výchova. Škola se zapojila do zkrášlení města zhotovením krmítek do městských sadů. Děti vystupují se svým hudebním příspěvkem i při slavnostním rozsvěcení vánočního stromu. Za sponzorského příspěvku byla nově upravena dětská hřiště. Ředitel školy připomněl, že děti, jejichž rodiče jsou hasiči, myslivci, rybáři nebo včelaři, jsou do zájmové činnosti zapojovány již od dětství. Např. při Dni země připravují každoročně včelaři propagaci své činnosti.

Ředitel zdůraznil, že si velice váží přístupu města k rozvoji školních potřeb a zájmů. Škola připravuje žáky na budoucí život, vzdělává je nejen v rámci školních osnov, ale především je vede ke zdravému životnímu stylu a rozvíjí jejich schopnosti. Při soutěžích ve florbalu a požárních soutěžích děti prezentují své město, které je od mateřské školy podporuje.

Závěrem ředitel školy sdělil, že jej nejvíce těší, když se k němu nebo jeho kolegům hlásí bývalí žáci, vzpomínají na svá školní léta a zajímají se o novinky, které se udály ve škole.

Rozhovor vedený s farní administrátorkou **Mgr. Janou Ryjáčkovou** uzavíral přímé dotazování. Rozhovor se soustředil na zjištění aktivit farnosti. Uvedla, že „*vše začíná narozením dítěte a jeho pokřtěním*“. Nejprve se tedy formují rodiče přípravou ke křtu. Časem rodiče přihlásí děti na hodiny náboženství, které jsou konány, od prvního ročníku školní docházky, ve zdejší škole. V současnosti je 25 dětí přihlášeno na náboženství a bylo připraveno 27 biřmovanců. Při bohoslužbě je samozřejmá účast ministrantů, kterých je rovný tucet. V Jistebnici se, v duchu tradice, která byla založena již v době budování republiky, obnovily letní farní tábory, kterých se zúčastňují i předškolní děti. Táborů se zúčastňuje od 15 do 20 dětí, nejvíce jich bylo 40. Pro děti je sloužena dětská mše. Na začátku a konci prázdnin se opékají na farní zahradě špekáčky. Farnost v minulosti zorganizovala misijní pouť a misijní jarmark, na kterém se prodávaly výrobky zhotovené dětmi v rámci zájmových kroužků. Jednou měsíčně se setkává farář s mládeží ke společným rozhovorům, které jsou vyhledávány i mládeží vysokoškolskou.

V rámci pořádání *Noci kostelů* vystupuje tradičně dětský pěvecký soubor. Skautský oddíl pravidelně přináší do kostela betlémské světlo. Na přípravě vánočního stromu farnost spolupracuje se Spolkem emancipovaných kluků sympatáků. Velkou společenskou událostí je pořádání farního plesu, kterého se v roce 2013 zúčastnilo 13 hudebních skupin a bylo prodáno 240 vstupenek. Bez sponzorství místních podnikatelů by některé aktivity nemohly být zrealizovány. Největším farním sponzorem je soukromá firma APEX-BIKE Tábor. Farnosti každoročně přispívá na činnost s mládeží i město, které hradí také náklady na provoz.

Telefonický rozhovor s velitelem Sboru dobrovolných hasičů v Jistebnici **Františkem Dědem**. Ve městě je uznávanou osobností, i ve svém vyšším věku dokáže být velice akčním a dobrým organizátorem.

V průběhu rozhovoru bylo upřesněno, že sbor je veden jako zásahová jednotka, současně je registrován jako spolek, který se zaměřuje na sportovní a společenské aktivity. Sbor eviduje 74 členů, v jeho čele stojí Blahoslav Němeček. Spolupráce s městem je na velmi dobré úrovni a vede k oboustranné spokojenosti. Na činnost spolku přispívá samozřejmě i město. Mezi vůdčími osobnostmi spolku uvedl své kolegy – Karla Dindu a Karla Jahodu. Na dotaz, zda se někteří členové angažují i v jiných spolcích, odpověděl: *„Je tradicí, že jsou ještě v nějakém dalším spolku, např. Karel Jahoda, strojník, je divadelník, a já jsem ještě rybář a Sokol,“* sdělil pan Děd s hrdostí v hlase. Spolek doslova žije ve vzájemné úzké symbióze s městem.

Rozhovor s **Pavlem Trpkou**, hospodářem Mysliveckého sdružení Vinice v Jistebnici, byl rovněž veden formou telefonického rozhovoru.

Spolek vede v evidenci 24 členů, kteří se starají o honitbu pronajatou od vlastníků pozemků. Mezi nejaktivnější členy a myslivecké osobnosti patří Radek Hronec, předseda sdružení, a Milan Burda, jednatel. Klubovnu mají v suterénu městské Galerie U kostela, kterou si zařídili svépomocí. Od roku 2012 se věnují dětem v přípravném kroužku myslivosti, který se koná ve škole. Je přihlášeno 10 dětí, které se připravují na soutěže *„O zlatou srnčí trofej“*. V loňském roce se umístily na 1. a 3. místě. Další vítanou soutěží pro mládež jsou závody ve střelbě ze vzduchovky, které se pořádají ve spolupráci se Sbohem dobrovolných hasičů Hůrka na tamní střelnici. Zkušení členové sdružení zasvěcují budoucí adepty myslivosti do tajů „řemesla“. Děti se učí o přírodě, zvěři, kynologii, myslivosti a ochraně přírody. V loňském roce pro děti připravili dvoudenní výlet do bažantnice Černiš u Českých Budějovic.

Spolupráce s městem je na dobré úrovni. Provoz klubovny včetně jejího nájmu od města je financován z členských příspěvků. V loňském roce uspořádali v Galerii U kostela výstavu fotografií s mysliveckou tematikou, kterou navštívilo na 1 200 návštěvníků. Jsou pyšní na to, že si pravidelně zapisují záznamy o činnosti do kroniky, *„aby navázali na starou tradici“*. Hospodář Trpka si posteskl, když řekl: *„Mládež*

se zajímá o získání zbrojního pasu, ale povinnosti vyplývající z pronájmu honitby je mnoho nelákají. Zvěře je málo, proto jezdí lovit jinam,“ uzavřel skoro smutně rozhovor.

Předposlední telefonický rozhovor byl veden s bývalou vedoucí skautského oddílu **Ing. arch. Bohumilou Mrzenovou**, která krátce a výstižně představila skautský vodní oddíl, jehož členkou byla v mládí. Po roce 1990 pomohla obnovit společensky uznávané mezinárodní výchovné hnutí mládeže a dětí od 6 let, které nese název Junák – svaz skautů a skautek ČR, přístav TRINÁCKA Opařany – klubovna Jistebnice. Společně s vedoucí Martou Diartovou vychovává mládež ve skautských tradicích. Současnou členskou základnu tvoří 35 členů. Do společenského života v Jistebnici se každoročně zapojují do příprav Dne dětí a v době Adventu přinášejí Betlémského světlo do zdejšího kostela. Při přípravách oslav výročí města připravili technický nosič dat s vybranými dokumenty. Každoročně podporují Domáci hospic v Táboře výtěžkem z prodaných vlastnoručně vyrobených předmětů. Letos bylo předáno ředitelce hospicu 4 450 Kč. Klubovnu měli nějaký čas v domě pečovatelské služby, odkud se postupně stěhují do nově opravovaného objektu Starého zámku. Všechn volný čas byl spolu s dalšími příznivci a podporovateli věnován na úpravu klubovny. Sponzorství jim umožňuje pořádat výlety, tábory a jinak rozvíjet skautské aktivity. Město Jistebnice přispívá finančně na činnost, ale především hradí náklady spojené s provozem. Vyzdvihla finanční, ale i materiální pomoc bývalých členů, zvláště pak Martina Soukupa.

Poslední telefonický rozhovor byl veden s **Milanem Bastlem**, předsedou spolku emancipovaných kluků sympatáků, který vypověděl: *„Členská základna čítá na 21 členů s věkovým zastoupením od dvaceti do sedmdesátipěti let a průměrem padesátipěti let.“* Členové se scházejí jednou měsíčně v neděli v klubovně kulturního domu v Jistebnici. Příspěvky od města na provoz nebo případné sponzorské dary jsou vloženy do činnosti. K propagaci využívají služeb internetu, přispívají zprávami o činnosti nebo informacemi o plánovaných akcích do *Jistebnického zpravodaje* nebo na informační tabule u obchodu. Další zaručenou sdělovací službou je místní ústní podání v rámci sousedských vztahů. Jak bylo zjištěno, mezi nejaktivnější členy spolku lze řadit Milana Bastla, Františka Laurina, Jiřího Boháčka ml. a Petra Bojka. Respondent potvrdil ověřené zdejší pravidlo, že *„...každý správný ‚Jistebničák‘ musí být v několika spolcích najednou, protože co si neudělají, to nemají“*. Sám je ještě aktivním členem spolku myslivců. Mezi sponzory, kteří podporují

činnost svými finančními prostředky, je Město Jistebnice, podnikatelské subjekty GS Technic Orlov, spol. s r. o., FARMTEC Tisová, a.s., MANE BETON, a.s., České Budějovice, ale i drobní podnikatelé spolu se soukromými osobami.

Vedle rozhovorů s místními aktéry společenského života autorka práce při místním šetření mezi žáky školy a občany zjišťovala i některé další relevantní informace. Mezi nejoblíbenější akce, kterých se rádi účastní, se řadil pochod Tří veteránů, Silvestrovský běh, stavění máje, první a poslední huštění, novoroční namáčení, lampionový průvod a divadelní představení. V obci postrádají kino, hudební festivaly, koupaliště. Šetření přineslo i zjištění, že jistebnická společnost si je vědoma historie města a zná významné osobnosti, které proslavily město a okolí. Byly vzpomenuty i současné osobnosti, mezi které byli přiřazeni cyklisté Pavel a Ivan Rybařík, malíř Jan Kunovský, zpěvák a hudebník Jan Toužimský, opomenut nezůstal ani starosta obce Vladimír Mašek.

5.2 Vyhodnocení

Ke zjištění stavu společenského života v Jistebnici bylo využito sekundárních dat a dat získaných z polostandardizovaných rozhovorů s místními aktéry veřejného a společenského života. Otázky k vedení rozhovoru byly sestaveny na základě studia odborné literatury. (Disman, 2010) Se souhlasem všech zúčastněných stran byl z rozhovorů pořízen zvukový záznam a doplňující písemné poznámky, které byly využity ke zpracování empirické části diplomové práce. K sestavení práce bylo užito i dat a informací získaných v rámci vlastního šetření od zástupců podnikatelských subjektů. Vedle tohoto postupu bylo provedeno šetření mezi žáky posledního ročníku zdejší školy a některými činovníky spolků, které sice nevýrazným způsobem, leč zajímavě doplnilo získaná data.

5.2.1 Co bylo výzkumem sledováno?

Výzkumem bylo sledováno zjištění, analýza a vyhodnocení dat relevantních pro naplnění cíle diplomové práce, který lze shrnout do následujících bodů:

- zkoumání aktivit spolků, jak historických, tak i současných, a jejich význam, včetně významu místních osobností, pro rozvoj společenského života na venkově;

- zkoumání participace občanů na veřejném a spolkovém životě a zapojení dětí a mládeže do spolkových aktivit;
- zkoumání podílu obce a ostatních subjektů na finančním zabezpečení činnosti jednotlivých spolků.

5.2.2 Jaká data (informace) byla pro výzkum relevantní?

K sestavení práce poskytly data archivní fondy, kde jsou soustředěny informace o správě města a spolkové činnosti. Zvláštní přínos mají pamětní knihy a tiskoviny. Zejména bylo využito archivních souborů Archiv města Jistebnice, 1388–1945 (1958), Místní národní výbor Jistebnice (1939) 1945–1990, Včelařský spolek Jistebnice 1896–1942, Klub rodáků města Jistebnice v Praze 1925–1953, Čtenářsko-ochotnický spolek Jistebnice 1886–1935, Okrašlovací spolek Jistebnice 1887–1952, Sbor dobrovolných hasičů Jistebnice (1878) 1880–1948, Muzejní spolek a Městské muzeum Jistebnice 1938–1967(1973).

Dále byly využity zdroje vzniklé z publikační činnosti města a spolků. Neméně důležitým pramenem pro šetření současných dat byl čtvrtletník Městského úřadu Jistebnice *Jistebnický zpravodaj*. Data získaná prostřednictvím internetu doplnila zkoumané téma. Město Jistebnice poskytlo především data ze závěrečných účtů. Podnikatelské subjekty přispěly daty o finančních dotacích spolkových aktivit.

Mezi neméně důležité zdroje patří odborná literatura. K seznámení se s tématem bylo využito informací z odborné literatury vztahující se k tématu. Jedním ze zdrojů, který byl rovněž studován, ale není v práci uváděn, je práce Ivany Faltové Leitmanové (2012), která je spíše zaměřena na regionální rozvoj⁵⁰.

Dalším zdrojem informací byly rozhovory s místními aktéry veřejného života a zástupci spolků, ale i občanů a školní mládeže.

⁵⁰ Faltová Leitmanová, Ivana et al. *Regionální rozvoj – přístupy a nástroje*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. 198 s. Ekonomie studium. ISBN 978-80-87197-58-5.

5.2.3 Jakým způsobem byla data (informace) získávána?

K získání dat bylo použito metody historické podpořené metodou získávání dat verbální komunikací formou rozhovorů s místními aktéry. Průzkum paměťových dokumentů a odborných publikací byl doplněn rozhovory se starostou, ředitelem školy a administrátorskou fary vedenými tváří v tvář. Během těchto rozhovorů byly pořízeny poznámky, které byly zpracovány do textu s využitím dat zveřejněných v místním periodiku a internetových zdrojích. Dílčí rozhovory s obyvateli města a žáky posledního ročníku zdejší školy drobně, ale zajímavě doplnily stávající data.

5.2.4 Jak byla data (informace) vyhodnocena?

Relevantní data, jejich analýza a vyhodnocení bylo zpracováno především do čtvrté a páté kapitoly diplomové práce. Ze sebraných dat spolků bylo provedeno vyhodnocení a byl sestaven přehled o činnosti spolků a jejich zapojení do společenského života na venkově ve sledované lokalitě.

K intenzivnímu rozvoji spolkové činnosti v Jistebnici dochází od poloviny 19. století, kdy byly přijaty stěžejní normy, na jejichž základě byly vytvořeny obce a bylo umožněno rozvíjet spolkovou činnost. Jedním z prvních spolků, který v Jistebnici začal vyvíjet činnost již roku 1857 (oficiálně ustanoven roku 1860) byl čtenářsko-pěvecko-hudební spolek divadelní, který se později přejmenoval na spolek ochotnický. Další významný spolek založený s odstupem 19 let byl spolek hasičský, následován spolkem pro okrašlování města Jistebnice a okolí (1887) a spolkem včelařsko-ovocnickým (1896). V minulosti byla jejich činnost zaměřena nejen na rozvoj základních aktivit, ale i na pěstování vlastenectví a později budování republiky. Nejaktivnější spolky se zaměřily vedle hlavní spolkové činnosti i na vzdělávání členské základny zřízením spolkových knihoven, pořádáním odborných přednášek a v pozdějších letech byly tradiční aktivity rozšířeny i o tematické výlety a zájezdy. Zkoumané spolky podporovaly a ovlivňovaly rozvoj zdejší komunity v kontinuálním časovém sledu.

Na rozvoji prvních spolků je zřetele hodná účast významných osobností působících v komunální politice, ale i ve společenském životě Jistebnice. Svým osobním vkladem ovlivňovaly a podporovaly rozvoj zdejšího spolkového života. U zrodu významných

spolků stáli z místních osobností spisovatel a politik Prokop Chocholoušek, myslitel a politik Alfons Šťastný, malíř a grafik Richard Lauda, majitel panství JUDr. Otmar Nádherný z Borutína, starosta Augustin Marek, rodina Katzova – radní Adolf Katz, JUDr. Viktor Katz, JUDr. Leopold Katz, nálezce tzv. Jistebnického kancionálu, a učitelé Leopold Kamberský a Karel Vacek. Spolu s dalšími představiteli místní inteligence přenášeli do spolkových činností své znalosti a schopnosti, ale i vztah ke svému rodnému městu.

K částečnému omezení činnosti spolků došlo v průběhu první světové války, kdy část členů byla odvedena na frontu, k oživení aktivit spolků dochází po ukončení války. Tmelícím prvkem společenského života v Jistebnici ve dvacátých letech minulého století se stal Klub rodáků města Jistebnice a okolí v Praze, jehož členové pocítovali sounáležitost se svým rodištěm, kterému přinášeli nové návrhy a podněty k rozvoji spolkové činnosti. Výrazně finančně a metodicky podporovali zdejší společenský život až do roku 1953, kdy ze svého rozhodnutí ukončili činnost. Rozvoj spolkové činnosti pokračuje v první polovině 20. století. Vyjma činnosti ochotnického a hasičského spolku spolkové aktivity ustaly v průběhu okupace Československa. Po druhé světové válce byla spolková činnost postupně obnovována. Po roce 1952 dochází k transformování spolků, které byly začleněny do organizací Národní fronty. Spolky ochotníků, hasičů, včelařů a TJ Sokol navázaly na své předchůdce a dále své aktivity rozvíjely, se zachováním jejich původního cíle, v duchu soudobého společenského klimatu. Vznikaly nové společenské organizace, např. místní myslivecká sdružení, místní organizace rybářského svazu, myslivecké a rybářské kroužky. S příchodem armády do Jistebnice dochází k rozvoji především sportovních oddílů, ať již začleněných do Svazarmu či tělovýchovných jednot.

V současnosti se spolky zaměřují na rozvoj volnočasových aktivit v oblastech požární ochrany a požárních sportů, tělovýchovy a ochrany přírody. Divadelní spolek FORBÍNA, spolek hasičů, včelařů, Českého červeného kříže, tělesně postižených a též nově etablovaný okrašlovací spolek, navázaly na tradiční hodnoty dřívějších spolků. Po roce 1990 dochází k rozšíření spolků se sportovní náplní činnosti, mezi které tradičně patří fotbalové kluby, hokejový klub, volejbalový oddíl, oddíl karate a lyžování. Na jistebnické scéně se objevuje nový spolek s názvem Spolek pro sporty všeho druhu, který na sebe strhl iniciativu v mnoha sportovních disciplínách, zejména zaměřených na cyklistiku. Spolek pořádá v obvodu obce Jistebnice i několik mistrovských závodů.

Široká škála cyklistických aktivit je věnována i dětem a mládeži. Spolku není cizí ani recese a pravidelně pořádá výjezdy cyklistů *Klubu velocipedistů královského města Jistebnice* na historických kolech v dobovém odění. Akce spolku požívají široké obliby u veřejnosti.

Dalším spolkem, který si postupně vydobyl svoje postavení, je Spolek emancipovaných kluků sympaťáků, jehož činnost se zaměřuje na udržování některých tradic, jako jsou např. masopustní maškarní průvody, pálení čarodějnic, stavění máje, pro děti vymýšlí různé hry a soutěže v rámci oslav dětského dne, pořádá lampionový průvod a připravuje rozsvěcení vánočního stromu, ale udržuje i novodobé tradice, jako např. pochod *Tří veteránů*. Spolek je nositelem a propagátorem historických tradic na území města, kterými podporuje vztah k území.

Jako v 19. století, tak i v současnosti se na formování spolků a jejich aktivit podílí společensky významné osobnosti. Nejmarkantněji se to projevuje u SPSVD, jehož „tahouny“ jsou Pavel Rybařík a Ivan Rybařík (otec se synem) a Josef Soukup, bývalí reprezentanti v cyklistice.

Participace občanů se neprojevuje pouze ve spolkových činnostech, ale především v jejich účasti na veřejném životě. Projevem participace byla účast občanů na místním referendu, při kterém se občané rozhodli nepodpořit myšlenku zřízení úložiště jaderného odpadu na Jistebnicku. Pravidelností je i vysoká účast na jednotlivých volebních aktech. Iniciativní přístup k rozhodování o správě věcí veřejných se promítá ve společenském životě i ve spolkové činnosti jak tradičních spolků, tak nově založených. Aktivity vyvíjené jednotlivými členy spolků vycházejí z jejich niterného přesvědčení o správnosti cesty, na kterou se vydali již jejich předkové. Nově však občané Jistebnice čelí civilizačním projevům doby. Snahy o budování zázemí pro cestovní ruch, udržení stávajícího krajinného rázu, o zachování zdravého životního prostředí by mohly být narušeny záměrem o umístění hlubinného úložiště jaderného odpadu.

Sbory hasičů, ochotníci, včelaři, myslivci a rybáři, všechny sportovní oddíly včetně cyklistů a oddílu skautů zahrnuly do spolkových činností i práci s dětmi a mládeží. Sbory dobrovolných hasičů se věnují dětem již od předškolního věku, mladí požárníci se připravují na okresní, krajské i celostátní soutěže požárního sportu. Po mnoho let

organizují pro děti letní požární tábory. Dětem a mládeži je věnovaná pozornost i v dalších spolcích. V oblibě jsou spolky se sportovním zaměřením, např. TJ Sokol, fotbalové kluby a klub hokejový, cyklisté, florbalisté a stolní tenisté, a jak bylo výše uvedeno, především cyklistický spolek. Na společenských aktivitách se podílí i zdejší základní škola, kde jsou vytvořeny podmínky pro činnost kroužků, jako např. dětského hudebního souboru, který pravidelně svým veřejným vystoupením doplňuje kulturně-společenské programy obce, kroužků ručních prací – paličkování, keramické dílny, mladých ochránců přírody. Již tradičně se dětem věnuje oddíl skautů a skautek. Farnost výchovně působí na děti od školního věku. Vede hodiny náboženství, vychovává novou varhanici a pořádá každoročně pravidelné farní tábory. Lze konstatovat, že každý spolek v Jistebnici pracuje s mládeží, a tím si vychovává své nástupce.

Činnost spolků je v první řadě postavena na dobrovolnictví, členských příspěvcích a prostředcích získaných z vlastní činnosti. Město Jistebnice přispívá na rozvoj spolkové činnosti a společenských aktivit všech spolků dotacemi ze svého rozpočtu. Pro některé spolky jsou významnou podporou pro jejich činnost sponzorské dary. Nejvyšší dotace a sponzorské dary získávají fotbalové a sportovní kluby, které jimi hradí náklady spojené s údržbou fotbalových hřišť a dotují dopravu mladých účastníků na sportovní utkání. Stejný přístup zastává město, když hradí mimoškolní účast dětí na zájmových kroužcích. Město hradí provoz kluboven, školní tělocvičny, sokolovny, obecních domků a kulturních domů, které jsou využívány k aktivitám spolků. Přehled o podílu města a dotacích poskytují tabulky v příslušné kapitole.

V minulosti významným přispěvatelem na rozvoj spolkové činnosti, jak bylo výše uvedeno, byl „Klub rodáků“. V současné době se na financování některých vybraných spolkových aktivit podílí významným způsobem i sponzoři z řad podnikatelských subjektů, vedle osobních darů členů spolků a jejich přátel.

I když se v předchozí části hovoří většinou o pozitivních dopadech spolkové činnosti na společenský život v obci, objevují se i některá negativa. Výzkumem společenských vztahů sledované komunity byly zjištěny i negativní připomínky k jejich rozvoji. Jednou z prvních připomínek byl postesek nad ustrnutím přátelských vztahů Jistebnice s partnerským švýcarským městem Erlach, které by vedly k rozvoji osobních kontaktů a výměně zkušeností mezi obyvateli obou měst. Příčinou je otázka

nedostatečných jazykových schopností z české strany, ale i nedostatek propagačních materiálů o městě Jistebnici v cizojazyčné mutaci.

Starosta se při vedení rozhovoru zmínil o tom, že ne všechny společenské vztahy jsou ideální. V některých místních částech dochází k sousedským sporům mezi starousedlíky a majiteli rekreačních objektů, jejichž počet v konkrétním místě převažuje. Předmětem sporu se stala otázka provádění údržby veřejného prostranství místní části obce. Sousedské spory mezi víkendovými obyvateli a starousedlíky jsou časté tam, kde majitelé objektů přicházejí do nového, pro ně neznámého prostředí, se kterým nejsou náležitě srostlí a nejsou dostatečně ohleduplní k místní, většinou staré generaci občanů.

Zástupce mysliveckého sdružení se na příkladu zkušeností z činnosti spolku dotkl poměrně závažné okolnosti, tj. přístupu části mládeže ke spolkovým povinnostem vyplývajícím z péče o honitbu. Mladí myslivci se po obdržení zbrojního pasu přestávají podílet na spolkové činnosti, zejména na povinnostech spolku a vzhledem k tomu, že jsou poměrně nízké stavy zvěře, jezdí lovit do jiných lokalit, a tak ztrácejí vztah k pronajaté honitbě. Je to jistá forma projevu konzumní společnosti.

Z rozhovorů, především se školní mládeží, vyplynul jeden z mála podnětů ke zlepšení a rozšíření sportovních aktivit. Město Jistebnice má ve svém okolí několik rybníků, určených k hospodářské činnosti, využívaných místní organizací rybářů. Žádný z nich však není uzpůsoben jako koupaliště pro veřejné koupání. Mládež současně postrádá ve městě kino. To bylo dříve provozováno v sokolovně, která v současné době pro tyto účely nevyhovuje. Lze jen doufat, že v připravované rekonstrukci bude na toto pamatováno.

Společenský život ve městě Jistebnice probíhá ve vzájemné součinnosti mnoha aktérů, městem počínaje a soukromými subjekty konče. Vztahy a vazby mezi nimi přibližuje tabulka č. 30.

Tabulka č. 30 – Matice vztahů a vazeb mezi aktéry a zájmovými skupinami

Aktéři a zájmové skupiny	Město	Škola	Farnost	Spolky	Podnikatelé
Město – občané	reprezentace krizový štáb správa města plánování financování kontrola informace, matrika stavební úřad spolupráce, služby, kultura, zpravodaj knihovny kulturní domy, osadní domky, klubovny, vernisáže výstavy, zábavy slavnosti, poutě vítání dětí, jubilea seniorů pořadatelská služba poradenství sponzorství	reprezentace spolupráce rozlučení se školou školní ples nouzové ubytování vedení kroužků	spolupráce sociální funkce koncerty Noc kostelů duchovní služby pohřby péče o sakrální objekty	reprezentace kulturní programy, sociální funkce sportovní akce, pochod veteránů, huštění, závody čarodějnice, stavění máje, lampionový průvod, pálení vatry, vánoční strom, fotbal, fittnes, požární sporty, volejbal, florbal, okrašlování, údržba hřiště, brigády pořadatelská služba, krizová pohotovost	reprezentace služby poradenství spolupráce sponzorství partnerství
Škola - žáci	zřizovatel příspěvky kroužky sportovní soutěže řemesla školní ples	vzdělávání sociální funkce mimoškolní činnosti, den dětí pěvecký a hudební soubor, olympiády	sociální funkce, výuka náboženství ministrování výuka hry na varhany	sociální funkce, zájmová činnost- kroužky, požární sport, Mikuláš s čerty den dětí, letní tábor	sponzorství exkurze den dětí – jízda na koních cyklistika pro děti
Farnost	sponzorství fární ples	spolupráce, koncerty	duchovní a služby, pieta, ubytovací služby	rozsvěcení vánočního stromu	sponzorství
Spolky	příspěvky kulturní programy soutěže společenské akce	vedení kroužků – myslivci, hasiči, včelaři	vánoční strom	zájmová čin. hospodářská sportovní kulturní sociální funkce ochrana přírody	sponzorství spolupráce služby
Podnikatelé	spolupráce zakázky	služby	služby, zakázky	spolupráce, služby	podnikání ubytovací služby, poradenství
Děti- skauti	adaptace klubovny	spolupráce	fární tábory, misijní poutě	den dětí, práce s dětmi, letní požární tábory	sponzorství
Mládež	KD zábavy, plesy	tělocvična	setkání s duchovním	sportovní soutěže, brigády	brigády
Senioři	zkušenosti, oslavy jubileí	hudební a pěvecké vystoupení	duchovní služby koncerty	brigády, zkušenosti	sponzorství zkušenosti
Matky s dětmi	místa v MŠ, cvičení, hřiště	tělocvična	duchovní hodiny	spolupráce brigády	sponzorství brigády

Zdroj: vlastní zpracování

Současné spolkové aktivity v městě Jistebnici navázaly na dlouholetou tradici spolkové činnosti, která byla započata v druhé polovině 19. století významnými místními osobnostmi v duchu vlastenectví a směřovala k ochraně majetku, rozvoji kultury, rozvoji životního prostředí a tradičních sportovních aktivit. Nové spolky ve své činnosti využívají přírodních podmínek území Jistebnické pahorkatiny, která vytváří předpoklady k rozvoji cestovního ruchu a některých druhů sportovních aktivit, zejména cyklistiky a lyžování. Aktivita spolků se i v této době odvíjí od kvalifikačního kapitálu spolkových činovníků. Na rozvoj spolkových aktivit má přímý vliv finanční zajištění jejich činnosti. Vedle vlastních zdrojů jsou všechny spolky pravidelně podporovány obecními dotacemi a sponzorskými příspěvky. Spolkový život bez dotací, podpory mecenášů a osobního přínosu všech zúčastněných aktérů, by nebyl pěstován v tak širokém spektru činností.

V současné době se význam spolků prolíná všemi oblastmi života města Jistebnice. Jak bylo v této diplomové práci dokumentováno, jejich aktivity ovlivňují politický život včetně místního veřejného života, ekonomickou sféru, kulturní život a sportovní život v obci, ovlivňují místní společenské vztahy. Jsou nositeli a tvůrci tradic a dbají na jejich uchování, ochraňují kulturní dědictví, podílí se na ochraně přírodního bohatství zdejšího kraje. Plní sociální funkci v upevňování vztahů a etických principů. Spolupodílí se na výchově a vzdělávání dětí a mládeže, rozvíjejí v nich smysl pro práci v kolektivu, soutěživost, ale i úctu k přírodě a k životu. Spolky svým dílem přispívají ke kvalitě života obce.

6 Závěr

Práce předkládá výsledky výzkumu společenského života na venkově v jihočeském městě Jistebnice, na příkladu spolkové činnosti. K uvedení do problematiky byly ve třetí kapitole stručně charakterizovány základní pojmy související s tématem diplomové práce a obecné historické mezníky rozvoje venkova, které byly předpokladem pro rozvoj spolků, spolkové činnosti a společenského života na venkově. Stěžejní částí práce jsou čtvrtá a pátá kapitola obsahující případovou studii a empirické šetření. První část čtvrté kapitoly je věnována charakteristice obce a některých podmínek ovlivňujících zdejší společenský život, v následující části je prezentován výzkum a analýza činnosti jednotlivých spolků a jejich podíl na společenském životě obce Jistebnice. Pátá kapitola zahrnuje výsledky empirického šetření mezi některými aktéry společenského života Jistebnice a podává vyhodnocení dat získaných výzkumem.

Obec Jistebnice je poměrně malou obcí (kolem 2 000 obyvatel) roztržštěnou do 27 místních částí. O to více překvapuje bohatost a různorodost spolkové činnosti, která může být bez jakýchkoliv pochyb považována za pilíř veřejného života této lokality. Nezastupitelnou úlohu mají spolky v rozvoji kulturního života obce včetně znovuoživení zvyků a tradic, někdy i za využití recese. Doslova dominují ve sportovním životě obce, kdy zejména cyklistické spolky využívají přírodního potenciálu Jistebnicka. Stranou veřejného života nezůstávají ani navenek malé spolky, jejichž činnost je zaměřena na „zkrášlování“ obce a ochranu životního prostředí. Velkým potenciálem, vedle školy, disponují všechny spolky při naplňování volného času dětí a mládeže.

Pro všechny spolky je bezesporu významné množství finančních prostředků, které mají k dispozici na rozvoj svých aktivit, ať již z vlastních zdrojů či dotací. Obec Jistebnice si váží podílu spolků na veřejném životě a pravidelně každoročně všechny spolky na svém teritoriu dotuje různou výší finančních prostředků. Velkým přínosem, zejména pro fotbalové kluby a cyklistické spolky, v menší míře pak pro ostatní spolky, jsou dotace podnikatelských i soukromých subjektů. Nejsou to jen tradice ve spolkové činnosti, přírodní a další podmínky či finanční prostředky, které mají spolky k dispozici,

ale jak prokázal výzkum, nezastupitelný je i význam osobního potenciálu „tahounů“, kteří v minulosti i v současnosti ovlivňují spolkovou činnost a veřejný život v Jistebnici. Avšak nejdůležitějším potencionálem spolků jsou jejich členové.

O vysoké úrovni participace místních občanů na veřejném životě svědčí nejen jejich spolková činnost, ale i jejich zapojení do politického života obce. Občané aktivně projevují zájem o komunální politiku, což se odráží ve vysoké volební účasti, ale i v jejich vystupování k různým otázkám na veřejných schůzích obecního zastupitelstva. Jejich přímou účast na veřejném životě lze dokumentovat i vysokou účastí při konání místního referenda, ve kterém vyjádřili své stanovisko ke zřízení hlubinného úložiště jaderného odpadu v obvodu obce. Participace občanů se projevuje i přímo ve spolkovém sportovním životě, kdy při konání významných, pořadatelsky náročných, cyklistických soutěží se podílí na zajišťování pořadatelské služby.

V hospodářské rovině společenského života byla zvláště zřetelná účast občanů (i členů spolků) při společném odstraňování škod způsobených přívalovými dešti, které obec Jistebnici v posledních letech opakovaně postihují. Dobrovolné a rychlé zapojení obětavých občanů se projevilo při zprůjezdňování komunikací a vzájemné výpomoci.

Závěrem lze konstatovat, že cíl zadaný na počátku diplomové práce byl naplněn ve všech vytčených oblastech zkoumání. Výzkumem a jeho zhodnocením byla potvrzena bohatost a pestrost spolkové činnosti včetně činnosti zaměřené na děti a mládež a její význam pro rozvoj veřejného života obce; role a význam místních osobností jako aktérů spolkového života a podíl obce Jistebnice, podnikatelských i soukromých subjektů na finančním zabezpečení spolkových aktivit. Práce se vedle participace občanů na spolkovém životě zaměřila i na zhodnocení participace občanů na veřejném životě.

7 Seznam použitých zdrojů

PRAMENY – archivní fondy

ČR–Státní oblastní archiv Třeboni, Státní okresní archiv Tábor. Archiv města Jistebnice.

ČR–Státní oblastní archiv Třeboni, Státní okresní archiv Tábor. Místní národní výbor Jistebnice (1939) 1945–1990.

ČR–Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Tábor. Včelařský spolek Jistebnice 1896–1942.

ČR–Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Tábor. Klub rodáků města Jistebnice v Praze 1925–1953.

ČR–Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Tábor. Čtenářsko-ochotnický spolek Jistebnice 1886–1935.

ČR–Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Tábor. Okrašlovací spolek Jistebnice 1887–1952, i.č.1.

ČR–Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Tábor. Sbor dobrovolných hasičů Jistebnice (1878) 1880–1948.

ČR–Státní oblastní archiv v Třeboni, Státní okresní archiv Tábor. Muzejní spolek a Městské muzeum Jistebnice 1938–1967(1973).

PRAMENY – legislativa

Česko. Zákon č. 69 z 23. února 1949 o jednotných zemědělských družstvech. In *Sbírka zákonů Československé republiky*. 1949, částka 22, s. 207–109. Dostupný z:

http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=69/1949&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
[cit. 2014-11-01]

Česko. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 38, s. 1737–1764. Dostupný také z:

http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=128/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
[cit. 2014-11-01]

Česko. Zákon č. 248 ze dne 29. června o podpoře regionálního rozvoje. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3549–3554. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=248/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy [cit. 2014-11-01]

Slovensko. Predpis č. 282 z 2. júla 2008 Zákon o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. In *Zbierka zákonov Slovenskej republiky*. 2008, čiastka 110, s. 2258–2264. Dostupné také z: http://www.zbierka.sk/sk/predpisy/zakon-282-2008-z-z.p-32399.html?aspi_hash=MjgyLzIwMDggWi56Lg [cit. 2014-11-01]

MONOGRAFIE

BLÁHOVÁ, Václava et al. *Historie ochotnického divadla v Jistebnici*. (Sepsáno u příležitosti oslav 150 let od jeho vzniku). Jistebnice: Divadelní spolek FORBÍNA, 2010. 17 s.

CIKHART, Roman. Jan V. Dušek. In *Kraj kalicha: sborník okresu tábořského, milevského a sedlčanského*, roč. 2. Tábor: 1925, s. 33-36.

CIKHART, Roman. *Minulost města Jistebnice*. Tábor: nákl. vl., 1925. 64 s.

DISMAN, Miloslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

ČADILOVÁ, Olga a TESAŘÍKOVÁ, Alexandra. *Jistebnice: město husitského kancionálu*. Praha: Maroli, 2012. 162 s. ISBN 978-80-86453-34-7.

FALTOVÁ LEITMANOVÁ, Ivana et al. *Regionální rozvoj – přístupy a nástroje*. 1. vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. 198 s. *Ekonomie studium*. ISBN 978-80-87197-58-5.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vydání první – dotisk. Praha: Nakladatelství Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.

GREGORINIOVÁ, Jindřiška; SCHOLLAROVÁ, Věra. *Místní kultura – stabilizační a stimulační faktor rozvoje českého venkova*. In *Venkov je náš svět: sborník příspěvků z mezinárodní konference = Countryside – our world: collection of papers of international conference: Český Krumlov 1.-3.3.2006*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2006, s. 342–351.

HEŘMANOVÁ, Eva, CHROMÝ, Pavel et al. *Kulturní regiony a geografie kultury*. Praha: ASPI, a.s., 2009. 348 s. ISBN 978-80-7357-339-3.

- HLAVAČKA, Milan. Zlatý věk české samosprávy. Samospráva a její vliv na hospodářský, sociální a intelektuální rozvoj Čech 1862–1913. Praha: Libri, 2006. 207 s. ISBN 80-7277-297-X.
- HOLÁTOVÁ, Darja a KRNINSKÁ, Růžena a kol. Lidské zdroje v rozvoji venkova. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. 271 s. 1. vydání. ISBN 978-80-87197-57-8.
- HOROVÁ, Anděla. Nová encyklopedie českého výtvarného umění. Praha: Academia, 1995–. Sv. 1. A–M. 1995. 546 s. ISBN 80-200-0536-6.
- HUBÁČKOVÁ, Hana. Čtenářsko-ochotnický spolek v Jistebnici 1886–1935. Inventář. Tábor: Státní okresní archiv Tábor, 1997. 10 s.
- JANÁK, Jan. Spolky v českých zemích do roku 1951. In Politické strany a spolky na jižní Moravě: XXII. Mikulovské sympozium 7. – 8. října 1992. Mikulov: Okresní archiv Břeclav, [1993], s. 59–93.
- JANKA, Otto. Příběh Prokopa Chocholouška. In Český Merán: sborník. Sedlec–Prčice: Městský úřad, 2002, s. 33–47.
- JISTEBNICKÝ ZPRAVODAJ. Jistebnický zpravodaj: čtvrtletník obecního úřadu. Jistebnice: Obecní úřad, 1993–.
- KLADIWA, Pavel. Komunální elity druhé poloviny 19. století a počátku 20. století v českých zemích – stav bádání a možnosti využití metodologických podnětů z německé a rakouské literatury. In K novějším sociálním dějinám českých zemí. VI. Sociální dějiny dnes. Praha: Karolinum, 2004, s. 13–33.
- LINHART, Jiří., ed., VODÁKOVÁ, Alena., ed., KLENER Pavel, ed. Velký sociologický slovník. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3.
- MAJEROVÁ, Věra, Herová, Irena. Český venkov 2008. Proměny venkova. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187 s. ISBN 978-80-213-1911-0.
- MANSFELDOVÁ, Zdenka, KROUPA, Aleš, (eds.). Participace a zájmové orgnizace v České republice. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. 244 s. Sv. 41. Studie. ISBN 80-86429-53-9.
- PEKAŘ, Josef. České katastry 1654–1789: se zvláštním zřetelem k dějinám hospodářským a ústavním. Praha: Historický klub, 1932. 363 s.
- PERNES, Jiří. Politické a sociální předpoklady kolektivizace zemědělství v Československu. In Kolektivizace venkova v Československu 1948–1960 a středoevropské souvislosti. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze; Dokořán, 2008, s. 77–90.

- PETRUSEK, Miloslav. Společnosti pozdní doby. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) Praha, 2007. 459 s. ISBN 978-80-86429-63-2.
- PRAVDA, Emanuel. Jistebnice: Paměti starobylého města Jistebnice. Vydané na oslavu 30letého trvání a činnosti dobrovolného sboru hasičského v Jistebnici. Tábor: Sbor dobrovolných hasičů v Jistebnici, 1908. 68 s.
- PRAVDA, Emanuel. Památník Čtenářsko-ochotnického spolku v Jistebnici na paměť padesátého jubilea v roce 1910. Tábor: Čtenářsko-ochotnický spolek v Jistebnici, 1910, 67 s.
- SÍBRT, František. Památník Spolku divadelních ochotníků v Jistebnici. Na paměť sedmdesátipětiletého jubilea 1860–1935. Tábor: Spolek divadelních ochotníků v Jistebnici, 1935, 35 s.
- SMRČINOVÁ, Dagmar. Zapojování veřejnosti v obcích do 2000 obyvatel. In Venkov je náš svět: sborník příspěvků z mezinárodní konference = Countryside – our world: collection of papers of international conference: Český Krumlov 1. – 3.3.2006. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2006. s. 537–542.
- Ve službách Thalie: České divadlo ochotnické: Soubor dokladovaných statí. Liberec: 1946, Díl II., s. 367.
- VOMELA, Martin. Kolektivizace v Československu a její politické motivy. In Kolektivizace venkova v Československu 1948–1960 a středoevropské souvislosti. Česká zemědělská univerzita v Praze; Praha: Dokořán, 2008. s. 119-127.
- WOKOUN, René, MATES, Pavel a KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava et al. Základy regionálních věd a veřejné správy. Monografie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2011. 474 s. ISBN 978-80-7380-304-9.
- ZITA, Stanislav. Alfons Šťastný: sedlák a filozof: věnováno 90. výročí úmrtí padařovského starosty Alfonse Šťastného. Jistebnice: Obec Jistebnice, 2003. s. 32. ISBN 80-239-4415-0.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Český statistický úřad. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>. [cit. 2014-11-02].

Divadelní soubor FORBÍNA Jistebnice. Dostupné z: <http://www.forbina.cz/>. [cit. 2014-11-01].

MORAVČÍKOVÁ, Danka et al. Vidiek – mládež – participácia. (Sociálna a občianska participácia vidieckej mládeže v Nitranskom samosprávnom kraji). Závěrečná správa z výskumného projektu. Nitra: Fakulta ekonomiky a mažmentu SPU v Nitre, 2010. 30 s. Dostupné z:

http://www.iuventa.sk/files/documents/7_vyskummladeze/spravy/davm028/zaverecna_sprava_sopvm.pdf. [cit. 2014-11-02].

Město Jistebnice. Dostupné z: <http://www.jistebnice.cz/index.asp>. [cit. 2014-11-02].

Ministerstvo vnitra České republiky. Dostupné z: <http://mvcr.cz>. [cit. 2014-11-02].

Dobrovolný svazek měst a obcí – Mikroregion Venkov, se sídlem v Chotovinách. Dostupné z: <http://www.mikrovenkov.eu/>. [cit. 2014-11-02].

Občanské sdružení MAS KRAJINA SRDCE, se sídlem v Mladé Vožici. Dostupné z: <http://www.maskrajinasrdce.cz/cs/mas-krajina-srdce/zakladni-udaje-mas>. [cit. 2014-11-02].

Společenství obcí Čertovo břemeno, svazek obcí, se sídlem v Borotíně. Dostupné z: <http://www.certovo-bremeno.cz/section.php?id=24>. [cit. 2014-11-02].

Spolek emancipovaných kluků sympatřáků Jistebnice. Dostupné z: <http://www.seks-jistebnice.cz/2013.html>. [cit. 2014-11-02].

Spolek pro sporty všeho druhu Jistebnice. Dostupné z: <http://sites.google.com/site/spsvdjistebnice/>. [cit. 2014-11-02].

Svaz měst a obcí České republiky. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/>. [cit. 2014-11-02].

8 Seznam tabulek

- Tabulka č. 1 Katastrální území Města Jistebnice, rozloha a místní části
- Tabulka č. 2 Retrospektivní vývoj stavu obyvatelstva – výběr
- Tabulka č. 3 Statistické údaje veřejné knihovny z let 2009–2013
- Tabulka č. 4 Výdaje na akvizice v letech 2009–2013 (v Kč)
- Tabulka č. 5 Financování Jistebnického zpravodaje v letech 2009–2013 (v Kč)
- Tabulka č. 6 Výsledky místního referenda o zřízení úložiště jaderného odpadu
- Tabulka č. 7 Volební účast v letech 1990–2014 (v %) – srovnání kraj (okres) a obec
- Tabulka č. 8 Zastoupení vítězných stran (v %) a počet mandátů (v závorce)
- Tabulka č. 9 Přehled počtu nastudovaných her v letech 1863–2013 (desetiletí)
- Tabulka č. 10 Spolkové aktivity sboru dobrovolných hasičů v letech 2009–2013
- Tabulka č. 11 Aktivity okrašlovacího spolku v letech 2009–2013
- Tabulka č. 12 Aktivity SEKS Jistebnice v letech 2009–2013
- Tabulka č. 13 Pochod Tří veteránů – počet účastníků v letech 2009–2013
- Tabulka č. 14 Sledované aktivity spolku SPSVD v letech 2009–2013
- Tabulka č. 15 Silvestrovský běh (ročník XXVII.–XXXI.) – počet závodníků v kategoriích v letech 2009–2013
- Tabulka č. 16 Jistebnická koloběžka (15 km) – počet závodníků v letech 2009–2013
- Tabulka č. 17 Cyklistický závod Cunkovák (roč. 39.–43.) v letech 2009–2013
- Tabulka č. 18 Sledované aktivity v místní části Božejovice v letech 2009–2013

- Tabulka č. 19 Sledované aktivity v místní části Drahnětice v letech 2009–2013
- Tabulka č. 20 Sledované aktivity v místní části Makov v letech 2009–2013
- Tabulka č. 21 Sledované aktivity v místní části Orlov v letech 2009–2013
- Tabulka č. 22 Sledované aktivity v místní části Padařov letech 2009–2013
- Tabulka č. 23 Sledované aktivity v místní části Smrkov v letech 2009–2013
- Tabulka č. 24 Sledované aktivity v místní části Vlásaenice letech 2009–2013
- Tabulka č. 25 Finanční dotace na podporu knihovny, spolkové činnosti, spolupráce a partnerství v letech 2009–2013 (v Kč)
- Tabulka č. 26 Procentuální podíl dotací na společenský život na celkových výdajích města v letech 2009–2013 (v Kč, %)
- Tabulka č. 27 Příspěvky obce na podporu spolků v letech 2009–2013 (v Kč)
- Tabulka č. 28 Struktura dotací a jejich příjemci v letech 2009–2013
- Tabulka č. 29 Sponzorské příspěvky od podnikatelských subjektů (v Kč)
- Tabulka č. 30 Matice vztahů a vazeb mezi aktéry a zájmovými skupinami

9 Seznam zkratek

5J	Jistebnice je jen jedna jediná
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČČK	Český červený kříž
FC	Fotbalový club
FK	Fotbalový klub
IČ	Identifikační číslo
IUVENTA	Slovenský inštitút mládeže
KDU–ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
LEADER	Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale neboli Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku
MO	Místní organizace
NK	Nezávislí kandidáti
OS	Občanské sdružení
POV	Program obnovy venkova
PRV	Program rozvoje venkova
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SEKS	Spolek emancipovaných kluků sympatáků
SNK	Sdružení nezávislých kandidátů
SPSVD	Spolek pro sport všeho druhu
SPU	Slovenská poľnohospodárska univerzita
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond

TJ Tělovýchovná jednota

ZŠ Základní škola

10 Příloha

10.1 Otázky k vedení nestandardizovaného rozhovoru

1. Jak se občané zúčastňují voleb?
2. Jak se občané zapojují do řízení obce?
3. Jak občané vnímají a reagují na záměr o zřízení úložiště jaderného odpadu?
4. Jak jste spokojen s financováním obce?
5. Jak vidíte budoucí společenský život města a jeho místních částí?
6. Jaké objekty občanské vybavenosti jsou k dispozici k realizaci kulturních akcí?
7. Jak je zajištěn rozvoj společenských aktivit?
8. Jak spolky navázaly na činnost předchozích společenských organizací?
9. Jaké spolky (obecně prospěšná organizace, občanské sdružení) se nejvíce podílí na společenských aktivitách?
10. Jakým způsobem je podporován zájem o znalost místní historie?
11. Jaké postoje zaujali občané při poslední povodni?
12. Co motivuje obyvatele k jejich účasti na rozvoji kultury v obci?
13. Zajímají se chalupáři a chataři o kulturu v obci?
14. Jak se projevují jejich aktivity?
15. Jak se zapojují místní podnikatelé do rozvoje obce?
16. Jaké formy podpory cestovního ruchu sledujete?
17. Jaké kulturní programy zajišťuje obec?
18. Jaké kulturní programy obec podporuje?
19. Jak podporujete zájem o drobná řemesla?
20. Jak jsou podporovány v oblasti kultury aktivity žen na mateřské/rodičovské dovolené?
21. Na co jste nejvíce hrdý/á, co se Vám nejvíce povedlo a je – veřejností – nejlépe přijato?

10.2 Kulturní kalendář společenských a sportovních akcí v roce 2013⁵¹

01. 01. Novoroční namáčení

04. 01. Na stojáka – KD Dražice

12. 01. 1. Školní ples – KD Jistebnice

19. 01. Hasičský ples – KD Božejovice, hraje: Klasic trio

23. 03. První huštění Jistebnice

19. 04. Houba, Leniwiec (PL), Smolíčkova pomsta – KD Jistebnice

26. 04. S Pydlou v zádech (divadelní společnost J. Dvořáka) – KD Jistebnice

30. 04. Stavění májky, lampiónový průvod – SEKS

03. 05. Beseda s Václavem Urbanem o Aljašce – Čajovna Na stezce Nadějkov

10. 05. Na stojáka: Lukáš Pavlásek, Petr Vydra, Ester Kočíčková + Štěpán Kojan – KD Jistebnice

17. 05. Dražičtí komedianti sehrají divadelní hru Divadla Jára Cimrmana Záskok

18. 05. – 15. 09. Výstava Krysáci v Ateliéru Prčice

24. 05. Noc kostelů

24. 05. Májová veselice s Babouky – KD Jistebnice

31. 05. – 01. 06. První Jistebnický divadelní GULÁŠ – přehlídka ochotnických divadel

01. 06. (08. 06.) Dětský den – SEKS

03. 06. Informační schůzka projektu Se sousedy k vzdělávání (projekt realizovaný Úřadem práce v rámci oblasti podpory zaměstnanosti)

08. 06. Beseda s Janou Kohlovou o zámeckém parku v Nadějkově – 100. čajovna – Čajovna Na stezce Nadějkov

16. 06. – 20. 06. Exkurze s MASkou do Skotska

06. 07. Soutěž v požárním útoku, Smrkov

20. 07. Předpout'ová zábava ve Vlášenicí

19. 07. Vernisáž výstavy k 140. výročí narození Richarda Laudy v Pamětní síni R. Laudy

⁵¹ Jistebnický zpravodaj, roč. 17, č. 1–4, vlastní úprava

- 27. 07.** Makovská setkání, odhalení pamětního kamene sochaře J. V. Duška, Makov,
pouťový fotbalový turnaj, Makov
- 27. 07.** Midi, KD Jistebnice
- 28. 07.** Tradiční pouť v Jistebnici
- 28. 07.** Poutní mše u kaple sv. Máří Magdaleny
- 28. 07.** Štěpán Kojan, před KD Jistebnice
- 28. 07.** Reflexy, KD Jistebnice
- 03. 08.** Skupina historického šermu REGO v Jistebnici
- 17. 08.** 3. ročník fotbalového turnaje starších žáků Jistebnice
- 31. 08. – 01. 09.** Apex bike fest 2013
- 07. 09.** SDH Smrkov, slavnostní schůze k 115. výročí sboru SDH
- 12. 10.** Totální nasazení/zvláštní škola – KD Jistebnice
- 18. 10.** Milostný trojúhelník, účinkují: Pavel Liška, Martin Zbrožek, Josef Polášek – KD
Jistebnice
- 27. 01.** Parkán – KD Jistebnice
- 09. 11.** E ! E /SPS/ QÝCHODU SPANK – KD Jistebnice
- 23. 11.** KD Dražice – Vypsaná fixa + Vysací zámek – KD Jistebnice
- 30. 11.** Zakázaný ovoce. ZOČI VOČI/ PRAGUE CONSPIRACI – KD Jistebnice
- 14., 26. a 28. 12.** Ochotnický SOUBOR Forbína: Tři tety aneb Ze života sudiček
KD Jistebnice
- 23. 12.** Slávek Klecandr – Recitál
- 25. 12.** Premiéra divadelního představení SDH Božejovice. Chyťte zloděje, KD Božejovice
- 25. 12.** 15. ročník Vánočního turnaje v křížové sedmě, hostinec U Rezků
- 25. 12.** Královský ples, KD Orlov, hraje Klávesy Band, dobové kostýmy vítány
- 25. 12.** Děda Mládek Illegal band + Midi
- 27. 12.** Veleband (rock&contry), hostinec U Rezků
- 29. 12.** Pochod Tří veteránů, sraz na náměstí u kašny v 13:00 hod., doporučená výbava
účastníků dobový kostým a hůl

31. 12. 31. ročník Silvestrovského běhu 15 km a 6 km

31. 12. Silvestr v hostinci U Rezků

31. 12. Silvestrovské posezení a přivítání Nového roku 2014, restaurace KD Jistebnice,
pořádá SEKS